

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

**VERENIGING
IS
WAAKZAAM**

OMDAT DE STAATSSECRETARIS van Volksgezondheid, zich nog beter wil laten inlichten over het vraagstuk van een wettelijke regeling voor „paranormale genezers” zal een commissie worden gevormd. De Vereniging tegen Kwakzalverij is van oordeel, dat hierin ook haar stem dient te worden gehoord. Zij heeft zich tot de Staatssecretaris gericht met een brief van de volgende inhoud:

Excellentie,

Het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft de eer zich met het navolgende tot U te richten.

Zoals bekend verondersteld mag worden voert de Vereniging reeds meer dan tachtig jaren strijd tegen het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Met haar schat van ervaringen meent zij zich uitermate deskundig te mogen achten op dit gebied, waartoe ook ongetwijfeld het uitoefenen van „paranormale” geneeskunst moet worden gerekend.

Met meer dan gewone belangstelling werd kennisgenomen van het onder Hoofdstuk XV, Sociale Zaken en Volksgezondheid, van de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1964 voorkomende verslag van het mondeling overleg over volksgezondheidsaangelegenheden. Daaruit blijkt, dat de Minister overweegt de oplossing, die in het rapport van de ambtelijke werkgroep, naar aanleiding van een eventuele regeling voor paranormale genezers wordt aanbevolen, door een niet-ambtelijke commissie op haar beleidsaspecten te laten bestuderen.

Recente courantenberichten melden, dat U ten aanzien van een wettelijke regeling voor paranormale genezers niet voldoende heeft aan het rapport „Muntendam” en dat het in Uw bedoeling ligt een nieuwe commissie in te stellen, die op dit punt van verder advies moet dienen.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij acht daarom nu het ogenblik

Op de grens van oud en nieuw

MET RECHT KUNNEN dit keer de overwegingen bij de jaarswisseling worden gehouden onder het motto: Op de grens van oud en nieuw.

Voor de Vereniging toch was het belangrijkste feit in 1964, dat door het bestuur met de meest belanghebbende groeperingen in den lande in principe overeenstemming werd bereikt inzake een mate van samenwerking, die een moderne aanpak van onze werkzaamheden garandeert.

En dit houdt tevens in, dat de reorganisatie van de opzet van de Vereniging en van haar werkzaamheden in 1965 zijn beslag zal krijgen.

Een keerpunt in de strijd ter bescherming van een wetenschappelijk verantwoorde gezondheidszorg.

Moge de lijn, in 1964 voor het eerst uitgestippeld, in de komende jaren met kracht worden doorgetrokken ten bate van de Volksgezondheid.

We zijn op de goede weg, houden zo!!

A. P. N. DE GROOT

gekomen U dringend te verzoeken ook haar in de gelegenheid te stellen van deze niet-ambtelijke commissie deel uit te maken.

Zij meent zich hiertoe gerechtigd te mogen achten door haar hiervoor vermelde langdurige ervaring, zomede door het feit, dat zij — haars inziens — beschikt over enige op het onderhavige terrein zeer competent te achten vertegenwoordigers.

Met belangstelling ziet het bestuur Uw beslissing in deze tegemoet. Inmiddels verblijven wij met de meeste hoogachting,

namens het bestuur,

de voorzitter:

(w.g.) A. P. N. DE GROOT

de secretaris:

(w.g.) H. DIJKSTRA.

streeks half elf en was nadien spoorloos.

De politie dregde onmiddellijk in de omgeving, maar dit leidde niet tot resultaten. Ook de inschakeling van twee helderzienden, Croiset en Tholen, had geen succes.

De Rijkspolitie heeft het lichaam van de in totaal 23 dagen vermiste heer Akse nu geborgen.

Commentaar van onze lezeres:

„En maar kijken en maar kijken en niets vinden!”

HARTGRONDIG ZIJN WIJ het hiermede eens. We zouden er echter nog het volgende aan toe willen voegen.

Het Nieuwsblad van het Noorden verdient alle hulde voor het objectief weergeven van het uiteindelijke resultaat van de bemoeienis van helderzienden in dit geval van vermissing.

In talloze kranten lezen we bij herhaling van het „inzetten” van helderzienden bij dergelijke vermissingen (meestal oncontroleerbaar ver weg: Amerika, Oostenrijk, Noorwegen). Over de resultaten van deze „hulp” wordt echter meestal later nimmer meer iets vernomen. Van Rietje Afink weten we toevallig, dat ze nimmer in Oostende is geweest, maar over het resultaat bij het onderzoek naar de vermoorde Karyn Kupcinet, noch naar dat bij de vermoorde ijveraars voor rassengelijkheid werd ooit verder iets concreets vernomen.

Is het wellicht ook hier: en maar kijken en maar kijken, maar niet zien?

En maar kijken

ONDER GROTE DANK onzerzijds deed een van onze lezeressen ons het vogende artikeltje uit het Nieuwsblad van het Noorden van 10 november j.l. toekomen.

**VERMISTE MAN GEVONDEN
IN DEDEMSVAART.**

Het stoffelijk overschot van de sedert zondag 25 oktober vermiste 61-jarige bouwvakarbeider R. Akse uit Dedemsvaart is gistermiddag drijvend in de Langedijk aangetroffen.

De heer Akse verliet op de bewuste zondagavond een café te Sluis om-

Wat denkt U hiervan?

ZOALS BEKEND WERD in het Oktober-nummer de lezers bovenstaande vraag voorgelegd naar aanleiding van een dagblad-advertentie, luidend:

„Welke ARTS wil samenwerking met alom bekende NATUURGenezER met 25-jarige praktijk?”

Twee juristen en één medisch-analyste verdienen onze oprechte dank voor hun medewerking in dezen. Kort samengevat komen hun meningen hierop neer:

Jurist I: De advertentie lokt een verboden handeling uit.

Ik acht het onjuist, dat het bedoelde dagblad — dat een behoorlijk dagblad wil zijn — een dergelijke advertentie heeft opgenomen; achter onwetendheid kan men zich niet verschuilen.

Jurist II:

1. De natuurgenezER (lees: kwakzalver) is een handige jongen. De samenwerking met een arts kost misschien meer dan het betalen van boeten, maar in een welvaartsstaat is het niet moeilijk de extra-kosten op de patiënt af te wentelen.
2. De arts, die medewerking verleent, is óf een verachtelijk individu óf een domoor. Een verachtelijk individu, indien hij uitsluitend uit geldlust handelt; een domoor, indien hij denkt door „samenwerking” met de kwakzalver het kwaad te kunnen kanaliseren.
3. De patiënt is altijd de dupe. De samenwerking met een arts kan een kwakzalver niet in een deskundig en ethisch-hoogstaand medicus veranderen. De autoriteit van de arts kan een ondeugdelijk middel niet effectief maken.
4. De directie van de krant kan beter dergelijke advertenties weigeren.
5. De taak van het Bestuur der Vereniging tegen de Kwakzalverij is duidelijk: de politie ter plaatse op de advertentie attent maken en verzoeken een onderzoek in te stellen.

Medisch-Analyste:

1. Voor welke „praktijken” heeft deze natuurgenezER de samenwerking met een arts nodig?
2. Welke zichzelf — en zijn beroep — respecterende arts zal zich hiervoor willen lenen?
3. Hoe is het mogelijk, dat deze

PROF. MUNTENDAM OVER DE MODERNE GENEESMIDDELENINDUSTRIE

DR. P. MUNTENDAM, HOOG-LERAAR aan de Rijksuniversiteit te Leiden, hield in de algemene ledenvergadering van de Nederlandse Vereniging van fabrikanten van pharmaceutische producten „Nepropharm” een inleiding over de sociaal-geneeskundige aspecten van het industrieel bereide geneesmiddel. Hij demonstreerde de grote positieve betekenis van het moderne geneesmiddel aan de hand van voorbeelden met betrekking tot het gebruik van de sulfapreparaten en vooral van de antibiotica. Zo zijn bijv. de sterfte en de ziekteduur bij longontsteking *) en andere bacteriële infecties sterk gedaald evenals het aantal complicaties, waardoor het aantal opnemingen in ziekenhuizen uit dien hoofde beperkt kon worden. Ook de tuberculose en de geslachtsziekten konden meer doelmatig bestreden worden dank zij de producten van de pharmaceutische industrie, terwijl zonder haar bijstand de uitroeiing van de malaria, zoals de Wereldgezondheidsorganisatie deze heeft ter hand genomen, niet uitvoerbaar zou zijn.

Na het belang van de moderne geneesmiddelen voor psychiatrische patiënten te hebben gememoreerd bracht prof. Muntendam de betekenis van de pharmaceutische industrie voor het bevolkingsprobleem naar voren door de productie van anti-ovulatiemiddelen. Hij wees op de snel toenemende consumptie van de „pil”, ook in Nederland, en meende hier „met een ontwikkeling te maken te hebben, welke

*) In 1923 overleden 96.4 personen per 100.000 inwoners in Nederland aan pneumonie; in 1963 was dit aantal gedaald tot 16.4.

natuurgenezER al 25 jaren lang zijn onwettige „praktijk” uitoefent?

4. Hoe is het mogelijk, dat een, zichzelf respecterend, dagblad dergelijke advertenties opneemt en op deze wijze de kwakzalverij in de hand werkt?

Behalve aan onze lezers leggen wij bovenstaande conclusies en vragen gaarne niet alleen aan de directbelanghebbenden voor, maar bovenal aan de politionele-, justitiële- en Volksgezondheids-autoriteiten, voor wie hier o.i. een taak is weggelegd.

Onzerzijds zal in het volgende nummer van ons Maandblad een uitvoerige overpeinzing worden gewijd aan het ter discussie gestelde onderwerp.

A. P. N. DE GROOT

haar weerga in de geschiedenis van de geneesmiddelenindustrie niet heeft”.

VERVOLGENS BELICHTTE prof. Muntendam de schade, welke de geneesmiddelenindustrie aan de volksgezondheid kan toebrengen, waarvan de softenongebeurtenis een dramatisch voorbeeld leverde. Ook waarschuwde spreker voor het onoordeelkundig gebruik van tranquillizers, waarbij de arts helaas ook als medeplichtige gezien moet worden als hij deze middelen voorschrijft, indien daartoe de noodzaak niet bestaat. De moderne mens, die meent niet te kunnen slapen, geen bijzondere prestaties te kunnen leveren, kortom niet te kunnen leven zonder geneesmiddelen, is verzonken in een waan, waarin de arts hem slechts steunen kan door hem de geneesmiddelen te onthouden, waar hij om vraagt. Spreker gispte die industrieën welke hun debiet richten op de menselijke zwakheid.

Overigens dienen de voordelen en de nadelen van een geneesmiddel tegen elkaar te worden afgewogen. Ook het „onschuldige” aspirientje kan soms nadelig werken, maar het nut van dit geneesmiddel overweegt.

Ernstige bezwaren had spreker tegen de grote massa's geneesmiddelen, waarmee de industrie de markt overstroomt. De meeste worden na 3—5 jaar al weer uit de circulatie genomen, waarmee hun overbodigheid bewezen is. Prof. Muntendam hoopte, dat de toenemende neiging tot concentratie van ondernemingen in de pharmaceutische industrie deze uitwas in de geneesmiddelenvoorziening van het publiek zal kunnen bestrijden.

Voorlichting publiek

VERVOLGENS BEHANDELDE PROF. MUNTENDAM enkele sociaal-economische aspecten rondom het geneesmiddel. In 1955 leden nog 200 miljoen mensen in de wereld aan malaria, van wie er 2 miljoen per jaar stierven. In India alleen reeds zou een economisch verlies in dat jaar door de malaria van 450 miljoen dollar geboekt zijn. Uit deze en vele andere voorbeelden bleek welk een maatschappelijke kapitaalwinst de moderne geneesmiddelenproductie op haar conto kan schrijven.

Evenzeer belichtte prof. Muntendam echter de economische belasting van de gemeenschap door de moderne geneesmiddelenvoorziening. In 1947 bedroeg het aantal afleveringen van geneesmiddelen per jaar per wettelijke zieken-

vervolg op pag 4

Dokter de Groot noemde trieste voorbeelden van kwakzalverij

BERT DE WINTER, radioverslaggever van de KRO, had ter gelegenheid van de onlangs gehouden algemene ledenvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij een gesprek met de voorzitter, de heer A. P. N. de Groot. Het gesprek werd op zaterdagavond uitgezonden in de rubriek Echo, onmiddellijk na de nieuwsberichten van 7 uur.

Het voornaamste geven wij hieronder weer:

Bert de Winter: Wat verstaat men onder kwakzalverij, dokter?

Voorzitter: Als we afgaan op de woordenboeken, zoals Van Dale: boe-nedrog.

Bert de Winter: En u, dokter, wat verstaat u eronder?

Voorzitter: De Vereniging ziet het meer uitgebreid. Zij verstaat onder kwakzalverij elke handeling, welke niet wetenschappelijk verantwoord is bij het behandelen van patiënten. Ik zal u een paar voorbeelden geven. Drie jaar lang werd een patiënt met een hersentumor „bestreken”. Gelukkig kon nog tijdig operatief worden ingegrepen. Er was een kwakzalver, die de ouders van een patiëntje, dat aan epilepsie leed, bewoog de druppeltjes te laten staan. Veertien dagen later overleed het patiëntje.

De W.: Onder welke namen zijn ze bekend?

Vz.: Onder zeer verschillende namen, als magnetiseur of natuurgenezerik.....

De W.: Zijn volgens de vereniging

Nieuwe bestuursleden

TOT NIEUWE BESTUURSLEDEN van de vereniging zijn op de onlangs gehouden algemene ledenvergadering gekozen mej. drs. P. H. van Marle te 's-Gravenhage en de heer J. J. Aukema te Steenwijk. De aftredende bestuursleden, de heren dr. J. H. Ligterink en dr. H. H. Scholten, die zich niet herkiesbaar hadden gesteld, zijn benoemd tot adviseurs van de vereniging.

magnetiseurs en natuurgenezerikken fout?

Vz.: Ja, in de eerste plaats overtreden zij de wet. Vervolgens: deze mensen hebben geen opleiding gehad en hebben geen inzicht in het menselijk lichaam.

De W.: Hoeveel zijn er wel in Nederland?

Vz.: Er is een schatting dat er per week 60.000 patiënten worden „behandeld”.

De W.: Wat doet u er tegen?

Vz.: Zoveel mogelijk tegenpropaganda voeren en in erge gevallen er tegen optreden.

PROF. MUNTENDAM

vervolg van pag 2

fondsverzekerde ruim 4, in 1963 ruim 8. In 1955 bedroeg het aandeel van de specialite's in de kosten van de geneesmiddelenvoorziening nog niet de helft, in 1963 meer dan driekwart. De indexcijfers der uitgaven voor de wettelijke ziekenfondsverzekering voor 1962 bedroegen, als dat voor 1958 op 100 wordt gesteld, voor de totaal uitgaven 138, voor de ziekenhuisverpleging 144, voor de genees- en verbandmiddelen 150.

Spreker, die de voor- en nadelen van bijbetalingen op het recept noemde, pleitte voor een gecoördineerde voorlichting van het publiek, waartoe hij voorstelde een Raad tot Voorlichting inzake Geneesmiddelenvoorziening en -gebruik te stichten, waarin onder andere artsen, apothekers, industrie, voorlichtingdeskundigen en consumenten zitting zouden moeten nemen, terwijl de universiteiten daarin zeker niet zouden mogen ontbreken, gezien hun taak o.a. bij de vorming van de aanstaande artsen.

Prof. Muntendam besloot zijn voordracht met vast te stellen, dat slechts in een land waar een valide stelsel van sociale zekerheid bestaat, de volksgezondheid optimaal de vruchten kan plukken van het door de industrie bereide geneesmiddel.

Noodlottige magie

EEN UIT SICILIE afkomstige staalarbeider is door de politie van Luik gearresteerd omdat hij getracht heeft zijn vierjarige dochttertje met hekserij te genezen. Het meisje, Angela, stierf twee weken eerder in een ziekenhuis, maar de praktijken van haar vader, de 44-jarige Rosario Vizzini kwamen pas aan het licht, toen de gendarmerie op een hevige ruzie in de familie Vizzini afging. Rosario's vrouw vertelde toen de waarheid.

Haar man had, aldus het Nieuwsblad v. h. Zuiden, getracht het epileptische en achterlijke meisje op zijn eigen wijze te genezen. Zijn vrouw had echter buiten diens medeweten op 21 juli een dokter gewaarschuwd, die het kind onmiddellijk in een ziekenhuis liet opnemen. Het kind, dat in coma verkeerde en zich niet meer kon bewegen, stierf op 21 oktober.

De gendarmerie vond ten huize van Vizzini zeven toverboeken in het Italiaans, die titels droegen als „Zwarte kunst”, „In de wereld der geheimen”, „Gebeden en zegening”.

De politie ontdekte dat de man het meisje met benzine waste, omdat dit volgens hem een desinfecterende werking had. Hij verklaarde tegenover de politie dat hij dit ook op zichzelf had toegepast en dat hij hiervoor aanstekerbenzine gebruikte, omdat deze zuiverder is.

Voorts had Vizzini het kind laven-menten met kamfer, knoflook en water toegediend, haar zelf gebrouwen drankjes gegeven, de lucht gezuiverd door magische mengsels samen te stellen onder het zingen van gewijde liederen en papieren poppetjes met spelden doorstoken om de boze geesten te verjagen.

Voorts bezat hij een drietand, die na in het water gestoken te zijn op de zieke lichaamsdelen van het meisje werden gelegd, tovermessen en wichelroeden. Tegenover de politie verklaarde hij: ik wilde Angela niet doden, maar genezen. Ik voel dat de kwade geesten mij belasten om mij in hun macht te houden. Help mij hen te verdrijven.”

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonnier te Haarlem; J. J. Aukema, Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, 's Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

Goede getuige-deskundigen nodig bij strafzaak

GOEDE GETUIGEN-DESKUNDIGEN zijn nodig bij strafzaken tegen kwakzalvers, betoogde de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij op de onlangs in Américain te Amsterdam gehouden ledenvergadering. Hij zag dit als gevolg van de op handen zijnde reorganisatie.

Maar al te veel wordt bij strafzaken tegen kwakzalvers een hele rij getuigen à décharge door de verdediging opgeroepen, die verklaringen afleggen dat zij „genezen” zijn door de verdachte — iets wat wel heel moeilijk door een leek valt te bewijzen. Daar tegenover moeten verklaringen à charge staan van een getuige-deskundige.

„Dat is nog niet eens zo gemakkelijk”, vertelde de heer De Groot de vergadering. Hij herinnerde zich een geval van onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. De huisarts werd als getuige gehoord. De middeltjes die de kwakzalver had voorgeschreven waren zeer onschuldig geweest, verklaarde hij desgevraagd.

De Officier van Justitie was echter nog niet tevreden en riep een getuige-deskundige op. Merkwaardigerwijs werd eerst een veterinaire inspecteur voor de volksgezondheid opgeroepen, maar naderhand werd dit hersteld en werd dokter de Groot, toen inspecteur voor de volksgezondheid gedagvaard.

Gang van zaken

OOK HEM WERD de vraag gesteld of de door de kwakzalver voorgeschreven middelen van onschuldige aard waren.

Inderdaad, moest hij bevestigen. Maar het gaat niet om deze middelen, maar om de gehele gang van zaken. De oude patiënte, die een hartkwaal had, leefde op druppeltjes haar voorgeschreven door haar arts. De verdachte heeft haar bewogen, die druppeltjes te laten staan en zijn onschuldige middelen in te nemen. Haar toestand was levensgevaarlijk en toen zij de druppeltjes van de dokter niet kreeg is zij gestorven.

De verdediger merkte op, dat de arts maar eenmaal in de veertien dagen kwam; wél een bewijs, dat haar toestand niet levensgevaarlijk was, concludeerde de raadsman van de kwakzalver.

Dokter De Groot was het hier niet mee eens: De dokter achtte de oude vrouw niet in staat om zijn spreekuur te bezoeken en hij kwam dus zelf elke veertien dagen — want dan waren de druppeltjes op. Voor deze patiënte was het noodzakelijk, dat ze haar

druppeltjes nam en ze was overgeleverd aan de dood, toen de verdachte haar overhaalde de druppeltjes telaten staan.

De kwakzalver werd veroordeeld tot driemaal f 300 boete.

„Je hebt verd..... mooi gesproken, dokter,” sneerde de verdachte bij het weggaan tegen de heer De Groot.

Goede rechercheurs

BEHALVE EEN GETUIGE-DESKUNDIGE zijn ook goede rechercheurs nodig. Dat had de heer De Groot al ervaren toen hij bij het begin van zijn loopbaan als inspecteur van de volksgezondheid in Amsterdam-Noord een onderzoek moest instellen naar een arts, die zijn niet-bevoegde zwager, een „Sanitäter”, pas achter het prikkeldraad vandaan, omdat hij de Duitse Wehrmacht had gediend, allerlei werkjes in zijn practijk liet verrichten, zoals anti-difterie-inspuitingen doen, kelen uitstrijken, miltvergrotingen onderzoeken etc.

De heer De Groot had dat zelf moeten naspeuren en hij kreeg toen o.a. te horen, dat de patiënten de voormalige Sanitäter, die de arts op drukke dagen ook op spreekuren hielp en dan een witte jas droeg, als „Karel II” aanduiden. De heer De Groot had toen begrepen hoe dringend noodzakelijk het is om over rechercheurs voor het onderzoek te beschikken. Amsterdam had naderhand de researchegroep A, die met de inspectie de zaken besprak. Wat de arts en zijn zwager betreft — die werden veroordeeld tot f 500 boete. De medicus

kreeg natuurlijk nog te maken met het medisch tuchtcollege. Hij heeft zijn practijk verlaten. Hoe het de „Sanitäter” is vergaan vermeldt de geschiedenis niet.

Rechercheurs, het nuchtere oordeel van een getuige-deskundige — ziedaar voorwaarden voor een goede behandeling van strafzaken tegen kwakzalvers en een goed tegenwicht voor de „tien er bijgesleepte goedgelovige getuigen à décharge”. „Zodat niet, zoals in Utrecht gebeurt, de verdachte er afkomt met schuldigverklaring zonder toepassing van straf”.

De heer De Groot meende, dat betrekkelijk korte hechtenisstraffen veel doeltreffender zijn dan vrij hoge boeten, die de kwakzalvers gemakkelijk uit hun „practijk” kunnen betalen.

CONTACTLENZEN OOK AL

DE HEER LAMBERTS, lid van de PvdA-fractie in de Tweede Kamer, heeft in schriftelijke vragen aan de staatssecretaris van sociale zaken en volksgezondheid de heer Bartels, diens mening gevraagd over de publikatie van het Nederlands Oogheekundig Gezelschap in Medisch Contact van 13 november over het voorschrijven van contactlenzen.

Doordat de jurisprudentie op het gebied van voorschrijven van contactlenzen nog ontbreekt, zijn er helaas nogal wat misstanden ontstaan, aldus het betreffende artikel. Een zeker instituut, dat zich o.m. bezighoudt met tandextracties onder narcose, heeft zich nu ook toegelegd op verstrekking van contactlenzen. Voorts worden door verschillende zich dikwijls optometrist noemende opticiens contactlenzen aangemeten.

Het is onvermijdelijk, aldus het artikel van het Ned. Oogheekundig Gezelschap, dat bij personen, die van deze aangeboden diensten gebruik maken, vroeg of laat ernstige beschadigingen van het gezichtsorgaan ontstaan.

Tot slot wordt gemeld dat het Nederlands Oogheekundig Gezelschap zich vorig jaar schriftelijk tot de minister van sociale zaken en volksgezondheid heeft gewend om aan te dringen op regelen, welke de patiënt kunnen vrijwaren tegen het ondeskundig aanpassen van contactlenzen en daarmee tegen onnodige beschadigingen van het oog. Op dit schrijven is tot nu toe geen reactie ontvangen.

Ze bleef doof...

DE GEBEDSGENEZER MAASBACH trad onlangs in Gooiland in Hilversum op. Drie dagen achtereen.

„Ik ben genezen,” riep een dove juffrouw, op het hoogtepunt van het optreden van Maasbach. „Halleluja!”

Een verslaggever volgde haar bij het verlaten van Grand Théâtre Gooiland en riep vlak achter haar: „Kunt u mij verstaan?”

Er kwam geen antwoord.

Even verder riep hij nog eens, vlak achter de dove: „En verstaat u mij nu goed?”

Er kwam weer geen antwoord.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Wat wij er van denken

ARTS WERKT SAMEN MET PARAGNOST

EEN DRIETAL LEZERS heeft in het vorige nummer van ons Maandblad een stukje kritiek, dat er niet om loog, weggegeven op een — door ons aan de orde gestelde — dagblad-advertentie.

Wij staan volkomen achter hun opvattingen, maar voegen daaraan enkele punten van wezenlijk belang, die onaangeroerd bleven, toe.

★

Zo kwam b.v. niet voldoende uit de doeken waarom de steller (juist nu) deze oproep deed uitgaan. Hij beroemde zich er op alom bekend te zijn, ging er prat op reeds 25 jaar de Wet met voeten te treden (hoeveel maal veroordeeld in deze kwart eeuw?) en zou dus — dacht men zo — samenwerking met een arts best kunnen ontberen.

Dat hij desondanks poogt (weer?) een arts te charteren moge er op duiden, dat wordt uitgegaan van de veronderstelling eigen status op deze wijze te kunnen legaliseren. Een wanbegrip — door vele leken gedeeld — dat zonder twijfel mede wordt gevoed door schoonklinkende drogredenen, waarmede bepaalde rechtsgeleerde raadslieden menen hun pleidooi bij dit soort strafprocessen te moeten larderen.

Om met jurist I te spreken: uitlokken van een verboden handeling.

Waartoe dit kan leiden blijkt overduidelijk uit het artikeltje: „Arts werkt samen met paragnost” elders in dit blad.

★

In de kritieken kwam wel tot uitdrukking, dat de directie van het dagblad een — betreuwenswaardige — fout heeft begaan, maar niet hoezeer hierdoor ook het werk van de Keuringsraad voor de openlijke aanprijzing van Geneesmiddelen en Geneeswijzen een veer heeft moeten laten.

★

Tenslotte nog dit.

Met jurist II zijn wij het eens, dat hier een taak voor onze Vereniging

MEDIO SEPTEMBER 1963 stond de onbevoegde W. K. uit Baarn voor de rechtbank te Utrecht in hoger beroep terecht. Het was voor de zoveelste keer, dat deze wetsovertreder ter verantwoording werd geroepen.

Mr. G. E. Kruseman pleitte daarbij voor inschakeling van paranormale „genezers” bij de diagnose in ziekenhuizen, medische instituten (?) en in de particuliere artspraktijk. (Trouw 14 sept. 1963).

Een arts uit Baarn — R. Polderman volgens de Telegraaf van diezelfde datum — getuigde zonder blikken of blozen van de deskundigheid en betrouwbaarheid van deze paragnost en ging er bovendien prat op regelmatig met hem samen te werken.

Blijkens het artikel in Trouw heeft een en ander niet gemist indruk te maken op de officier van Justitie, die dan ook verklaarde een gunstige indruk van de verdachte te hebben gekregen. Wij beschikken over voldoende gegevens om Zijne Edelachtbare aan te tonen, dat deze mening aan herziening toe is.

Dat bij deze strafzitting een arts zonder deskundige tegenspraak de lof kon zingen van een onbevoegde

is weggelegd. Over de wijze, waarop een en ander moet worden aangepakt, echter verschillen wij enigszins met hem van mening. Wij zijn nl. van oordeel, dat door ons de advertentie — met onze bezwaren ertegen — onder de aandacht moet worden gebracht van de Geneeskundige Inspectie van de Volksgezondheid en wel met tevens het dringende verzoek in dezen de nodige ambtelijke stappen te ondernemen.

Ervaringen uit het verleden hebben ons geleerd, dat het bewandelen van deze weg het bereiken van het beoogde doel garandeert. Ook in dit geval vertrouwen wij hierop zonder meer.

A. P. N. DE GROOT

en tevens, dat hij — ondanks zijn verklaring jarenlang intensief met de wetsovertreder te hebben samengewerkt — buiten schot zou blijven bevredigde het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij allerminst. Daarom werd een en ander — nader gedocumenteerd — dringend onder de aandacht gebracht van de betreffende Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid met het verzoek de nodige ambtelijke stappen te ondernemen.

Het resultaat van deze instigatie kan worden aangetroffen in Medisch Contact van 8 januari j.l., waarin de uitspraak in hoger beroep van het Gerechtshof te Amsterdam is weergegeven.

Wij nemen hieruit over:

.....
Overwegende, dat het Hof, hoewel appellants misdragingen van ernstige aard achtend, de door het Medisch Tuchtcollege opgelegde maatregel te zwaar acht en deze door ons na te melden geldboete zal vervangen, nu appellant heeft medegedeeld zijn relatie met X te hebben verbroken en uit niets is gebleken, dat zijn vroegere relatie met X in enig concreet geval tot voor de gezondheid van zijn patiënten nadelig gevolg heeft geleid.

Overwegende, dat het Hof gelet op het voor het publiek en in het bijzonder ook voor de medische stand aan deze beslissing verbonden belang daaraan na te melden publikatie zal verbinden.

.....
Verstaat, dat de arts Y voornoemd zich heeft schuldig gemaakt aan het vertrouwen in de stand der geneeskundigen ondermijnende handelingen, als in het lichaam dezer beslissing nader aangegeven.

Legt hem deswege een geldboete op van tweeduizend gulden

..... ”

vervolg op pag 2

RECHTSpraak TE LANKMOEDIG VINDT HENRI KNAP

„ARBEIDSSCHUWE PSYCHOPATEN” NOEMDE de journalist Henri Knap het grootste deel van de para-normale-genezers; mensen die de wanhoop en het leed van velen misbruiken en uitbuiten tegen belachelijke honoraria. In het Brandpunt te Baarn hield Henri Knap voor de Huisvrouwenvereniging een bijzonder interessante lezing over de kwakzalverij. Het zaaltje was overvol. De titel para-normale genezers hebben deze heerschappien zichzelf toebedeeld. Een melkboer of een schoenmaker kan er zich al gauw mee sieren, met de kans er méér brood mee te verdienen dan met „de melkwijk” of het „schoenlappen”. Henri Knap had niet veel te vertellen, eigenlijk niets, wat in het voordeel uitviel van deze zoals hij het noemde, „kwakkers en genezerikken”.

De heer Knap begon zijn causerie met op te merken dat de grens tussen geloof en bijgeloof moeilijk te trekken is. „Onze voorouders hadden het makkelijk. Nu denken wij veel genuanceerder”. Bovendien wees de spreker op de betrekkelijkheid van de begrippen. Het bijgeloof kan een geloof bij een geloof zijn, een vorm die nog wèlig tiert in Nederland. „Het — laat ik het afkloppen — is wel het meest onschuldige voorbeeld hiervan”. De mensen die nog geloven in de kwakzalvers-praktijken, en dat zijn er heel wat, zijn niets verder dan de primitieve volken in Afrika, waar de medicijnman alles te zeggen heeft.

Het bijgeloof heeft zich vooral op het gebied van de gezondheid enorm verbreid; uit wanhoop gaan velen met een kwakzalver in zee. In de eerste plaats ten koste van hun portemonnaie, maar soms ook ten koste van hun leven.

Verbluffende staaltjes uit de praktijk gaven het interessante betoog van de heer Knap meer reliëf. Alle paragnosten scheerde hij over dezelfde kam en stelde hij in een wel bijzonder kwalijk daglicht. „De dokter kan u helpen tot in het graf; de kwakzalver helpt u in het graf”.

„Godslastering” noemde de heer Knap het als verschillende van deze „genezerikken” beweren dat zij een relatie tot God hebben. Hij kon niet begrijpen dat zoveel mensen hun leven in de waagschaal stelden door een kwakzalver in de arm te nemen. Van de echte kunst die de geneeskunst is, wist de heer Knap de toehoorders te doordringen aldus een verslag in De Gooi- en Eemlander.

Jammer vond Henri Knap het dat de rechtspraak in Nederland zo bijzonder lankmoedig is tegenover deze mensen. De vonnissen die worden gewezen schrikken collega-kwakzalvers niet af. Het zijn schijntjes vergeleken met hun vaak fabelachtig hoge inkomsten, verkregen door het bedriegen van hun medemens. Geen para-normale maar abnormale praktijken die eigenlijk niemand moest toestaan.

Arts werkt samen met paragnost

vervolg van pag 1

Blijkens deze uitspraak waren wij er niet zo ver vanaf met onze mededeling aan de Geneeskundig Inspecteur: „Door deze samenwerking toch: zenden van eigen patiënten ter verifiëring (?) van eigen diagnose naar de onbevoegde zowel als door het in behandeling nemen van — niet eigen — patiënten, hem toegespeeld door de onbevoegde, ondermijnt de arts... op ernstige wijze het vertrouwen in de stand van de geneeskundigen”.

Naar aanleiding van de verdere gang van zaken moet ons nog iets van het hart.

Het Hof acht zijn beslissing voor het publiek van groot belang en handelt dienovereenkomstig door er pu-

blicatie in de geëigende media — waarvan Medisch Contact er één is — aan te verbinden.

Gewoonlijk neemt de lekenpers graag belangrijke artikelen uit dit medische periodiek over of geeft van deze artikelen regelmatig een samenvatting weer. Over het bovenstaand stuk — dat ook reeds om zijn titel eenvoudig niet aan de aandacht kón ontsnappen — werd echter tot op heden met geen woord gerept. Doodgezwegen werd het door al die bladen, die zich anders zo beijveren strafzaakjes tegen onbevoegden in extenso uit te pluizen.

Over alzijdige voorlichting van het grote publiek gesproken!

A. P. N. DE GROOT

Majaфра: Ik werk met dokters samen

„UW VERTROUWDE RAADSMAN” noemt hij zich in de strooibiljetjes, die hij heeft laten aanmaken. „Twentse helderziende, magnetiseur, particulier detectieve, telepaath” - men ziet, hij is van vele markten thuis, deze Majaфра, die in werkelijkheid A. Frankenhuis heet en een postbusnummer heeft in Amsterdam-West. Hij woont op de Overtoom en vraagt voor een privé-consult f 5.

Onze vereniging had uiteraard belangstelling voor het feit, dat Majaфра zich magnetiseur noemde op de reclame-biljetten, en dat daar o.a. op stond „nationaal en internationaal wetenschappelijk getest”. Onze vereniging heeft de heer Frankenhuis derhalve verzocht eens mede te delen hoe dat zat.

Behoorlijk antwoord is er niet op gekomen. In een telefoongesprek deelde Majaфра mede de brief brutaal te vinden. Hij zou zich over de inhoud bij de politie beklagen. Hij wilde geen vragen schriftelijk beantwoorden, maar was wel bereid tot een onderhoud, maar dan alleen in de woning van de secretaris van onze vereniging, „want hij wilde wel eens zien in welk milieu de secretaris woont”. In de loop van het gesprek toonde de heer Frankenhuis zich agressief — maar antwoord op de vragen kwam er niet! Wel onthulde hij tenslotte nog, dat hij in zijn woning geen patiënten in behandeling neemt maar dat hij „in ziekenhuizen met doktoren samenwerkt”.

Op het strooibiljet kan men ook nog vermeld vinden: „Wat schreef het dagblad Het Parool op 11 augustus 1962 en het weekblad Televisier op 24 augustus 1963 over deze begaafde Helderziende?”. Op wie dit indruk mocht maken zij verzekerd, dat wij de moeite hebben genomen het artikel dat „Willem” op 11 augustus 1962 in het Amsterdams blad Het Parool aan Albert Frankenhuis wijdde te lezen. Er staat niet meer in dan wat de heer Frankenhuis aan „Willem” vertelde. Hij is, zo blijkt daaruit, voortreffelijk van de tongriem gesneden. Vooral wat zijn helderziendheid betreft. „Ik zie mezelf niet als wonderdokter, al zal ik tegen iemand die last heeft met de stoelgang wel zeggen, dat hij plakken ontbijtkoek moet eten met dik margarine er op”.

Frankenhuis merkt tegen „Willem” nog op, dat hij na de oorlog het vertrouwde spoor van vroeger niet meer kon vinden. „Misschien had ik er meer moeite voor gedaan, als ik tevoren had geweten wat me te wachten stond als beroepshelderziende”.

Jenever werd in Nigeria als medicijn verkocht

EEN KRAS STAALTJE hoe een gerenommeerde Amsterdamse jeneverstokerij bij zijn klanten in Nigeria de indruk trachtte te wekken dat jenever een veelzijdig geneesmiddel is, kwam onlangs aan het licht. De Nederlandse dokter E. Wennen, die voor de regering van Nigeria werkt, heeft zich bij de directie van de Erven Lucas Bols beklaagd over het misbruik van de goedgelovigheid van de Nigeriaanse bevolking. De arts, die met verlof in Nederland was, zeide dat de drank zelfs schadelijk is bij bepaalde ziekten. De jeneverstokerij gebruikte etiketten voor zijn produkt in Nigeria met een opsomming van een aantal ziekten, waarvoor de drank zou helpen.

Misleidende tekst

In de Groene Amsterdammer heeft de lector in de geneesmiddelenleer aan de Universiteit van Amsterdam, dr. O. M. de Vaal voor het eerst iets gepubliceerd over de klacht van dokter Wennen. Een en ander heeft, vertelt de Volkskrant, de directie van de Erven Lucas Bols er toe gebracht te besluiten „misleidende jenever-etiketten” uit de circulatie te nemen en opdracht te geven een tekst te ontwerpen voor een nieuw etiket. Het betreft hier etiketten, die al heel lang worden aangebracht op in Nigeria gefabriceerde flessen jenever, die hoofdzakelijk in Nigeria, maar ook wel in andere West-Afrikaanse landen wordt verkocht. De tekst wordt misleidend geacht, omdat men daarmee de drank als een geneesmiddel aan de man wil brengen.

Op het nog in gebruik zijnde Nigeriaanse etiket (waarvoor de verantwoording bij de directie in Amsterdam berust, zoals van de zijde van de Erven Lucas Bols wordt toegegeven), staat onder andere dat de jenever „een geneeskrachtig preparaat is met uitzonderlijke genezende invloed bij niergruis, jicht, chronische reuma, waterzucht, windzucht en koliekpijn van maag en darmkanaal” en dat het goed is „voor alle gewone gevallen van afsluiting van nieren, blaas en urinewegen, voor verteringsstoornissen en bij trage bloedsomloop”.

Ook de verpakking...

EEN ZEGSMAN VAN de raad van bestuur van de Erven Lucas Bols verklaarde, dat vanouds op dranketiketten een verband werd gelegd tussen het gebruik van drank en de geneeskundige werking daarvan, hoewel deze geneeskrachtige werking wetenschappelijk niet vaststaat. Deze traditie is wel meer en meer in onbruik geraakt, maar er bestaan nog sporen van. Het is zelfs zo dat de jenever met medisch etiket in Nigeria ook nog wordt verkocht in een medisch-lijken verpakking, die — zoals de woordvoerder moest toegeven — de misleiding nog vergroot.

De betrokken Nigeriaanse Bols-jenever is, zo werd gezegd, niet gelijk

aan de oude klare, die in Nederland te koop is. Het is zogenaamde moutwijnjenever, die hier ook nog wel wordt gemaakt en te koop aangeboden. Maar er is in Nederland nog maar heel weinig vraag naar. De zegsman van Bols kon niet verklaren

waarom het misleidende medische etiket in Nigeria niet is ingetrokken, hoewel het in Nederland niet meer wordt gebruikt.

Bols verwacht in Afrika geen terugslag in de verkoop van jenever na de intrekking van het medische etiket. Het voornaamste is, dat de drank wordt aangeboden in de vertrouwde vierkante, groene fles, zo werd verklaard. De uitwerking van de medische aanprijzing werd overigens niet hoog aangeslagen, omdat de meeste kopers analfabeten zijn, zo werd verklaard. De invoering van nieuwe etiketten zal overigens wel enige tijd in beslag nemen.

ELEKTRONISCHE HOKUS-POKUS

EEN TECHNICUS IN witte jas schakelde de brommende machine uit en verwijderde twee elektroden van de borst van de patiënt. Hij maakte een notitie op een kaart en overhandigde deze aan een assistent.

„Onze micro-dynameter wijst uit dat u een tuberculeuze infectie in de linker long hebt”, zei de man in de witte jas tegen de patiënt, een magere man van middelbare leeftijd. „Er is geen onmiddellijk gevaar bij, maar u moet eenmaal per week terugkomen voor de behandeling.”

De patiënt zuchtte opgelucht, want de voortdurende pijn in zijn borst had hem voor longkanker doen vrezzen.

„Een prachtig apparaat, dokter”, zei hij dankbaar. „Het zegt niet alleen wat ik mankeer, maar zal me nog beter maken ook.”

De patiënt kon inderdaad opgelucht zijn, maar niet omdat het apparaat hem zou genezen. In feite mankeerde hij namelijk niets; hij had alleen behoefte aan een paar dagen rust.

Er zijn in de Verenigde Staten duizenden patiënten die dankbare gevoelens koesteren jegens het bedoelde apparaat, de Ellis micro-dynameter. Voor de leek ziet het eruit als een gewoon medisch toestel; het is voorzien van een reeks imposante wijzerplaten, een schaalverdeling in milliampères en twee elektroden om een elektrisch circuit te sluiten. De micro-dynameter is in feite niet in staat de diagnose van welke ziekte dan ook te stellen.

Amerikaanse nep

HET APPARAAT IS, vertelt PM, Maandblad voor Mannen, een van de vele nep-machines waarvoor het Ame-

rikaanse volk jaarlijks miljoenen dollars neertelt. Geschat wordt dat er op het ogenblik per jaar meer dan 1.000.000.000 dollar wordt uitgegeven aan scherts-behandelingen en kwakzalversmiddelen. De kosten van frauduleuze diagnostische en therapeutische machines vormen een belangrijk deel van het totale bedrag.

Een paar jaar geleden werd de fabrikant van de micro-dynameter in Chicago voor de rechter gedaagd wegens de publikatie van valse en misleidende gegevens omtrent de resultaten die van het apparaat mochten worden verwacht bij de diagnose van ziekten. Het vonnis werd in hoger beroep bevestigd, maar dat leidde er niet toe dat de machine uit de circulatie verdween.

Alleen al in de herfst van 1962 rolde de federale politie een groep kwakzalvers op, waarbij elf van deze nuttelose apparaten in beslag werden genomen. De politie greep in op verzoek van de U.S. Food and Drug Administration (FDA), de instantie die zich bezighoudt met de controle op levensmiddelen en geneesmiddelen.

Opsporing dynameters

DE INBESLAGNEMING VORMDE de inleiding van een landelijke actie om de micro-dynameter van het Amerikaanse toneel te laten verdwijnen. Geen gemakkelijke taak, want men schat dat er ten minste 5000 micro-dynameters over het land verspreid in gebruik waren.

De officiële veroordeling van de apparaten is niet meer dan een eerste stap. Daarna moet men ze stuk voor stuk opsporen en in beslag nemen. Een apparaat kan jarenlang gebruikt wor-

vervolg op pag 4

Staafjes lasijzer

WEGENS OPLICHTING IS een 29-jarige Bredase kwakzalver veroordeeld tot drie maanden gevangenisstraf waarvan twee maanden voorwaardelijk met drie jaar proeftijd.

Samen met een 29-jarige Tilburger had hij in juli en augustus van dit jaar op het platteland in West-Brabant en rondom Gorkum staafjes lasijzer, gordijnroeden en knoflookpillen als geneesmiddelen voor hoge prijzen aan chronische zieken verkocht. Tegen de man was negen maanden gevangenisstraf geëist, waarvan drie maanden voorwaardelijk.

Tegen de Tilburger was twee jaar gevangenisstraf geëist, maar de zaak tegen hem werd aangehouden voor een psychiatrisch onderzoek.

Voor een stukje lasdraad of gordijnroede lieten de mannen zich 50 tot 200 gulden betalen. De Tilburger noemde zich „telepaat-magnetiseur“.

De geneesmiddelen kochten zij goedkoop in. Pillen en knoflookpoeder kochten ze bij drogisterijen. Van de poeder werden tabletten gemaakt en die werden verkocht voor f 5,25 per stuk.

In de dagvaarding werd gesproken van twee gevallen in Zundert. Een vrouw had voor haar man, die aan evenwichtsstoornissen leed, voor in totaal 430 gulden „geneesmiddelen“ gekocht, een andere vrouw had voor haar zoons, die spierpijn hadden, voor 575 gulden gekocht. Bij laatstgenoemde zag de Tilburger nog kans om 1300 gulden te lenen. Het „ze mochten zelf geven wat ze wilden“ ging volgens deze getuigen niet op. Verdachte had steeds zelf de bedragen genoemd, wel hadden ze hem foaien gegeven.

„WONDERPILLEN“

VOOR HONDERD GULDEN had de 48-jarige koopman E. Z. uit Lunteren aan een landbouwer uit Hierden tien „wonderpillen“ tegen reumatiek verkocht. Later bleken het doodgewone laxeerpillen te zijn.

Z. had verteld dat hij de wonderpillen na de oorlog had gekregen van

een beroemde Canadese arts, die in de oorlog als vlieger boven Zwolle door de Duitsers was neergeschoten en die bij hem onderdak had gevonden. De dokter was later ambassadeur in ons land geworden en had ook naam gemaakt als keeper van het Canadese ijshockeyteam, zo had Z. eraan toegevoegd om het verhaaltje nog mooier te maken.

De Zwolse politierechter had de koopman veroordeeld tot driehonderd gulden boete, waarvan tweehonderd voorwaardelijk. In hoger beroep diende de zaak nu voor het Arnhemse gerechtshof. Z. had verstek laten gaan.

De landbouwer zei, dat hij eigenlijk helemaal geen vertrouwen in de koopman had gehad, maar dat het verhaal over de Canadese dokter wel indruk op hem had gemaakt.

De procureur-generaal eiste bevestiging van het vonnis van de politierechter, en vroeg bovendien terugbetaling van de honderd gulden aan de boer.

Elektronische hokus-pokus

vervolg van pag 3

den zonder dat er een haan naar kraait; het grote publiek is meestal onbekend met het feit dat het apparaat waardeloos is.

Van hooggeleerde zijde bereikte ons Maandblad nog een aanvulling op deze elektronische hokus-pokus. Volgens het American Journal of Medical Electronics waren begin 1964 in totaal 282 micro-dynameters in beslag genomen en 811 waren er vrijwillig vernietigd. De actie begon in juni 1962. De micro-dynameter, die alleen maar in staat is om elektrische stroom te meten, wordt verkocht voor een bedrag van 875 dollar — meer dan drieduizend gulden derhalve. Bij wetenschappelijke proeven bleek dit apparaat nauwelijks verschillen aan te tonen tussen een levend organisme en een kadaver.

INDEX 1964

Aardstralen	1, 7	Muntendam, Prof. dr. P.	12
Advertenties	3	Naessens, Gaston	4, 6
Amerikaanse kwakzalverij	1, 11	Natuurgenzeer en arts	12
Antibiotica, handel in	8	Ned. Werkgroep van Paranormale Genezers (NWP)	2, 3, 4
Anti-tabakcentrum	3	Nicoortyl	3
Artsenijbereidkunde, onbevoegde uitoefening	8	Nijnatten, Mr. G. C. M. van	2
Astrologie	2	Octrooi-inbreuk op geneesmiddelen	6
Bezoarsteen	11	Ontwenningspil	6
Biologische Gezondheidszorg, Ned. Fed. voor	2	Paragnosten	5, 6
Boom, die koorts uitdrijft	9	Paranormale genezers	4, 12
Breukenboom	9	Id. Belgische proeven met	7
Bron, anti-aardstralenkastje	1, 7	Paranormale verschijnselen, onderzoek in Sowjet-Unie	1, 5
Cursus in het strijken	4	Pil met kop lintworm	6
Dagboekener	6	Postma, Jacob (Jaap de Strieker)	10
Diergeneeskunde, onbevoegde uitoefening van	10, 12	Pseudo-arts	8, 9, 12
Duitse kwakzalverij	11	Reclame	3, 6, 8
Duivelbanner	4	Reorganisatie Ver. tegen de Kwakzalverij	5
Elektronische kwakzalverij	11	Rijksinstituut geneesmiddelenonderzoek	5
Galstenen	1	Roberts, Oral, gebedsgenezer	12
Gebedsgenezing	3, 7, 9, 11, 12	Rode Kruis, protest tegen Ned.	12
Geneesmiddelengebruik	8, 9, 10	Ruiter, Doede; op de Delftse markt	10
Geneesmiddelenfabricage	8	Samuels, dr. Jules	12
Geneesmiddelenonderzoek	5	Softenon	10, 12
Genewinning geneesmiddelen	10	Tandheelkunde, onbevoegde uitoefening	4, 5, 8, 12
Gosker, J. W.	5, 6, 12	Tandpasta	11
Groot, A. P. N. de	1, 3, 5, 6, 10	Tandtechnicus J. Z. uit Waddinxveen	4
Healthy-armbanden	9	Telepathie	1
Helderzienden	1, 2, 12	Televisie-documentaire over gebedsgenezing	3, 4, 7, 10
Heksen	4, 8	Tenhaeff, Prof. dr. W. H. C.	2, 3, 4
Honing-reclame	6, 11	Vssl, dr. O. M. de	4
Huisarts, taak van	1	Veenis, J. N.	1
Huismiddeltjes	7	Verdelingsmiddel ontsnapte	12
Jaarverslag, Ver. tegen de Kwakzalverij	5	Verkeer en pillen	12
Jacobson, J. D.	8, 9	Vloerkleden	9, 10
Koch, dr. Kurt	3, 9	Vrijman, Jan (zie televisie-documentaire)	5
Koninginnegelei	6	Waarzeggers	5
Koortsuitdrijvende eik	9	Wekmiddelen	9
Kwakzalver, 55-jarige Zaandamse	12	Wetgever en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst	7, 12
Liefdesdrankjes	11	Woord, Jac. Ides van (Healthy-armbanden)	9
Maasbach, John, gebedsgenezer	3, 4, 7, 9	Zeewater	2
Maandblad tegen de Kwakzalverij	2	Zeewier	4
Magie en arts	2, 4	Zwanenbergstichting, dr. Sal van	5
Magnetisme, dierlijk	4	(De cijfers hebben betrekking op de nummers van het Maandblad)	
Magnetiseurs	1, 3, 6, 7, 8		
Magnetiseurs uit Leiden	8		
Magnetiseur T. F. uit Schiedam	3		
Marlet, J. J. C.	7		

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vicevoorzitter*; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., *Secretaris*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenvijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Bouter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas, *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abbonés: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

In memoriam H. Dijkstra

ZATERDAG 27 FEBRUARI j.l. werden we opgeschrikt en ten zeerste geschokt door het bericht van het plotseling overlijden de avond tevoren van onze, zo zeer gewaardeerde, secretaris, de heer H. Dijkstra. Het duurde geruime tijd voor de draagwijdte van deze noodlottige tijding tot ons besef was doorgedrongen.

Dit heengaan betekent in de eerste plaats een grote slag voor zijn vrouw en dochter, die hem zo node kunnen missen, maar laat ook onze vereniging niet onberoerd. Sinds meer dan tien jaar maakte de oud-commissaris van politie deel uit van het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Reeds in de periode, waarin hij nog actief werkzaam was bij de hoofdstedelijke politie, waar hij belast was met de leiding over de afdeling Zwendel, in 1954 trad de heer Dijkstra als lid tot ons bestuur toe. Voor deze nevenfunctie was hij wel bij uitstek de aangewezen man. Door de aard van zijn dagelijkse werkzaamheden volkomen op de hoogte van het kwaad, door zwendel bij de volksgezondheid toegebracht aan het lijdende deel van zijn medemensen, trad hij hiertegen op met menselijke bewogenheid, volkomen begrijpend, strikt eerlijk en mild beoordelend, maar toch..... onverzettelijk, omdat dit nodig was in het belang van de beklagenswaardige slachtoffers.

De rust, die hierbij van hem uitging, de degelijkheid, waarmede hij zich verdiepte in onze ernstige problemen, en de nauwgezetheid, hem eigen, deden het bestuur besluiten hem met de functie van secretaris van de vereniging te belasten toen deze plaats vacant kwam. We hadden geen betere keus kunnen doen, maar aan de andere kant was het ook voor hem zelf, inmiddels ambteloos burger geworden, een welkome gelegenheid zich nog in te kunnen zetten in het belang van een zo zeer bedreigde groep medemensen.

De betrekkelijk korte tijd, waarin hij het secretariaat beheerde, heeft hem niet belet zich ook hier zeer verdienstelijk te onderscheiden. Naast al de rompslomp van een zo drukke secretariaatsfunctie moge vooral zijn aandeel in het uitwerken van de concept-regelingen ten bate van de in gang zijnde reorganisatie van onze vereniging hier in dankbaarheid worden herdacht. Jammer, dat zijn zo onverwachte plotselinge verscheiden hem heeft belet de totstandkoming van deze, voor de vereniging zo goed als voor de gehele gezondheidszorg belangrijke, vernieuwing mee te beleven.

In grote erkentelijkheid en met dankbaarheid blijft niet alleen ons bestuur, maar ook de gehele Vereniging tegen de Kwakzalverij hem gedenken.

Hij ruste in vrede!

A. P. N. DE GROOT.

Naessens komt voor de rechter

GASTON NAESENS, DE Franse „bioloog”, die beweerde een serum tegen leukaemie te hebben gevonden zal op 5 april voor een Parijse rechtbank moeten terechtstaan. De zaak Naessens heeft vorig jaar groot opzien gebaard in Frankrijk. In het aprilnummer 1964 van ons Maandblad hebben wij er een uitvoerig artikel aan gewijd.

Het vaststellen van de datum waarop deze aarts-kwakzalver zal terechtstaan viel ongeveer samen met het bericht van het overlijden van het laatste van de veertien kinderen, die Naessens met zijn „wonder-serum” had be-

handeld. Het was John Houston uit Glasgow, die de reis naar Corsica had gemaakt om zich daar in te laten spuiten met het volkomen waardeloze serum van Naessens.

Naessens vertoeft op het ogenblik in Canada. De vader van een Canadees jongetje, dat inmiddels ook is overleden, nadat het de vergeefse reis naar Corsica had gemaakt, heeft een aanklacht tegen Naessens bij de Franse justitie ingediend. Hij eist een schade-loosstelling van een half miljoen franks.

De Franse regering is voornemens een waarnemer naar het Proces te Parijs te sturen.

Het ligt ons niet

IN DE RUBRIEK: Van dag tot dag verscheen in het Haarlems Dagblad een hoofdartikel: „Vreemd Recht”, dat wij hieronder in zijn geheel cursief gedrukt laten volgen:

Het in Nederland verschijnende „Maandblad tegen de Kwakzalverij”, orgaan van de evenzo genoemde vereniging, maakt in zijn aflevering van februari melding van een zeer merkwaardig geval, dat nadere aandacht bijzonder waard lijkt te zijn. Het blad dat (evenals de vereniging uiteraard) zich fel keert tegen de uitoefening van de geneeskunst door onbevoegden en veel aandacht besteedt aan de rechtspraak op dit gebied, vermeldt in helaas te summiere en onduidelijke bewoordingen hoe de vereniging erin geslaagd is een (bevoegde) arts tot een geldboete van tweeduizend gulden veroordeeld te krijgen, omdat deze arts tijdens een rechtzitting te Utrecht als getuige gunstige verklaringen had afgelegd ten opzichte van een hem bekende paragnost, die terechtstond wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. De arts verklaarde ook nog, dat hij met deze paragnost samenwerkte.

De getuigen-verklaringen van de arts waren dus, als wij het Maandblad mogen geloven, aanleiding tot diens bestraffing in eerste instantie blijkbaar door het Medisch Tuchtcollege (ofschoon dat alleen blijkt uit citaten uit het vonnis van het Gerechtshof te Amsterdam) en later door het Amsterdamse Hof. Het Maandblad laat de arts dus plotseling figureren als verdachte, in hoger beroep nog wel, en verzwijgt de hele tussengeschiedenis die de getuige tot verdachte maakte.

vervolg op pag 2

HET LIGT ONS NIET

vervolg van pag 1

Afgezien van deze onduidelijkheid blijkt wel overduidelijk, dat de Vereniging tegen de Kwakzalverij er niet voor schroomt een bevoegde geneesheer aan de martelpaal te binden, indien deze iets ten gunste van de paranormale geneeskunst durft te zeggen. Dat hij, als getuige, verplicht was de waarheid te zeggen, is voor de medische standrechtspraak blijkbaar niet belangrijk. Het is vreemd, dat het Maandblad dit motiveert met te zeggen: „Dat bij deze strafzitting een arts zonder deskundige tegenspraak de lof kon zingen van een onbevoegden . . . . buiten schot zou blijven, bevredigde het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij alerminst”.

Moeten wij hieruit concluderen dat onze rechtspraak de Vereniging slechts zou bevredigen, indien getuigen in hun beëdigde verklaring gedwongen zouden kunnen worden de onwaarheid te verkondigen, voor zover die in de strijd tegen de paranormale geneeskunst past? De betrokken arts werd later zwaar gestraft, blijkens het vonnis van het Hof zelfs té zwaar. Maar elders in de nummers van het Maandblad wordt voortdurend betoogd, dat de paragnosten zo gevaarlijk zijn omdat zij zieken van de bevoegde dokters weghouden. Samenwerking met bevoegden echter wordt gestraft buiten de normale rechtsgang om, op grond van getuigenverklaringen. Waar blijft op deze manier de rechtszekerheid van artsen, die bereid zijn de gevaren der onbevoegden te temperen door controle op en samenwerking met hen?

De zeer nuttige en edele strijd tegen de „onbevoegden” lijkt ons zware schade te lijden door dergelijke praktijken, die het normale, democratische recht van de burger negeren en een openhartige getuige straffen om zijn openhartigheid. Het lijkt ons voor de meeste artsen, die aan hun bevoegdheid toch ook de ethiek van hun vak verbinden, onverteerbaar dat zij 'n collega op die wijze zien behandelen, alleen omdat hij niet de dwang van een conservatieve meerderheid erkent en niet bereid is, voor de rechtbank zijn eigen, eerlijke en bevoegde mening te vervan-

gen door de subjectieve formule die hem wordt voorgeschreven.

Ons commentaar

DEZE POLEMISCHE BLOEMLEZING van het Haarlems Dagblad moge zijn nut hebben om aan te tonen hoe een — op zichzelf logisch gevolg van onze straf- en tuchtrechtwetgeving kan worden omgebogen tot een „vreemd recht” en hoe — door averechts citeren — dagbladlezers kunnen worden voorgelicht over „een merkwaardig geval”.

De inhoud van het artikel „Arts werkt samen met paragnost” in het februari-numer van ons Maandblad komt — ontdaan van bijkomstigheden — neer op het volgende.

Bij de berechting van een paragnost verklaart deze arts, als getuige à décharge opgeroepen, onder ede jarenlang met deze wetsovertreder te hebben samengewerkt. In principe komt dit hierop neer, dat deze arts van zichzelf getuigt in tuchtrechtelijke zin delicten te hebben gepleegd.

Indachtig aan zijn doelstelling: beschermen van een wetenschappelijk verantwoord gezondheidszorg, brengt de Vereniging tegen de Kwakzalverij dit delict onder de aandacht van de instantie, belast met opsporing en vervolging van tuchtrechtelijke ongerechtigheden, de Geneeskundige Inspectie van de Volksgezondheid. Laatstgenoemde doet — na bestudering van de gegevens zijn ambtelijke plicht en dient derhalve een klacht tegen de arts-delinquent in bij het Medisch Tuchtcollege in eerste aanleg. Dit komt op zijn beurt tot de slotsom de arts-delinquent wegens ernstige overtreding een maatregel op te moeten leggen.

De aldus veroordeelde maakt gebruik van zijn recht op hoger beroep bij het Gerechtshof, dat eveneens „appellants misdragingen” (daar is geen woord Frans bij) van ernstige aard acht, doch de — door Medisch Tuchtcollege — opgelegde maatregel té zwaar vindt. Daarom verlaagt het Hof deze tot een geldboete van twee-duizend gulden, maar . . . . verbindt daaraan tevens de — in tuchtzaken weinig gebruikelijke — eis tot publicatie. Dit laatste met de bedoeling — gezien het grote belang in de uitspraak gelegen — het publiek ook in kennis te (doen) stellen van zijn beslissing en de daaraan ten grondslag liggende motivering.

MET ENIGE TER-ZAKE-KUNDIGHEID en een weinig goede wil was bovenstaande gang van zaken wel uit het oorspronkelijke artikel in ons Maandblad te halen geweest. Het Haarlems Dagblad echter komt — door een eigen interpretatie — tot heel andere — en wel zeer aanvechtbare — conclusies.

1. DE BEWERING, DAT „samenwerking van artsen met onbevoegden wordt gestraft buiten de normale rechtsgang om” is niet alleen een volslagen misvatting, maar bovendien een beledigend desavoueren van de wettelijk geregelde Tuchtrechtspraak. Het „waar blijft de rechtszekerheid voor de artsen, die bereid zijn de gevaren der onbevoegden te temperen door controle op en samenwerking met hen” ware beter in de pen gebleven. Deze artsen toch hebben een rechtszekerheid n.l. die, volgens welke zij, wegens het stimuleren van wetsovertredingen, de wettelijke gevolgen van hun daden zelf onder ogen heben te zien.

Bovendien is het „temperen” van de gevaren der onbevoegden een volslagen fata morgana en tevens tegen het belang van een welbegrepen volksgezondheid, omdat „temperen” in genen dele identiek is met „voorkomen”. En om dit laatste gaat het nu juist.

Als voorbeeld voor een en ander moge dienen, dat de arts-delinquent in kwestie onder ede verklaarde in te staan voor de deskundigheid en betrouwbaarheid van de terechtstaande paragnost. Hiertegenover staan ons voldoende gegevens ter beschikking om het tegendeel te bewijzen.

Waar blijft in dit geval de waarde van een getuigenis onder ede en waarop berust hierbij de zekerheid voor patiënten niet in (levens)gevaar te worden gebracht?

2. HET IS EEN onjuiste suggestie te beweren, hoe „overduidelijk het wel blijkt, dat de Vereniging tegen de Kwakzalverij er niet voor schroomt een bevoegde (pleonasmie d. G.) geneesheer aan de martelpaal te binden, indien deze iets ten gunste van de paranormale geneeskunst durft te zeggen”. De arts-getuige werd n.l. niet aan de martelpaal gebonden om welke verklaring dan ook, hij werd aan de schandpaal genageld om zijn — wettelijk ontoelaatbare — samenwerking met een wetsovertreder.

Ons bezwaar tegen artsen, die samenwerken met onbevoegden, is en blijft, dat ze — ondanks hun be-

vervolg op pag 4

Een man met de doktersjas... en de gok begint

DE CONSUMENTENGIDS VAN de maand januari heeft een waardevolle bijdrage geleverd in de strijd tegen de kwakzalverij door een scherpe veroordeling van de verkoopmethoden van „Thermolite” en van de Ionotherm-warmtedeken. De propaganda voor de „super thermolite infra combi stralings-apparaat” blijkt uiterst suggestief te zijn en men kan het publiek niet genoeg tegen dergelijke zaken waarschuwen. Het Fries Dagblad wijdde er een uitvoerig artikel aan en zette er boven „Moderne kwakzalverij - gokken met de gezondheid”.

De moderne kwakzalver woont niet meer in een huisje aan een achterafweg met geraniums en kat in de vensterbank en hij is ook niet meer een „striker” of een waterkijker. De moderne kwakzalver gaat lozer te werk. Hij bereikt ons via een zeer bekend en ons zeer vertrouwd kanaal: de moderne reclame. Een medisch uit zijn ogen kijkend heer met een doktersjas aan ziet ons vanaf een folder indringend aan en wijst ons op ondergoed, dat ons, als wij dat maar aantrekken, zal behoeden, ja zelfs genezen van jicht, reuma, spierpijn, nervositeit en andere kwalen. De naam van dat ondergoed is natuurlijk iets met „thermo” of „thermisch”, want dat herinnert ons immers aan „warmte” met een wetenschappelijk tintje, omdat de vreemde naam voor warmte wordt gebruikt. Dat medisch uit de ogen kijken, die doktersjas en die vreemde naam zijn voor sommige mensen voldoende overtuigend om hun eigen huisarts met een degelijke studie en veel ervaring tot zijn beschikking de rug maar toe te keren en met hun eigen welzijn te gaan gokken.

Frappante staaltjes

WELLICHT KENT U ook wel de winkelier met zijn kwasi-medische verhandelingen over de geneeskraft van honing. We hebben eens een winkelier aangetroffen die van elke soort honing in zijn winkel precies kon vertellen tegen welke kwalen die soort hielp. Je had honing tegen hartkwalen, honing tegen nerveuze aandoeningen, honing tegen ziekten van de luchtwegen enz. Hij droeg zijn „wetenschap” zo ernstig en overtuigend voor, dat er vast klanten zijn ingetuind en met honing ter genezing huiswaarts zijn getogen. Wat de dokter niet kan, kan een potje honing! Nu is honing smakelijk, het is een behoorlijk soort voedingsmiddel, maar van een geneeskrachtige werking is nog nooit iets bewezen.

De Consumentengids van januari 1965 heeft ook weer enkele frappante staaltjes van deze moderne kwakzalverij gesignaleerd.

Het eerste geldt een elektrisch verwarmingstoestel, waarop ook een infraroodstraler en een hoogtezonapparaat gemonteerd kunnen worden. Het ding heet — natuurlijk — Thermolite, oftewel voluit „super thermolite infra combi stralingsapparaat”.

DE CONSUMENTENGIDS schrijft hierover:

„Er komt een heer aan de deur. Hij nodigt u uit voor een bijeenkomst, waar een medisch apparaat zal worden gedemonstreerd. Er is hieraan bovendien een verloting verbonden. U mag gratis trekken. U trekt een niet. Uw weldoener vindt dat spijtig en, hoewel het eigenlijk niet mag, laat hij u nog eens trekken. Ditmaal met beter resultaat. U

heeft een prijs getrokken. Een „koperen sierlampje”, ’n „Schwarzwalder klokje” of een „set theelepels met bloemmotief”. U besluit nu in ieder geval de demonstratie te bezoeken. ’t Zou immers jammer zijn die prijs verloren te laten gaan. U bent trouwens niet de enige, de zaal is stampvol.

Als alle „genodigden” zijn gezeten, komt de man die de toegangskarten controleerde, naar voren. Thans in doktersjas.

Hij blijkt uiterst welbespraakt en vertelt over een elektrisch toestel, dat niet alleen als kachel maar ook voor bestraling kan dienen. Er kunnen diverse inzetstukken voor verwarming, infrarood, hoogtezon en ventilator in worden geplaatst.

De propaganda is uiterst suggestief. Er wordt vooral op gehamerd dat men op deze manier goedkoop stookt. De kachel kan na de aanwarmtijd laag worden gesteld en kost dan maar $2\frac{1}{2}$ à $3\frac{1}{2}$ cent per uur. Aanmerkelijke besparingen dus op de brandstofrekening. Bovendien besparingen op dokters en apothekersrekeningen, omdat men door bestraling zelf kwalen en pijnen kan genezen.

Een trommelvuur

ER ZIJN ERNSTIGE patiënten in de zaal. Gezonden zowel als zieken zijn onder de indruk van het trommelvuur van argumenten. Na afloop wordt er goed getekend.....”

De Consumentengids komt o.a. tot deze conclusie: „Ons ernstige bezwaar tegen de Thermolite geldt de verkoopmethode. Geïmponeerd door de kwasi-medische verhandelingen verbindt het publiek — vaak juist het minder draag-

krachtige publiek — zich voor hoge bedragen. En krijgt daarvoor een kachel die weinig warmte geeft. Plus de mogelijkheid op eigen houtje stralings-therapie toe te passen. Terwijl bekend is dat zoiets nooit buiten de dokter om mag gebeuren. Dat bovendien zieken er hierdoor toe worden gebracht bij de dokter weg te blijven achten wij hoogst bedenkelijk”.

Het tweede door de Consumentengids gesignaleerde geval betreft een „Ionotherm-warmtedeken” (kijk, het Thermt alweer). Volgens de reclamefolder heeft deze deken een „thermotherapeutische” werking en is geschikt voor iedereen, „in het bijzonder voor hen die kouwelijk zijn of lijden aan ischias of jicht”. Bij onderzoek bleek de deken te bestaan uit synthetische vezels, zoals die gewoon altijd al voor slaapzakken worden gebruikt plus een dunne laag schuimplastic. Niks bijzonders dus, alleen dure woorden, en niks om je ischias en jicht ter genezing aan toe te vertrouwen.

Doktersjassen, klinische blikken, vreemde woorden, vage beloften en genezing, ze zijn allemaal gericht op effect bij de meest kwetsbare mensen in de samenleving: de zieken, om hen toe te kopen te bewegen. Ze zijn ook gericht op de gezonde, maar nerveuze mensen, die in angst leven voor ziekten. Het is verstandig om al deze heren met hun witte jassen, scherpe blikken en vreemde woorden te benaderen met al het

Het bedroevende van het artikel is, man of vrouw te vertrouwen die uw vertrouwen waard is bij ziekte en pijn: uw eigen misschien niet eens zo imponerende maar wel deskundige dokter.

VERBODEN DIER-GENEESMIDDELEN

IN VERSCHILLENDE DELEN van het land zijn in het begin van het jaar steekproeven gedaan op het in voorraad hebben van verboden diergeneesmiddelen. (Zie ook het Maandblad van augustus 1964). Er zijn al enkele tientallen processen-verbaal gevallen, zowel bij landbouwers als bij boerenbonden, veeverloskundigen en castreurs, die nog antibiotica, zalfjes en andere geneesmiddelen voorhanden hadden, die na 1 januari 1965 volgens de nieuwe wettelijke bepalingen alleen door bevoegde dierenartsen mogen worden afgegeven.

Verwacht mag worden dat de juridisch adviseur van de Nederlandse Vereniging van Veeverloskundigen

vervolg op pag 4

ACHTTIEN WEKEN CEL VOOR TANDHEELKUNDIGE

EEN STRAF VAN 18 weken hechtenis onvoorwaardelijk vormde tijdens een strafzitting van het Kantongerecht Zierikzee het (voorlopige? — red. Maandblad) einde van de loopbaan welke de zich noemende tandheelkundige R. v. d. B. uit Poeldijk sedert een tiental jaren, waarin hij regelmatig in conflict kwam met de wet, heeft uitgeoefend. Hoge boeten en celstraffen elders in het land hadden v. d. B. er niet van weerhouden zijn praktijken in de provincie voort te zetten. Te Oosterland kreeg hij zelfs de kans bij een negental personen „tandheelkundige” ingrepen te verrichten, totdat de politie er aan te pas moest komen en v. d. B. voor de zoveelste maal op het matje moest worden geroepen.

Ditmaal stond hij dus terecht te Zierikzee, waar hij tegenover kantonrech-

ter mr. A. Berkhout uit Middelburg de feiten grif erkende. De officier van justitie, mr. A. W. Rosingh, stelde in zijn requisitoir vast dat v. d. B. ondanks het feit dat hij sinds 1954 herhaalde malen met de rechter in aanraking was geweest, onverschrokken doorgestaan was met zijn werkzaamheden.

„Dit is echter ook in Zeeland ontoelaatbaar”, aldus mr. Rosingh, die een ingrijpende straf nodig achtte en negen maal drie weken hechtenis vorderde voor elk te Oosterland gepleegd strafbaar feit dus drie weken. De kantonrechter veroordeelde v. d. B., die weinig tot zijn verdediging had aan te voeren, voor elk feit tot twee weken onvoorwaardelijk, dus 18 weken in totaal. (Ontleend aan de Zierikzeese Nieuwsbode).

Jaap, de tandentrekker

OP DE MARKT te Deventer kon men vroeger wonderlijke taferelen beleven vertelt iemand in het Ommer Nieuwsblad. Hij denkt dan terug aan de tijd voor 1914, toen de standwerkers er des vrijdags voor de nodige sensatie zorgden. Nu blijkt dat, vertelde de oude gezagsdrager, die de markten placht mee te maken, een bijzonder beroep te zijn, want slechts enkele waren in staat de massa te boeien. Eén van de grootsten, die ik gekend heb was de oud-Deventer naar Jacob Hollander! Hij woonde in Amsterdam, maar vrijdags trok hij naar z'n geboortestad. Het was nog vóór de tijd, dat de overheid de tandheelkunde aan banden had gelegd en zodoende fungeerde Jaap — zoals we hem noemden — nog wel eens als tandentrekker! Als Jaap gearriveerd was trok hij een lange witte doktersjas aan, zette 'n glanzende hoge hoed op en haalde uit z'n koffer 'n heel stel tangen, die hij op z'n „kraam” uitstalde. Zette 'n stoel op z'n stalletje en begon met z'n enigszins heese stem z'n prevelement! En hoe!

Kiespijn? Onzin! Jaap verkocht poeders, die onfeilbaar waren! En als er genoeg belangstelling was, wist hij met z'n jarenlange ervaring al gauw de één of andere buitenman, die aan chronische kiespijn leed, bij zich op de tafel te krijgen. Jaap stopte de patiënt dan 'n watje in de mond en na enige minuten moest het slachtoffer z'n mond leegspuwen in 'n glas water. Vol trots toonde Jaap de om hem heen verzamelde gemeente het glas waarin twee of meer vervaarlijke wormen (zo groot als volwassen maden) zwommen!

Ik heb hem tientallen malen op de vingers gekeken, maar hoe hij het klaar speelde om die wormen in het glas te krijgen, daar ben ik nooit achter gekomen. De patiënt was van de kiespijn verlost! En als hij zag, dat ie één of meer slechte kiezen had en het slachtoffer ging door de knieën (iets waar wij altijd naar hunkerden) dan kwamen de tangen er aan te pas! Als de vertoning ten einde was, werd „het geneesmiddel!” verkocht.

HET LIGTONS NIET

vervolg van pag 2

voegdheid als geneesheer op te treden — de „ethiek van hun vak” met voeten treden.

De beslissingen van het Medisch Tuchtcollege en van het Gerechtshof geven duidelijk te verstaan, dat deze officiële instanties het met onze zienswijze volkomen eens zijn.

Het oordeel van de Hoofredactie van het Haarlems Dagblad steekt hierbij wel erg schril af.

Wij achten de publicatie van „Vreemd Recht” uit een oogpunt van volksgezondheid funest.

3. HET BLAD ZOU zijn roeping als publiciteits-medium beter hebben gediend als het niet zozeer de nadruk erop had gelegd, dat het Gerechtshof een maatregel van het Medisch Tuchtcollege tē zwaar heeft geacht, maar veeleer had gewezen op het feit, dat óók het Hof tot een zware maatregel — waarin verwerkt de eis tot publicatie — had beslist.

A. P. N. DE GROOT

Diergeneesmiddelen

vervolg van pag 3

stelling gaat nemen tegen het optreden van de veterinaire inspectie in Aarle-Rixtel. Volgens De Volkskrant in dit klokkegietersdorp had 'n adjunct-inspecteur van deze dienst een controle ingesteld bij de veeverloskundige B. Deze was niet thuis. De adjunct-inspecteur vroeg toen aan de ouders van B., mensen van 65 en 67 jaar, of ze mochten controleren. De oudjes begrepen er niets van. Elke bona fide veeverloskundige en castreur heeft een aankoopvergunning van de minister voor het aanhouden van bepaalde diergeneesmiddelen.

De Boerenbond in Aarle-Rixtel heeft ook een verbaal gekregen, omdat flinke hoeveelheden verboden geneesmiddelen voorradig waren. De veterinaire dienst staat op het standpunt dat strenge controle een belang van de volksgezondheid is, omdat grote hoeveelheden antibiotica via geslachte mestkuikens en varkensvlees bij de mensen op tafel komen. De gevolgen van deze consumptie zijn medisch nog niet te overzien.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiten, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie: Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ**WAAROM REORGANISATIE?***Aanbiedingsbrief van de statuten
en het huishoudelijk reglement*

DE STEEDS VOORTGAANDE modernisering en perfectionering van de methoden, toegepast bij de kwakzalverij heeft het bestuur genoopt zich nader te beraden over de noodzakelijkheid de werkzaamheden van de Vereniging tegen de Kwakzalverij hieraan aan te passen.

De gelegenheid om de gezondheidszorg in gevaar te brengen neemt hand over hand toe, doordat lieden zonder voldoende verantwoordelijkheidsbesef — waaronder in bepaalde gevallen ook wettelijk bevoegden — steeds weer nieuwe methoden lanceren. Meestal geschiedt dit onder de vreemdsoortigste benamingen, maar telkens gericht op eigen baten, niet in het belang van een goede gezondheidszorg. Wanneer het doel van de bestrijding van de kwakzalverij op de juiste wijze wordt geïnterpreteerd, hoort ook deze categorie te worden begrepen onder de werkzaamheden van de Vereniging. Daarom dient het beraad zich ook hierover uit te strekken.

MET HET OOG hierop stelde het bestuur een commissie samen, die tot taak kreeg na te gaan óf en zo ja hoe de Vereniging er toe zou kunnen komen gelijke tred te houden met de modernisering van het euvel van de ondoelmatige zorg voor de gezondheid. In deze commissie werden door het bestuur benoemd de leden A. P. N. de Groot, H. Dijkstra, J. Noord, M. Paulissen en mevrouw dr. E. R. Westerveld-Brandon. Mevrouw Westerveld en de heer Dijkstra ontvielen ons helaas door overlijden.

Het beraad over deze zeer dringende kwestie heeft na ampele besprekingen geleid tot de eenstemmige conclusie, dat een reorganisatie van de opzet het enige middel is om het aanzien van de Vereniging tegenover de buitenwereld te verhogen en haar werkzaamheden op een moderner leest te schoeien.

De konsekwentie is, dat de organisatie van de Vereniging een ingrijpende verandering moet ondergaan, die tot uitdrukking moet komen in statuten en huishoudelijk reglement.

IN HET NIEUWE bestel past de naam „VERENIGING TOT BESCHERMING VAN DE WETENSCHAPPELIJK VERANTWOORDE GEZONDHEIDSZORG” beter dan de oude naam, omdat ze de werkzaamheden ter bereiking van het doel nauwkeuriger omschrijft.

Passend bij de moderne inzichten worden de werkzaamheden van de Vereniging tegen de Kwakzalverij niet alleen voortgezet, maar tevens uitgebreid tot het

- a. tegengaan van alle handelingen, strijdig met een doeltreffende gezondheidszorg en
- b. geven van voorlichting door deskundigen over elk onderdeel ervan.

Na rijp beraad heeft het bestuur — op voorstel van de reorganisatie-commissie — besloten de ledenvergadering bijgesloten concept-statuten en -huishoudelijk reglement voor te leggen.

Met een beroep op het grote belang van een goede gezondheidszorg in het algemeen en op dat van de standing van de Vereniging in het bijzonder, meent het bestuur u dringend te mogen verzoeken een en ander aan te nemen.

CONCEPT-STATUTEN

NAAM.

Artikel 1.

1. De Vereniging draagt de naam: „VERENIGING TOT BESCHERMING VAN DE WETENSCHAPPELIJK VERANTWOORDE GEZONDHEIDSZORG” en is een voortzetting van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.
2. Zij is gevestigd te Amsterdam.

DUUR.

Artikel 2.

De Vereniging is rechtens oorspronkelijk opgericht 10 november 1883, op 10 januari 1961 — met toepassing van artikel 1 der Duurverlengingswet — verlengd met een tijdvak van 29 jaar en 11 maanden, alzo eindigende 9 december 1990.

DOEL.

Artikel 3.

De Vereniging streeft naar bescherming van de wetenschappelijk verantwoorde gezondheidszorg.

MIDDELEN.

Artikel 4.

Zij tracht dit doel te bereiken door het:

- a. voeren van propaganda voor het doel der Vereniging en het verspreiden van geschriften, die haar doelstelling verduidelijken,
- b. uitgeven van een orgaan,
- c. houden van lezingen,
- d. bevorderen van een juiste toepassing van reeds bestaande wettelijke bepalingen en voorschriften, die beogen niet-wetenschappelijk verantwoorde praktijken en methoden in de gezondheidszorg tegen te gaan,
- e. bevorderen van het totstandkomen van meer wettelijke bepalingen en voorschriften, die dit doel nastreven,
- f. doen onderzoeken van methoden, stoffen en apparaten, die worden aanbevolen als dienende voor de gezondheidszorg,
- g. nasporen van handelingen, te baat genomen bij het aanbevelen van onder f. genoemde methoden, stoffen en apparaten,

Gewogen en... te zwaar bevonden

EIND JANUARI J.L. werd het antwoord van de Staatssecretaris ontvangen op ons verzoek om medezeggenschap in een niet-ambtelijke commissie. Dit antwoord laten wij hieronder in cursieve letters gezet, volgen.

„Onder verwijzing naar uw schrijven van 25 november a.p. deel ik u in de eerste plaats mede, dat het voornemen van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid een niet-ambtelijke commissie in te stellen, teneinde de oplossing aanbevolen in het door u bedoelde rapport van de ambtelijke werkgroep, die onder leiding stond van de toenmalige Directeur-Generaal van de Volksgezondheid, prof dr. P. Muntendam, op haar beleidsaspecten te laten bestuderen, niet in die zin mag worden uitgelegd, dat het voor de regering bij voorbaat al vast zou staan, dat er een regeling voor paranormale genezers zou dienen te komen.

In het midden gelaten dat voor paranormale genezers, bij gebreke aan hanteerbare criteria, geen regeling zou kunnen worden getroffen, gaat het er veeleer om dat door bedoelde niet-ambtelijke commissie, waarin o.a. naast artsen, leden van het Openbaar Ministerie en van de Rechtelijke Macht zitting zouden nemen, de vraag onder ogen wordt gezien of het aanvaardbaar is om onbevoegden te vergunnen op beperkte schaal en onder bepaalde voorwaarden geneeskundige (derhalve niet heel- of verloskundige) raad of bijstand te verlenen.

Voor wat betreft het punt van deelneming aan de werkzaamheden der commissie door uw vereniging — hoe nuttig haar werk ook moge zijn — meen ik, gezien de duidelijke stellingname van uw organisatie tegen het verlenen van uitoefening der geneeskunst, mij op het standpunt te moeten stellen uw vereniging hier niet toe te moeten uitnodigen.

Het spreekt vanzelf dat, zodra de commissie is geformeerd het uw vereniging vrij staat zich tot de commissie te wenden, die uw organisatie bij voorbeeld zou kunnen horen.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid,
Dr. A. J. H. BARTELS

HET BESTUUR VAN de Vereniging tegen de Kwakzalverij was reeds bevreesd een afwijzende beslissing te zullen ontvangen. Toch is het teleurgesteld en wel over de zwakke argumentatie van dit besluit.

Er moge worden geconstateerd, dat in feite het antwoord van de Staatssecretaris slechts één positief punt bevat: de Vereniging tegen de Kwakzalverij kan niet als lid van de niet-ambtelijke commissie worden uitgenodigd omdat het duidelijk stellingnemen van onze vereniging tegen het verlenen van uitoefening der geneeskunst hem (nl. de staatssecretaris) dit belet. Dit impliceert tevens, dat ook voorstanders hiertoe niet kunnen worden uitgenodigd.

Een — zij het ook slechts schraal — pluspunt.

A. P. N. DE GROOT

Bedroevend

„SCHRIJVER DEZES HEEFT eens meegemaakt, dat een moeder hem vroeg naar een kind te zien met heftige buikpijn. Het onderzoek wees uit dat er een acut blindedarmonsteking was. Operatie werd aangeraden. Maar er werd een magnetiseur bijgehaald, die de pijn „wegnam“. Een buikvliesontsteking met dodelijk gevolg was het resultaat. „Pijn wegnemen“ kan een groot gevaar zijn, speciaal wanneer het een alarmsymptoom is, wat bij goede diagnostiek feilloos werkt“.

Aldus, naar wij uit de tekst menen te moeten opmaken, een arts, die een bijdrage leverde voor het januari-nummer van De Balans, het orgaan van de Nederlandse Christelijke Vereniging van Apothekers-assistenten.

Het bedroevende van het artikel is, dat de schrijver toch een lans breekt voor de „bonafide“ mensen, die gezien hebben, dat zij de „gave der gezondmaking“ hebben. Hoe bewijst men die gave? Hoe toont men die wetenschappelijk aan? Bonafide — soit. Maar onbevoegden blijven zij.

Er zijn nog meer gevaren. De arts in „De Balans“ verzwijgt ze niet. „Een der gevaren (nl. als een niet bevoegde geneeskunde bedrijft) is de vaste gebondenheid, die kan optreden van de patiënt en zijn magnetiseur. Er zijn zenuwzwakke mensen“ — aldus nog altijd het artikel — „die onder behan-

To see or not to see

HET NIEUWSBLAD VAN het Noorden deelde op 6 januari 1965 mede: Hoogezand — Sappemeer: Dreggen naar jongen nog zonder resultaat.

Op aanwijzing van de paragnost Gerard Croiset uit Utrecht is gisteren nabij de Kleinemeesterbrug door familieleden en anderen opnieuw gedregd naar de sinds 18 december j.l. vermiste 19-jarige Heine Knollema. Het dreggen leverde geen resultaat op. Vandaag is men er mee doorgedaan.

Het „En maar kijken en maar kijken, maar niet zien“ is hier wederom door het Nieuwsblad van het Noorden aan de orde gesteld. Wanneer zal de verdere pers dit voorbeeld van nuchtere Noord-Nederlandse berichtgeving eens gaan volgen? Het zou in het belang zijn van de Volksgezondheid.

deling redelijk overeind blijven, hun werk kunnen doen, hun eeuwige zwakte minder voelen; maar juist die patiënten hebben de neiging om op hun magnetiseur te steunen als op een staf. Valt de magnetiseur weg, dan is de staf gebroken en zakt de patiënt in elkaar.”

Het blijkt dat de arts in De Balans met „bonafide mensen, die..... enz.“ degenen onder de magnetiseurs bedoelt, die geen patiënt onder behandeling nemen, die niet eerst grondig door de huisarts is nagekeken. „Zij weten dat de diagnosestelling niet hun taak is en willen niet anders dan behulpzaam zijn.“

Men weet hoe weinig magnetiseurs met zulk een ondergeschikte taak tevreden zijn. En anderzijds — komt men zoals de arts in „De Balans“ het stelt, niet heel dicht bij een samenwerking tussen arts en onbevoegde? Een samenwerking zoals wij die in het vorig nummer van ons maandblad aan de kaak hebben gesteld?

Als nieuw lid begroeten wij de heer C. J. J. van Groningen, farmaceutisch student, Utrecht.

Concept-statuten (vervolg)

- h. openbaar maken van de uitkomsten van het onder f. en g. genoemde,
- i. bevorderen van internationale samenwerking bij het nastreven van haar doel,
- j. toepassen van alle andere wettige middelen, welke voor het doel van de Vereniging bevorderlijk kunnen zijn.

LEDEN EN BEGUNSTIGERS.

Artikel 5.

1. De Vereniging bestaat uit gewone leden, leden van verdienste, ereleden en begunstigers.
2.
  - a. Gewone leden zijn natuurlijke en rechtspersonen, die na aanmelding bij de secretaris, door het bestuur tot het lidmaatschap zijn toegelaten.
Zij betalen een jaarlijkse contributie, hebben stemrecht en ontvangen gratis alle drukwerken door de Vereniging uitgegeven.
  - b. Leden van verdienste worden die leden, die om hun verdiensten voor de Vereniging of haar doel, op voorstel van het bestuur, als zodanig door de ledenvergadering worden benoemd.
Zij betalen een jaarlijkse contributie, hebben stemrecht. Zij ontvangen gratis alle drukwerken door de Vereniging uitgegeven, benevens een oorkonde van hun benoeming tot lid van verdienste.
  - c. Ereleden worden zij, die om hun uitzonderlijke verdiensten voor de Vereniging of haar doel, op voorstel van het bestuur, als zodanig door de ledenvergadering worden benoemd.
Zij zijn vrijgesteld van het betalen van contributie en hebben stemrecht. Zij ontvangen gratis alle drukwerken door de Vereniging uitgegeven, benevens een oorkonde van hun benoeming tot erelid.
  - d. Begunstigers zijn die natuurlijke en rechtspersonen, die, geen lid van de Vereniging zijnde, na aanmelding bij de secretaris, door het bestuur als zodanig zijn toegelaten.
Zij betalen een jaarlijkse bijdrage, maar hebben geen stemrecht. Zij ontvangen gratis alle drukwerken door de Vereniging uitgegeven.
3. Het gewone lidmaatschap, lidmaatschap van verdienste, erelidmaatschap en de status van begunstiger vervalt door
  - a. overlijden,
  - b. schriftelijke opzegging die vóór 1 december in het bezit van de secretaris moet zijn, waarna het verband met de Vereniging aan het einde van het lopende verenigingsjaar wordt geacht te zijn verbroken,
  - c. royement door het bestuur, hetzij wegens wanbetaling, hetzij op grond van handelingen in strijd met het belang van de Vereniging of haar doel. Hiertegen is schriftelijk beroep mogelijk op de eerstvolgende ledenvergadering.
4. Het Bestuur weigert het lidmaatschap of de status van begunstiger aan die natuurlijke en rechtspersonen van wie aangenomen wordt, dat hun handelingen in strijd zijn met de belangen van de Vereniging of haar doel.
Hierop is schriftelijk beroep mogelijk op de eerstvolgende ledenvergadering.

EEN DIRECTORIUM

wordt ingesteld. Waarvoor? Wie zullen er deel van uitmaken? Artikel 7 van de statuten licht U hierover in.

GELDMIDDELEN.

Artikel 6.

1. De geldmiddelen van de Vereniging worden verkregen door:
  - a. contributie van gewone leden en leden van verdienste,
  - b. bijdragen van begunstigers,
  - c. extra bijdragen van gewone leden,
  - d. subsidies,
  - e. erfmakingen, legaten en schenkingen,
  - f. alle overige baten.
2. De onder a., b. en c. vermelde geldmiddelen worden nader, wat betreft hun grootte, op voorstel van het bestuur, door de ledenvergadering vastgesteld.

BESTUUR.

Artikel 7.

1. Het bestuur bestaat uit hoogstens 10 uit en door de leden gekozen personen, alsmede 5, aangewezen door resp.
  - a. de Kon. Ned. Mij ter bevordering der Pharmacie,
  - b. de Kon. Ned. Mij tot bevordering der Geneeskunst,
  - c. de Kon. Ned. Mij voor Diergeneeskunde,
  - d. de Nederlandse Juristenvereniging,
  - e. de Ned. Mij tot bevordering der Tandheelkunde.
2. Van de 10 uit en door de leden gekozen bestuursleden treden volgens opgemaakt rooster, ieder jaar 2 af. Zij zijn terstond herkiesbaar.
3. Het bestuur kan adviserende leden aan zich verbinden.
4. Het kan bij zijn werkzaamheden worden voorgelicht door een directorium, bestaande uit drie hoogleraren, op voordracht van het bestuur, aangewezen door de ledenvergadering.
5. De voorzitter, secretaris en penningmeester worden uit en door het bestuur gekozen.
6. Zij vormen het dagelijks bestuur, dat eveneens uit en door het bestuur kan worden aangevuld met ten hoogste 2 leden.
7. De Vereniging wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door ten minste 2 leden van het dagelijks bestuur.

ALGEMENE VERGADERING.

Artikel 8.

1. Tenminste tweemaal per jaar wordt een ledenvergadering gehouden, de eerste vóór 1 mei, de tweede vóór 1 december.
2. Zij worden belegd op een door het bestuur vast te stellen tijd en plaats. De leden moeten hiervoor tenminste twee weken van tevoren door de secretaris worden uitgenodigd.
3. Het bestuur kan zonodig een buitengewone ledenvergadering bijeen roepen en is hiertoe verplicht wanneer tenminste 20 leden van de Vereniging schriftelijk, onder opgave der te behandelen onderwerpen, bij de secretaris zulk een vergadering aanvragen.
4. Mocht het bestuur in laatstgenoemd geval zodanige buitengewone ledenvergadering niet tegen een datum, uiterlijk 4 weken na het binnenkomen van het desbetreffende schriftelijke verzoek hebben bijeengeroepen, dan hebben bedoelde leden het recht de door hen gewenste ledenvergadering zelf te beleggen. In dit laatste geval benoemt de vergadering uit haar midden een voorzitter.
5. Voor de eerste ledenvergadering moet de agenda in elk geval vermelden:
  - a. het jaarverslag over het afgelopen jaar, uit te brengen door de secretaris,

Concept-statuten (vervolg)

- b. het financiële jaarverslag, de balans en rekening en verantwoording over het afgelopen jaar, uit te brengen door de penningmeester,
  - c. het verslag van het financiële beheer, uit te brengen door de kascommissie. Bij accord-bevinding wordt overgegaan tot het déchargeren van de penningmeester.
  - d. voorstel tot décharge van de penningmeester.
6. Voor de tweede ledenvergadering moet de agenda in elk geval vermelden
- a. de begroting voor het komende verenigingsjaar,
  - b. verkiezing van bestuursleden in de vacatures, ontstaan door periodiek aftreden,
  - c. aanwijzing van de kascommissie voor het komende jaar.
7. a. Alle besluiten in de ledenvergadering worden genomen bij volstrekte meerderheid van stemmen, behoudens het bij de art. 10 en 11 bepaalde,
- b. Over zaken wordt *mondeling gestemd*. Staken de stemmen hierover, dan is het voorstel verworpen.
- c. De stemming over personen geschiedt schriftelijk. Is bij de eerste stemming de volstrekte meerderheid niet verkregen, dan volgt een tweede vrije stemming. Wordt ook aldan de volstrekte meerderheid nog niet verkregen, dan wordt herstemd over tweemaal zoveel personen als gekozen moeten worden en wel uit hen, die bij de laatste vrije stemming de meeste stemmen hebben verkregen. Bij deze herstemming is eenvoudige meerderheid van stemmen beslissend. Indien nu de stemmen staken, beslist het lot.

HUISHOUELIJK REGLEMENT.

Artikel 9.

1. Tot nadere uitwerking der in deze statuten geregelde zaken wordt door de ledenvergadering een huishoudelijk reglement vastgesteld.
2. Dit mag geen bepalingen bevatten in strijd met de statuten en kan slechts gewijzigd worden volgens erin opgenomen bepalingen.

CONCEPT - HUISHOU

Artikel 1.

De Vereniging tot bescherming van de wetenschappelijke verantwoorde gezondheidszorg is een voortzetting van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Deze laatste naam wordt als ondertitel gehandhaafd.

Artikel 2.

Het doel van de Vereniging is het voortzetten van de werkzaamheden van de Vereniging tegen de Kwakzalverij en het tegengaan van *alle* handelingen, strijdig met een wetenschappelijk verantwoorde gezondheidszorg.

Dit houdt in, dat in bepaalde gevallen ook stelling kan worden genomen tegen *handelingen, verricht door wettelijk bevoegden*. Bovendien is het gericht op het geven van deskundige voorlichting over *elk* onderdeel van de gezondheidszorg.

Pro Sanitate

wordt de nieuwe naam van ons maandblad. Lees hierover art. 3 van het concept-Huishoudelijk Reglement, dat o.m. ook mededeelt wat gedaan zal worden voor het instandhouden van internationaal contact.

WIJZIGINGEN.

Artikel 10.

1. Wijziging in de statuten kan niet anders plaats hebben dan in een ledenvergadering, waartoe de leden tenminste 2 weken tevoren door de secretaris zijn opgeroepen.
2. Gelijktijdig met deze oproeping moeten de voorstellen tot wijziging aan de leden worden toegezonden.
3. Tot wijziging kan niet worden besloten wanneer niet tenminste $1/30$ ste van het ledental ter vergadering aanwezig is.
4. Is dit aantal niet aanwezig, dan kan in een volgende ledenvergadering $3/4$ van het aantal dan aanwezige leden tot de voorgestelde wijziging besluiten.
5. Wijzigingen in de statuten treden niet in werking alvorens daarop de nadere Koninklijke goedkeuring verkregen is.

ONTBINDING.

Artikel 11.

1. Tot ontbinding van de Vereniging kan te allen tijde worden besloten.
2. Het besluit tot ontbinding kan niet worden genomen dan nadat de leden ten minste één maand van tevoren met het voorstel in kennis gesteld zijn en in een ledenvergadering, waarin minstens $3/4$ van het ledental aanwezig is.
3. Is dit aantal niet aanwezig, dan kunnen in een volgende ledenvergadering $3/4$ van het dan aanwezige aantal leden tot ontbinding besluiten.
4. Bij ontbinding van de Vereniging wordt door de ledenvergadering, waarin tot deze ontbinding wordt besloten, behoudens inachtneming van art. 1702 Burgerlijk Wetboek, aan de bezittingen van de Vereniging een bestemming gegeven in overeenstemming met het doel, in art. 3 gesteld.

SLOTBEPALINGEN.

Artikel 12.

1. De Vereniging zal nooit winst opwerpen aan de leden, noch aan het bestuur als zodanig.
2. Deze statuten treden in werking terstond nadat de Koninklijke goedkeuring is verkregen.

DELIJK REGLEMENT

Artikel 3.

- a. Het voeren van propaganda zal zowel mondeling — door persoonlijk gesprek, dan wel via radio en televisie — alsook schriftelijk geschieden. Voor dit doel kan een *propagandist* worden aangesteld.
Zijn benoeming geschiedt door het bestuur.
- b. Het uit te geven blad draagt als titel: „Pro Sanitate” en wordt minstens éénmaal per maand uitgegeven.
Voor het goed functioneren kan door het bestuur een *redactie-commissie* worden ingesteld.
- c. De Vereniging laat op eigen initiatief, dan wel op verzoek van derden, lezingen houden door deskundige sprekers, die desgewenst hiervoor een honorarium ontvangen.
- d. Ter uitvoering van het gestelde in art. 4, sub. d. der statuten, kan door het bestuur een *juridische-commissie* worden ingesteld.
- e. De werkzaamheden, verbonden aan het gestelde in art. 4, sub. e. der statuten, behoren mede tot de taak van de juridische-commissie voornoemd.
- f. Ter uitvoering van het onder art. 4, sub. f. der statuten bepaalde kan door het bestuur een *commissie-aanprijzing en controle* worden ingesteld.
- g. De werkzaamheden, verbonden aan het gestelde in art. 4, sub. g. der statuten, behoren mede tot de taak van de commissie-aanprijzen en controle vernoemd.

Concept-huishoudelijk reglement

(VERVOLG)

- h. De uitkomsten van de werkzaamheden onder f. en g. vermeld kunnen door middel van het blad „Pro Sanitate” worden openbaar gemaakt.
- i. Het internationaal contact, als bedoeld in art. 4, sub. i. der statuten, wordt onderhouden door een in te stellen *bureau-commissie*.

Artikel 4.

Het verenigingsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

Artikel 5.

1. Zij, die ná 30 juni als lid toetreden, behoeven voor het lopende jaar slechts de halve contributie te betalen.
2. Een exemplaar van de statuten en van het huishoudelijk reglement worden bij toetreding gratis uitgereikt.

Artikel 6.

1. a. Het bestuur oefent de algemene leiding uit en vergadert tot dit doel minstens éénmaal per drie maanden.
b. Het is belast met de handhaving en toepassing van de bepalingen van de statuten en het huishoudelijk reglement.
c. Het regelt de uitgaven van de Vereniging en beslist over maatregelen, die tot kosten van meer dan f 100,— leiden.
d. Het houdt toezicht op de handelingen van het dagelijks bestuur.
e. De leden van het bestuur genieten desgewenst een vergoeding voor door hen gemaakte strikt noodzakelijke reizen verblijfkosten.
2. a. Voor elke vacature als bedoeld in artikel 7 lid 2 der Statuten stelt het bestuur een candidaat, wiens naam ter kennis van de leden wordt gebracht door middel van de oproep voor de ledenvergadering, waarin in die vacature zal worden voorzien,
b. Voor elke zodanige vacature in het bestuur kunnen door de leden van de Vereniging kandidaten worden gesteld, mits elke kandidaatsstelling door tenminste 10 leden wordt ondertekend en uiterlijk 3 weken vóór de datum van de ledenvergadering, waarin in de vacature zal worden voorzien, bij de secretaris is ingediend.
3. Het bestuur kan deskundigen aan zich verbinden. Met name wordt gedacht aan een geneeskundig-, een farmaceutisch- en een veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid, alsmede aan een jurist, zo mogelijk verbonden aan het Ministerie van Justitie en/of van Sociale Zaken en Volksgezondheid.
4. Als leden van het Directorium komen bij voorkeur in aanmerking een hoogleraar in de geneeskunde, in de farmacie en een van de faculteit der rechtsgeleerdheid.
Het bestuur kan bij dit Directorium raad inwinnen over bepaalde vraagstukken op het terrein van een goede gezondheidszorg. Anderszijds kan het Directorium op eigen initiatief zijn mening over bepaalde onderwerpen op dit terrein ter kennis van het bestuur brengen.
In beide gevallen is het bestuur verplicht rekening te houden met de inzichten van het Directorium.
5. a. De voorzitter draagt zorg voor de algehele leiding van de Vereniging.
b. De secretaris draagt zorg voor de behandeling van alle administratie en correspondentie en houdt de notulen bij van de bestuurs- en ledenvergaderingen.
c. De penningmeester is belast met het beheer van de gelden van de Vereniging.
6. Het dagelijks bestuur is belast met de dagelijkse leiding. Nemen ook anderen dan de voorzitter, de secretaris en de penningmeester deel aan het dagelijks bestuur, dan kunnen zij, binnen het raam van het werk, met bepaalde opdrachten worden belast.

7. Het dagelijks bestuur mag geen gerechtelijke procedure aangaan zonder machtiging van het bestuur.
Het kan over kasmiddelen van de Vereniging beschikken voor — onderling onafhankelijke — uitgaven, lager dan *f* 100,— per post.
Het is verantwoording verschuldigd aan het bestuur.

Artikel 7.

1. Zo mogelijk wordt tijdens een ledenvergadering een voordracht gehouden over een bepaald onderdeel van het werk van de Vereniging. Hiervoor zal een deskundige spreker worden aangezocht.
2. Het bestuur zal zo mogelijk de plaats, waar de ledenvergadering wordt belegd, doen wisselen om zoveel mogelijk leden in de gelegenheid te stellen deze vergadering op gemakkelijke wijze bij te wonen.
3. De kascommissie zal bestaan uit drie, in de ledenvergadering uit en door de leden te kiezen personen.

Artikel 8.

Van de commissies als bedoeld in artikel 3 is een lid van het bestuur voorzitter.

1. De *redactie-commissie* bestaat uit een medisch-, een farmaceutisch- en een juridisch redacteur.
Zij ondersteunt het werk van de door het bestuur aan te stellen redacteur van het orgaan door het geven van richtlijnen, het mede corrigeren van de drukproeven en het geven van adviezen op verzoek van de redacteur of op eigen initiatief.
Voorts organiseert zij de in art. 3, sub. c. vermelde lezingen.
2. De *Juridische-commissie* bestaat uit tenminste 3 en ten hoogste 5 leden, van wie 3 jurist moeten zijn.
Zij waakt voor een juiste toepassing van wettelijke bepalingen en voorschriften op het gebied van de gezondheidszorg. Voorts beraadt zij zich op maatregelen ter bevordering van de totstandkoming van nadere wettelijke regelingen op dit gebied.
Zij legt haar conclusies aan het bestuur voor.
3. De *commissie-aanprijzing en contrôle* bestaat uit tenminste 3 en ten hoogste 5 leden, van wie tenminste één geneesheer en één apotheker moet zijn.
Zij bevordert het onderzoek van methoden, stoffen en apparaten, die naar haar oordeel of naar dat van de Vereniging op onjuiste gronden als dienende voor de gezondheidszorg worden aanbevelen.
Voorts adviseert zij de Vereniging met betrekking tot een eventuele openbaarmaking van de uitkomsten van voormelde onderzoekingen.
4. De *bureau-commissie* bestaat uit tenminste 3 en ten hoogste 5 leden.
Naast de secretaris van de Vereniging maken zo mogelijk een — in archiefzaken goed ingevoerd — lid, benevens een lid, dat in organisatorische kwesties doorkneed is, deel uit.
Zij is verantwoordelijk voor een goede gang van zaken bij het bureau der Vereniging.

Artikel 9.

Er kan een *bureau* worden ingesteld, dat belast is met de uitvoering van alle werkzaamheden, die door het bestuur worden opgedragen. Het staat onder leiding van een directeur, die zo mogelijk tevens de functie van propagandist van de Vereniging vervult.
De directeur is voor zijn werk verantwoording schuldig aan de in het vorige artikel vermelde bureau-commissie en wordt — indien zulks noodzakelijk is — bijgestaan door personen, die voor het doel van de Vereniging van nut kunnen zijn.
Zij worden op voordracht van de bureaucommissie aangesteld en ontslagen door het bestuur.

Artikel 10.

Tot wijziging van dit reglement kan alleen in een ledenvergadering en wel met volstreekte meerderheid van stemmen worden besloten.

Pastoor Mullenders meet minus-uitstralingen!

EEN PASTOOR, DIE de wichelroede hanteert en daarbij enige baarljke nonsens uitkraamt over de minusuitstralingen van personen — ziedaar een onderwerp, dat P. W. Russel van het Algemeen Dagblad naar het Zuidlimburgse dorp Wahlwiller lokte. In zijn rubriek „Gehoord en gezien” deed de heer Russel verslag van zijn ervaringen met pastoor J. Mullenders. Hij vertelt daarvan het volgende:

Hij is niet alleen pastoor. Hij is ook koster, organist, voor- en nazanger. Bovendien wordt de naam J. Mullenders meestal nog gevolgd door de functie-aanduiding: bioloog en parapsycholoog en men vindt hem ook terug tussen een reeks van hooggeleerde en weledelgestrengde heren die samen de „commissie van onderzoek naar paranormale be-gaafdheden” vormen. Dat is pastoor Mullenders, 62 jaar oud.

Een lange rij medische studieboeken neemt veel plaats in langs de wanden van de zitkamer van pastoor Mullenders. „Ik heb mijn leven lang een grote belangstelling gehad voor de geneeskunde”, klinkt de welluidende basstem van de herder. „Ik heb duizenden boeken goed bestudeerd en ik weet er, naar mijn mening, dan ook heel wat van.”

Dat hij geen arts geworden is, denkt men even. Maar het zou net zo goed bioloog of fysicus kunnen zijn, want ook in deze wetenschappen heeft de pastoor zich terdege bekwaamd. „Mijn nevenbezigheden op dit moment? Die bestaan vooral uit het thema: paranormale geneeskunde en alles wat daar-aan vast zit.”

Onstoffelijke stralingen

SPREKEN MET PASTOOR Mullenders betekent praten over magnetiseurs, over onstoffelijke minusstralingen en luisteren naar nogal laatdunkende opmerkingen over professor Einstein.

„Ik ben het roerend eens met de Russische fysici die het bestaan van onstoffelijke stralingen reeds vanaf het begin van de vorige eeuw hebben aanvaard: de westerse atoomgeleerden hebben die stralingen pas drie jaar geleden herontdekt en nu noemen ze het spuriën”, zegt pastoor Mullenders.

De opvallende herder uit Wahlwiller gaat ineens rechtop zitten. „De magnetiseur en de paranormale genezer zijn geen fantasien en ook geen bedriegers,” merkt hij met nadruk op.

De pastoor moet voelen dat zijn bezoeker niet alles direct kan volgen. Hij staat op, verlaat de kamer en komt terug met een soort patronengordel en een leren tasje.

„Hier,” zegt hij, „zit alles in wat wij nodig hebben om te experimenteren. In deze gordel zitten wel tachtig hermetisch gesloten glazen buisjes met oerstoffen.” Hij noemt strontium, radium, broom. „Hiermee, en met de roede, kunnen wij onderzoeken welke van de oerstoffen in alle mogelijke objecten aanwezig zijn. Dit brengt ook dikwijls de oplossing van de vraag, waardoor zieke cellen zo sterk uitstralend zijn geworden.”

Op de tafel legt pastoor Mullenders een grote verzameling pillen, die in alle mogelijke landen van de wereld worden geproduceerd met het gezamenlijke doel de gezinsgrootte te regelen.

Buisje met strontium

EEN BUISJE MET strontium gaat voorin de roede en dan wordt het heel stil. Pastoor Mullenders richt zijn roede naar de pillen en als hij nog vijf meter van de tafel af is, slaat de roede met een forse slag tegen zijn borst.

„Dat is het bewijs dat deze pillen ook een grote dosis van het giftige strontium bevatten,” zegt hij. Hij doet het nog eens en nog eens, steeds hetzelfde resultaat.

„Ik zal proberen de roede tegen te houden,” aldus pastoor Mullenders. Hij komt weer op de pillen toelopen en het kost de pastoor zo te zien veel inspanning de roede van de borst te weren.

„Knap”, zegt de roede en het kostbare instrument is in tweeën. „Jammer,” zegt de pastoor, „ik zal er niet vlug

weer zo een krijgen.” Hij is zelf verbaasd over de uitwerking van de machten die hij zegt te kunnen doorgronden.

— Meneer pastoor, wanneer weet je of je zelf kunt magnetiseren?

Een volle meter tekort

PASTOOR MULLENDERS HAALT een stalen roede te voorschijn. „Hiermee kunnen we de minusuitstralingen van personen ongeveer meten,” zegt hij en loopt langzaam op de fotograaf af. Als hij hem op drie en een halve meter afstand strak in de ogen ziet slaat de roede bijna uit de handen van de pastoor.

„Dat is niet genoeg om magnetiseur te zijn, u komt nog een volle meter te kort; u zult u in uw hart nooit de meerdere kunnen voelen van uw collega's; mensen met een grotere uitstraling hebben veel overwicht op anderen; het is niet goed wanneer twee mensen met elkaar moeten leven als zij te veel in uitstraling verschillen. Daarom,” en de pastoor wijst naar zijn roede, „daarom is het wel een pracht apparaat als twee jonge mensen zich aandienen om te trouwen.”

Wanneer de bezoeker ten slotte „Dag meneer pastoor” heeft gezegd en door de koude vrieslucht zijn vervoermiddel opzoekt, dan denkt hij ineens aan professor W. ten Haeff, de Utrechtse hoogleraar, die nog niet zo lang geleden zei: „Laten we beginnen met vast te stellen dat mijn oordeel over deze charlatanerie vernietigend is.”

GEEN KASTANJE OF KONIJNEN-POOT MAAR HET BAKEN

DE NAAM IS Baken Anti-reumatiek. Er boven staat dat het beroemd is en er onder dat het wettig is gedeponerd.

Maar de beroemdheid ten spijt volgt lager in de advertentie de mededeling, dat we met „een wonderlijke ontdekking tegen reumatisch pijn” te maken hebben. Dat vraagt de aandacht, want het zijn de grootste letters uit de letterkast die de zetter ter drukkerij heeft moeten gebruiken.

Vervolgens komt een gedeelte, dat de titel draagt: De ellendige kwaal:

Dat wat gewoonlijk met reumatiek wordt aangeduid kan het leven buitengewoon zuur maken door verschrikkelijke pijnen in de gewrichten, peescheden, spieren en zenuwen. Jichtlijders zijn, tengevolge van een onvolgende nierwerkdadigheid niet in

staat het urinezuur snel uit het lichaam te verwijderen. Het bloed gaat een stijgende hoeveelheid urinezuur bevatten, totdat het bloed er als het ware mee oververzadigd geraakt en het urinezuur bij voorkeur in de gewrichten in de vorm van kristallen wordt neergeslagen en daar dan een ontsteking teweeg brengt.

Als we dit achter de rug hebben, groeien we naar een climax. Dan zijn we namelijk bij het hoofdstuk De eigenschappen van het baken anti-reumatiek genaderd:

In dit eenvoudige instrumentje ontstaan er door de lichaamsbewegingen van de drager of draagster botsingen tussen 't kwikzilver en de gassen. Deze botsingen of wrijvingen

Vervolg op laatste pag.

Mai-Mai bazaar der tovenaars

ER WORDT IN HET Zuid-Afrikaanse Johannesburg een moderne snelweg voor het voortrazende verkeer gebouwd. Een snelweg, die geheel op pilaren steunt en zo als een brug door de stad loopt. En hiermede is Johannesburg een stad van grote contrasten geworden, want ongeveer twee en een halve kilometer buiten het stadscentrum loopt deze moderne weg langs een buurt die Mai-Mai bazaar genoemd wordt, de wijk der inheemsen.

Hier grenst het atoomtijdperk aan het stenen tijdperk. Van de nieuwe autoweg af ziet men een gestroopte kat hangen en ruikt men de zoetige lucht van gedroogde monpaniwurmen tezamen met de rookwolkjes van brandende kruiden en boombast. En wie dit ziet en ruikt zal begrijpen, dat velen spreken van de eigenaardige, stinkende heksenput van Mai-Mai bazaar, aldus een artikel in de Graafse Courant.

Weinig blanken komen hier in deze typische inheemsenwijk, maar het is beslist de moeite waard, want het is een echt brokje oud-Afrika dat hier ligt in één van de modernste steden van Zuid-Afrika. Hier vindt men een stukje stamleven dat het verstedelijkingsproces van de Bantoes heeft overleefd.

UITERLIJK IS ER niet veel aan Mai-Mai te zien. Het bestaat uit een aantal barakvormige gebouwtjes waarin kleine winkeltjes zijn gevestigd. Maar hier wonen en werken nog echte toverdokters, ofwel medicijnmannen. Hier hangt de arendsvleugel uit, wordt het schild van de schildpad bewerkt met magische tekens en vindt men een uitstalling van gestroopte dode katten, hun vellen, stukjes darm en wat al niet meer dat als „medicijn” wordt beschouwd.

Het merkwaardige is, dat in weerwil van het feit, dat de inheemse bevolking reeds zo lang met de blanken in aanraking is, dat grote aantallen van hen in de grote steden wonen, het christendom verbreid is, het beroep van medicijnman of toverdokter momenteel in Zuid-Afrika nog altijd een florerend beroep is. Men hoort zelfs zeggen, dat niet alleen op het platteland, maar ook in de steden de macht van de toverdokters zich steeds verder uitbreidt.

Dat mag dan waar zijn, maar er is een belangrijk feit dat we niet over het hoofd mogen zien, de moderne toverdokter van vandaag is niet meer zo'n gevaarlijke en kwaadaardige man als die uit de oude geschiedenisboekjes kennen.

IN DE MEESTE GEVALLEN is hij wat wij zouden noemen een kwakzalver, een kruiden- en medicijndokter en de Europeaan die hem bezoekt, staat stom verbaasd wat voor kruiden en medicijnen hier bedoeld worden.

Dode kat is bijvoorbeeld een medicijn, waarmee men bepaalde ziekten kan genezen, als men althans op bepaalde delen van deze kat kauwt. Ook leeuwevet kan helpen bij bepaalde ziekten. Mocht echter niets baten, dan zijn er tenslotte altijd nog de krokodilletanden en de huid van de civetkat, die men om de hals kan dragen om nog maar niet te spreken van andere wondermiddelen zoals wormen, verschillende soorten kevers en valkvlugels, die bijzondere eigenschappen bezitten.

De medicijnkoffer van de toverdokter is onuitputtelijk en elke toverdokter heeft uiteraard zijn eigen speciale middeltjes, die wij „patentmiddelen” zouden noemen.

Sommige dokters werken met grotendeels dierlijke zaken, andere met plantaardige middelen. In sommige delen van Basoetoland heeft men wel eens moeten optreden tegen doktoren, die mensenvlees als „medicijn” gebruikten.

Hoe meer alcohol of spiritus er aan het medicijn is toegevoegd, hoe sterker het zal werken, gelooft men. Voor kankergevallen kent de toverdokter verschillende soorten boombast. Zo is Mai-Mai de plaats voor de Bantoe, waar hij zich nog geheel kan geven aan de oude stamtradities en volop kan geloven in zijn toverdokters.

Een jonge man kan hier terecht om een liefdesdrankje te kopen, dat zijn geliefde voor levenslang aan hem zal verbinden. In een ander winkeltje kan hij een assegaai (speer) en schild kopen, zodat hij zondags met anderen kan meedoen, wanneer ze weer geheel gekleed volgens de oude stamtradities op open ruimten hun dansen uitvoeren.

Geen kastanje of konijnenpoot...

Vervolg van vorige pag.

nu hebben een elektrische uitstraling ten gevolge. Deze uitstraling heeft de eigenschap om de in het water of in het bloed aanwezige kalkzouten en zuren in een opgeloste vorm te houden en deze dus belet neer te slaan en zich vast te zetten.

Geeft nu, lijdsters en lijdters aan reumatiek, uw kastanjes en konijnepootjes aan de vuilnisman mee, want, ons wordt Het dragen van het baken anti-reumatiek onderwezen, wat naar mijn mening doodeenvoudig is als u maar zorgt uw levensverrichtingen in horizontale stand te volbrengen. Lees maar:

Door reumatieklidders eenvoudig in de zak of tussen de kleren te dragen. Het is wel gewenst dat men het apparaatje steeds bij zich draagt en wel zoveel mogelijk in horizontale stand, omdat dan het wrijvingsop-

pervlak groter is en daardoor een betere en intensiever uitstraling plaatsvindt. Doordat van de vulling van het Baken niets verloren gaat, heeft het een onbepaalde levensduur en blijft het zijn werking ongelimiteerd behouden.

De prijs van het Baken is het overwegen nauwelijks waard, f 29,50, te eerder omdat de levensduur onbepaald is, wat het een enorme voorsprong op de patiënt geeft. Dit alles vernomen hebbende, komt voor een iegelijk die met de Vereniging Anti Reuma direct of in overdrachtelijke zin te maken heeft, het ogenblik van grote glorie. Want de naam van de handelsonderneming, die ons met een ruk van de ellende verlost, is Anti Reuma!

Aldus S. B. in een ironisch artikelje in Anti Reuma, het orgaan van de Vereniging tot Steun aan de Reumatiekbestrijding te Amsterdam.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgeneeskunde te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjestraat 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie: Oranjestraat 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Frans offensief tegen REORGANISATIE UITGESTELD de kwakzalvers

DE FRANSE REGERING bereidt een offensief voor tegen de kwakzalverij. Het aantal klachten van goedgelovigen, die door wonderdokters en magnetiseurs zijn bedot, groeide gestaag en er liggen thans bijna duizend aanklachten bij de justitie op behandeling te wachten.

Tot dusver riskeerden kwakzalvers een boete van maximaal achttienduizend francs of, wanneer zij bij herhaling met de justitie in aanraking kwamen, een gevangenisstraf welke kon variëren tussen zes dagen en zes maanden. De rechters waren echter over het algemeen tamelijk mild in hun vonnissen.

Het Franse ministerie van gezondheid heeft thans een wetsvoorstel ingediend dat beoogt hen, die op de goedgelovigheid van het volk parasiteren, stevig aan te pakken. Het maximum van de geldboetes voor overtreding van de wet op de uitoefening van de geneeskunde is verhoogd tot vijftigduizend francs, gevangenisstraffen kunnen worden uitgedeeld die minimaal twee maanden en maximaal twee jaar bedragen.

Deze straffen mag de rechter verdubbelen wanneer de overtreding het overlijden van een „patiënt” of het verergeren van diens ziekte tengevolge heeft. Het wetsvoorstel wil voorts een verbod van propaganda waardoor de onwettige uitoefening der geneeskunde, de tandheilkunde, en de geneesmiddelenbereiding bevorderd zou kunnen worden, alsmede van reclame voor medicamenten welke door onbevoegden zijn samengesteld.

TIJDENS DE ALGEMENE ledenvergadering op 8 mei te Amsterdam gehouden is besloten de reorganisatie aan te houden tot de najaarsvergadering. Van de kant van op de vergadering aanwezige leden werd namelijk bezwaar geopperd tegen de nieuwe naam „Vereniging tot Bescherming van Wetenschappelijk Verantwoorde Gezondheidszorg”. Men meende, dat het strijdbare karakter van de vereniging hieruit niet voldoende bleek.

Er gingen stemmen op om in de naam in elk geval de strijd tegen kwakzalverij en kwakzalverspraktijken duidelijk naar voren te doen komen. Ook de voorgestelde naam van ons blad, „Pro Sanitate”, bleek niet ieders instemming te hebben. Anderzijds was er veel waardering voor de wijze, waarop het bestuur van de vereniging een slagvaardiger apparaat wil maken tegen de vele moderne vormen van kwakzalverij, die de zieke mens bedreigen. In ons volgend nummer hopen wij uitvoeriger op het behandelde in de vergadering van 8 mei in te gaan.

Pas op voor haargroeimiddeltjes

VELE MANNEN VREZEN kaalhoofdigheid — en er is helaas vaak niet zo heel veel aan te doen. Vandaar dat de strijd tegen de kaalhoofdigheid een geliefd terrein is van de kwakzalverij. Hadden we enige jaren geleden niet een kapper in het Drentse dorp Een, die het tot de voorpagina's van (sommige) dagbladen bracht met zijn haargroeimiddelen? En waar lopen nu al zijn genezen patiënten?

Wij herinneren ons ook de geschiedenis van een andere „genezer” van kaalhoofdigheid, die een kale bediende in dienst had, die hij, wanneer zich een klant aandiende de „spreekkamer” uitstuurde en dan heel duidelijk hoorbaar voor de wachtende kaalhoofdige constateerde: Neen meneer, voor U is geen baat meer. Dat wekte vertrouwen en de patiënt was gaarne bereid voor de middeltjes die hem werden aangeboden flink wat geld neer te tellen.

Paragnosten niet welkom

VERSCHILLENDE NEDERLANDSE PARAGNOSTEN hebben de Eindhovense politie aangeboden haar bij te staan bij het onderzoek naar de moordenaar van het zesjarige jongentje Corrie Hofman, dat door een onbekende werd meegelokt en dat men later gedood op de heide vond. De Eindhovense politie heeft deze aanbiedingen echter niet aangenomen.

De lange uitweidingen over bacteriën in roos, die de wortels aantasten, worden nogal eens gelanceerd op reclamefolders van fabrikanten van middelen tegen haaruitval, maar dat is reclame en geen medische wetenschap.

Er zijn trouwens tal van mensen, die constant roos hebben en geen haaruitval.

Onlangs waarschuwde de arts, dr. A. van Landshut in een medische publicatie nog tegen de zogenaamde „haargroeimiddelen”, die in zulk een groten getale in de handel zijn gebracht en grote aftrek vinden bij in hun ijdelheid gekwetste mannen. „Zij berusten voor het overgrote deel op kwakzalverij”.

Deze arts vestigde de aandacht nog weer eens op het feit dat roos ook kan ontstaan door verkeerde shampoo. Gewoonlijk zijn shampoos te alkalisch, waardoor het huidzuur wordt geneutraliseerd. Gevolg: versterkte verschilfering van de hoornlaag van de huid.

Contributie 1965

De penningmeester verzoekt leden en abonnees de contributie, resp. het abonnementsgeld over 1965 te willen gireren.
Postgiro nr. 32237, gem. giro K 1672

Bij voorbaat dank!

"HOU OP MET DAT ROKEN"...

ER IS IN Nederland een Vereniging die de Kwakzalverij bestrijdt. Deze vereniging heeft goed werk gedaan. En doet dit nog, schrijft „Linea Recta” (Den Haag).

Dat kwakzalversmiddelen niet meer geadverteerd mogen worden vindt zijn oorzaak in het feit dat advertenties voor medische preparaten niet door de bladen geplaatst mogen worden als zij niet voorzien zijn van een goedkeuringsstempel van de Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen en Geneeswijzen. Ook te goeder naam en faam bekend staande artikelen vallen onder de bepalingen van deze Keuringsraad. Geen blad zal het wagen om een advertentie voor een pil, drank of poeder op te nemen die deze Raad niet gepasseerd is.

De schrijver in Linea Recta vraagt zich af waarom de middelen waarvan beweerd wordt dat zij het nicotine-monster bedwingen, niet eveneens onder controle van deze Raad vallen. Waarom wel een preparaat dat bewezen heeft reumatiek te kunnen bestrijden, brulhoest of zenuwpreparaten niet? Omdat zij niet helpen en toch geen kwaad doen? Is het dan niet zo dat het publiek tegen zichzelf beschermd moet worden en behoed moet worden tegen de mogelijkheden dat het zich uit onkunde enerzijds en goedgeloof anderzijds, het geld uit de zak-

ken laat kloppen? En dan geen kleine beetjes maar forse bedragen?

Is het waar dat?

IN DE NEDERLANDSE pers verschenen advertenties waarin vragen worden gesteld als: „Is het bewezen dat sigaretten de oorzaak zijn van longkanker? Is het waar dat het sexuelle vermogen van de roker die inhaleert, vermindert? Is het waar dat de nicotine de vitamine C vernietigt?” Deze angstaanjagende vragen besluiten dan met de vraag of er doeltreffende middelen bestaan om met roken op te houden. Het antwoord op deze vraag is dan natuurlijk „ja”, want 88.648 rokers die het in de advertentie gratis aangeboden boek hadden gelezen, waren met roken opgehouden.

Het preciese aantal van 62 doktoren die in dit boek een antwoord aan de lezer geven, geeft de indruk van juistheid en accuratesse. Het aantal lieden dat het boek aanvraag wordt niet verteld, maar wel weet men wederom heel precies dat 88.648 rokers zijn opgehouden. 'n Mooi getal. Het waren er geen 88.647 en geen 88.649, maar precies... 88.648! Wáár? Ach, dat speelt geen rol.

Bij de neus genomen

LINEA RECTA LAAT dan het een en ander volgen over de werkzaamheden van het Anti Tabak Centrum. Onze lezers hebben daar in het maartnummer 1964 van het Maandblad tegen de Kwakzalverij kennis van kunnen nemen. In het juninummer van het vorig jaar hebben wij melding gemaakt van de waarschuwing in de Consumenten-gids tegen Nicocortyl en het Anti-Tabak Centrum. Ook het weekblad Televizier maakte er melding van en deelde mede dat verscheidene Nicocortylklanten zich bij de neus genomen voelden door het Anti Tabak Propaganda Centrum. De prijs is dan ook niet gering: 70 gulden, wanneer men het zich onder rembours laat toesturen. Daar krijgt men 120 tabletten voor van bijzonder twijfelachtige waarde voor het doel: de ontwenning aan de sigaret.

Dat het met het beloofde „niet goed, geld terug” niet zo eenvoudig zit, bleek duidelijk uit de brieven die Televizier van Nicocortyl-gebruikers ontving. Slechts één van de ontgoochelde briefschrijvers meldde zijn geld te hebben terugontvangen. Maar dit geval betrof dan ook een man die schreef aan de pillen ernstige maagklachten te hebben overgehouden.

Celtherapie

OVER OUDER WORDEN schreef de medisch medewerker van het Algemeen Handelsblad. En hij besloot met de opmerking, dat men er wijs aan doet geen geloof te hechten aan verhalen over „verjongingskuren”. Al schermt men met professorale namen en rapporten over successen bereikt met wondermiddelen als H3 — er zijn heus verstandiger manieren om zijn geld te besteden. „Over de zogenaamde „celtherapie”, waarmee men allerlei genezingen zou bereiken wil ik graag even aanhalen wat ik las in een „Medische Vraagbaak voor het Gezin”, geschreven door M. Fishbein en als Zwart Beertje verkrijgbaar: „Celtherapie een door de Zwitser Niehans bedachte vorm van kwakzalverij, waartegen niet genoeg gewaarschuwd kan worden. — Dit is een weinig sympathieke geldwinning”.

Via postboxnummer

ALLE ANDERE, DIKWILS hardnekkige pogingen om het geld terug te krijgen, bleken, ontdekte Televizier, op niets te zijn uitgelopen. De firma, die vanuit Antwerpen via een postboxnummer in Roosendaal Nederland „bewaterkt”, negerde eenvoudig de verzoeken tot terugbetaling en adviseert de kuur door te zetten tot het in dit geval inderdaad bittere eind. Als het slachtoffer in een paar weken enkele honderden pillen geslikt heeft en zijn laatste sprankje vertrouwen heeft verloren, heeft hij ook zijn recht op terugbetaling verspeeld. Want in de overeenkomst staat onopvallend in kleine lettertjes, dat dit recht na veertien dagen vervalt. En uiteraard vindt het „Anti Tabak Propaganda Centrum” veertien dagen veel te kort om de moed al op te geven.

Met Linea Recta vragen wij ons af of deze advertenties zo maar een goedkeuringsstempel van de Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen en Geneeswijzen konden krijgen.

Nu dient er bij verteld dat niet het middel Nicocortyl werd aangeboden maar een boek uitgegeven door het „Anti-Tabak Propaganda Centrum”. En dat boek, dat men op een bon kan krijgen („Hou op met roken dank zij dit gratis boek”) beval aan: gebruik de Nicocortyltablettjes. Wel handig... dat dient erkend.

Het woord charlatan

EEN CHARLATAN IS een snoever, een kwakzalver, een marktschreeuwer, een beunhaas. Het woord komt voor in het Frans, Engels, Duits en Nederlands, aldus de Bredase Courant. Het woord is ontleend aan het Italiaanse ciarlato dat dezelfde betekenis heeft en samenhangt met ciarla: gezwets en ciarlare: snoeven, schreeuwen. Een ander verklaring is, dat ciarlato ontstaan is uit cerretano, dat eigenlijk betekent: inwoner van Cerro.

Deze lieden waren namelijk bekend als rondreizende kooplieden die op jaarmarkten en kermissen hun kruiden en andere geneesmiddelen aanprezen. In een museum te München hangt een schilderij van Gerard Dou dat De Charlatan heet en een marktkoopman voorstelt, op zijn Spaans gekleed, die onder een parasol op een verhoging staande, zijn waar aan de man brengt.

Vier miljoen medische tips per week

BIJ ONZE OOSTERBUREN komt kwakzalver aan de deur — aldus de titel van een artikel, dat wij in het nummer van het Maandblad van november j.l. wijdden aan de activiteiten van de bijna 80-jarige dr. Schüp-pert te Mainz, die tegen de kwakzal-verij vecht. Over de gevaren van de populair-wetenschappelijke geschriften, die in Duitsland in grote getale ver-schenen en vol staan met allerlei me-dische verhalen knipten wij het vol-gende uit de Nieuwe Winterswijkse Courant.

MET EEN WAT radeloze blik luis-tert de apotheker naar de dame vóór de toonbank. Hij krijgt geen kans een woord te zeggen. Mevrouw weet het allemaal heel precies. Zij wil een be-paald geneesmiddel.

Doktersadvies heeft zij niet nodig. In een geïllustreerd weekblad heeft ze haarfijn gelezen waarvoor dat middel goed is. Alleen op recept! — zegt ze verontwaardigd — wat een onzin! Woedend verlaat zij de apotheek.

De apotheker haalt zijn schouders op en gaat weer aan zijn werk. Hoe beter het de mensen gaat, des te lan-ger willen zij leven. Met de gestadig toenemende welvaart en de vele klei-ne wonderen van de techniek die het dagelijks leven kunnen veraangenamen, groeit de tegenzin tegen alle gevaren die lichaam en leven bedreigen. Veel — soms wel alles — draait om de ge-zondheid. Geld kan men verdienen en er een auto, koelkast, televisietoestel of een droomvilla met zwembad voor kopen. Alleen gezondheid niet.

De latent aanwezige, soms plotse-ling opflakkerende panische angst voor ziekten en kwalen heeft in Duitsland geleid tot enorme aftrek van populair-medische tijdschriften.

Ook de geïllustreerde weekbladen zijn vol „ware verhalen” over het ver-

loop van boosaardige kwalen, over het lot van zieken — meestal vooraan-staande persoonlijkheden — raadge-vingen van artsen hoe men zich in alle in het leven voorkomende situa-ties moet gedragen. Wat men moet doen als er een depressie op komst is, waarvoor men moet oppas-sen wanneer men over de oceaan vliegt of een zeereis maakt. Wanneer luchtverandering goed en wanneer zij slecht is.

Stroom van drukwerk

DE DUITSE LEZER krijgt per week ongeveer vier miljoen medische tips en daarbij komen nog de vele vlug-schriften en drukwerken die hij in de brievenbus vindt of op straat in de hand gedrukt krijgt. De uitgeverijen zitten evenmin stil. Er verschijnen legio boeken over medische onderwer-pen die gretig aftrek vinden.

Drogisterijen en apotheken maken melding van stijgende omzetten. De pharmaceutische industrie heeft de afgelopen tien jaren een enorme vlucht genomen. Aan de lopende band wor-den nieuwe pillen, dragees, tabletten, druppels, tincturen en sappen gefabri-ceerd en in de handel gebracht.

De advertentie- en reclamecampag-nes lopen op volle toeren. Hele pagi-na's in dag en weekbladen, reclame-spots op de televisieschermen, en in de bioscopen, grootscheepse public-relations-activiteit — dit alles om de mensen het gevoel te geven dat men zijn gezondheid en lichamelijk welzijn door al die middelen kan handhaven zo niet bevorderen.

Tegenover dit alles zijn de artsen machteloos. Trouwens, vele artsen wier zakelijk instinct goed ontwikkeld is, schrijven in al die populair-weten-schappelijke tijdschriften, schrijven boeken, vlugschriften, geromantiseer-de verhalen. Geen blad, dat niet een eigen „medische medewerker” heeft. In Mainz is de „Centrale ter bestrijding van oneerbare concurrentie in de me-

dische wereld' gevestigd. Deze wordt geleid door dr. Roman Schüpert, thans 78 jaar, eertijds een vooraanstaand man in de openbare gezondheidszorg. Meer dan tien jaar vecht hij tegen mis-bruik van de wetenschap in woord en geschrift, tegen kwakzalverij en won-dermiddelen. Gezien de enorme propa-ganda voor al die middelen week-in, week-uit, lijkt zijn werk wel eens op vechten tegen de bierkaai.

Financiën van de vereniging goed

De financiële toestand van de ver-eniging is goed, aldus de penning-meester de heer L. Brest in zijn finan-cieel jaarverslag, uitgebracht in de vergadering van 8 mei j.l. (Een uit-treksel van het jaarverslag van de secretaris hopen wij in ons volgend nummer te laten volgen.) Hieronder volgt de staat van baten en lasten over het jaar 1964.

	Uit-gaven	Ontvang-sten
Secretariaat	f 200.—	
Kleine Kas	„ 2.—	
Rente		f 434.34
Contributie		„ 7593.—
Abonnementen		„ 510.78
Diverse kosten	„ 89.70	
Vergaderingen	„ 318.41	
Lezingen	„ 131.—	
Maandblad	„ 5162.39	
Reorganisatie	„ 245.18	
Incassokosten	„ 47.64	
Nog te betalen:		
Maandblad	„ 577.42	
BATIG SALDO	„ 1764.38	
	<u>f 8538.12</u>	<u>f 8538.12</u>

Stand der middelen

Rijkspostspaarbank	f 708.45
Hollandsche Bank Unie	„ 12084.83
Gemeente Giro	„ 1594.71
Postgiro	„ 4509.55
	<u>f 18897.54</u>

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam, L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buijter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas, *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opge-ven van leden en abbonés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2.50

Correspondentie: Oranjelaan 6, Hilversum.

Katwijkse kwakzalver kon zichzelf niet genezen

EEN 42-JARIGE FABRIKANT UIT Katwijk moest zich voor de kantonrechter te Leiden verantwoorden wegens een overtreding van de wet op geneesmiddelen. Hij had aan verschillende afnemers ongeregistreerde „geneesmiddelen” verkocht en deze bovendien door advertenties bijzonder aanbevolen. Verdachte liet verstek gaan en liet zich vertegenwoordigen door zijn raadsman-gemachtigde. „Als ik die advertenties bekijk helpen de geneesmiddelen van uw cliënt tegen vrijwel alle voorkomende kwalen en behoeft men praktisch nooit meer ziek te zijn”, aldus de kantonrechter, mr. W. de Koning, die deze vorm van kwakzalverij zeer afkeurenswaardig vond. Hij onthulde voorts nog, dat verdachte al enige malen eerder met de rechter kennis had gemaakt wegens het verkopen van z.g. „bedriegelijke medicijnen” en dus blijkbaar een minachting voor de wet had.

Verdacht raadsman voerde, aldus de Leidse Courant, als voornaamste excuus aan: „Mijn cliënt was door zijn langdurige ziekte tot dusver niet in staat om het vele werk dat aan de registratie van de door hem gefabriceerde geneesmiddelen vast zit, ter hand te nemen”. In verband met de ziekte van zijn cliënt verzocht hij de rechter met nadruk ditmaal nog niet tot een hechtenis over te gaan.

„Het is wel opvallend, dat uw cliënt zelf steeds ziek is en zijn eigen zo hooggeprezen geneesmiddelen hem blijkbaar dus niet helpen,” zei de kantonrechter. Hierop moest de raadsman het antwoord schuldig blijven.

„Een bijzonder kwalijke zaak waar-

tegen krachtig moest worden opgetreden in het belang van de volksgezondheid”, aldus de officier, mr. J. A. J. van den Bruggen in zijn requisitoir. Hoewel verdachte als recidivist ditmaal zeker een hechtenis toekwam, wilde hij in verband met verdacht ziekte in zijn eis nu nog niet zover gaan en beperkte deze tot een geldboete van f 100, subs. 20 dagen, alsmede de verbeurdverklaring van de in beslaggenomen „geneesmiddelen”. Na de raadsman er nog met nadruk op te hebben gewezen, dat zijn cliënt bij een volgende soortgelijke overtreding zonder pardon op hechtenis kan rekenen, vonniste de kantonrechter ditmaal nog conform.

Voor hem maar één kwaal: DIK bloed!

KWAKZALVERIJ IS BLIJKBAAR een wetsovertreding, waarvoor het uitspreken van een straf nogal enige moeite kost, meent het dagblad De Zaanlander. Dezer dagen stond de Zaanammer H. H., zich noemende „kruidenhandelaar” voor de kantonrechter te Zaandam, terecht wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Het was de tweede maal, dat de heren in toga zich over de stukken bogen. Er zal echter nog een derde vervolg aan deze geschiedenis komen, want de zaak werd opnieuw aangehouden. De „methode” van deze kwakzalver is, zo bleek, nogal simpel. Hij kijkt zijn cliënten een tijdje strak aan en dan heeft hij het al gezien. Trouwens, voor deze „geneeskundige” bestaat er op deze wereld maar een ziekte: dik bloed...

Twee gevallen werden hem ten laste gelegd. In het eerste geval had hij Johanna Jacoba van der Es strak aangekeken, geconcludeerd dat zij last had van „dik bloed” en haar enkele kokertjes kruiden overhandigd voor de prijs van 7 gulden. In het tweede geval had hij T. A. v. Bronswijk strak aange-

staard, hij kwam weer tot de conclusie dat de „patiënt” last had van dik bloed waarna hij opnieuw met zijn kruidenkokertjes op de proppen kwam.

Verdachte ontkende. „Ik ben kruidenhandelaar” zei hij „De mensen hebben me gewoon om kruiden gevraagd”.

„Ik ben helemaal niet iemand, die ontkent dat er bij sommige mensen krachten bestaan, die ik helaas niet heb” zei mr. Van Houten. „Maar ontkennen heeft in dit geval weinig zin. De feiten staan vast”. Maar de kwakzalver bleef zijn hoofd schudden. „Ik doe hetzelfde als een drogist. Ik verkoop slechts iets op aanvraag” hield hij vol.

De kantonrechter herhaalde: „U hoeft niet bang te zijn, dat ik iemand, die zijn krachten gebruikt om iets ten goede van zijn medemens te doen, door hoge boetes er uit tracht te ranselen. Maar u moet niet op die manier ontkennen”.

„Ik vraag aanhouding om de getuigen te horen” zei mr. Lagerwaard. „Die mijnheer zit als een magisch medi-

cijnman in een kamer en nog ontkent hij. En gaat u eens op de plaats van de verdachte staan, u doet net alsof u medisch deskundige bent”.

De verdachte zei nog, dat hij al 27 jaar in „het vak” zat en 80 verschillende soorten kruiden verkoopt. „De mensen zeggen zelf wel, wat zij hebben. Ik lever ze dan kruiden” verklaarde hij.

„Zo op de manier van: die vrouw heeft pijn in haar zij, het zal wel haar gal zijn?” informeerde de kantonrechter.

Verdachte: „Ja, zo is het”.

Kantonrechter: „Maar dat is zeer gevaarlijk. Pijn in je zij kan van alles betekenen”.

Verdachte: „Ik heb 'n vaste stelregel. Als het om kanker gaat, daar heb ik niets voor...”.

De kwakzalver verklaarde nog, dat de genoemde prijs van 7 gulden niet juist is. „Zes gulden. En ik heb ook al kruiden voor vijf gulden, edelachtbare” zei hij.

„Misschien hangt er in de gang een busje voor sympathieke doeleinden” zei de officier ironisch.

Nadat besloten was de zaak aan te houden zei mr. Van Houten nog: „Ik heb er begrip voor, als sommige mensen iets meer weten dan een ander. Maar als u blijft ontkennen verspeelt u bij mij alle goodwill...”

Jaap kon goochelen

NAAR AANLEIDING VAN het artikeltje in het Maandblad van maart j.l. „Jaap de Tandentrekker” (op bladzijde 4) een kleine toelichting. De schrijver van het artikeltje zegt deze Jaap tientallen malen op de vingers gekeken te hebben, maar nooit te hebben gemerkt, hoe Jaap de „maden”, welke zogenaamd uit de tand kwamen en welke werden uitgespuwd in het glas, te voorschijn toverde.

Ja, daarvoor moet men goochelaar zijn — en Jaap kende meer dan één trucje. De schrijver van de herinnering aan Jaap de Tandentrekker moet toch gemerkt hebben dat Jaap (en in België zijn collega's) uit zijn vestzakje een pincet opdiepte; tegelijk met het instrumentje nam hij tussen duim en wijsvinger enige „maden” en liet deze dan bij het openpeuteren van de watten er tussen of in het glas vallen. Deze „maden” waren zeer fijn gehakte PORIJ. (Noordnederlands: prei.)

Borgerhout (België).

JOSMAH.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Zorg over de geneeskunst

PROF. DR. P. MUNTENDAM HIELD de feestrede ter gelegenheid van het eeuwfeest van de Afdeling Zaanland van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst onder de titel: De ontwikkeling van de geneeskundige zorg in de toekomst.

Het gedeelte, handelend over de kwakzalverij, luidde als volgt:

„ . . . . .

De taak van de toekomstige huisarts zal niet licht zijn. Over elf dagen zal een andere herdenking plaats hebben. Het zal dan 100 jaar geleden zijn dat Thorbecke's vier geneeskundige wetten in het staatsblad verschenen. Met de regeling van de geneeskundige opleiding en het leggen van de bevoegdheid tot de uitoefening der geneeskunst uitsluitend in de handen van hen die met goed gevolg de opleiding hadden gevolgd, hoopte hij met succes de strijd tegen de kwakzalvers te kunnen aanbinden. Waren er toen reeds psychologen geweest, zij hadden hem erop gewezen dat de mens de magie zoekt en bemint. Van Goethe reeds stammen de woorden „Der Aberglaube gehört zum Wesen der Menschen”.

De kwakzalverij bleef en viert op de huidige dag nog hoogtij. Men heeft de paranormalen van vandaag wel eens de kwakzalvers in modern kled genoemd. De vraag komt steeds, ook in ons parlement, aan de orde: moeten wij de mens niet vrijlaten daar de hulp te zoeken waar hij dit wenst en bij hem aan wie hij zijn vertrouwen schenkt? Of in andere woorden: zullen wij in de toekomst een wettelijke regeling ingevoerd zien waarbij zoals in de Scandinavische landen en Duitsland, onder bepaalde waarborgen ook anderen dan de artsen de geneeskunst mogen uitoefenen? Ook op dit punt waag ik mij niet aan voorspellingen, maar wel wil ik met nadruk stellen dat de artsen zelf, en met name de huisartsen, de omvang van het kwaad der kwakzalverij kunnen beperken door de volle aandacht te schenken aan de klachten van hun

patiënten, ook als het somatische onderzoek niet tot een verklaring leidt.

Vergeet U niet dat het de patiënten met psychische en psychosomatische klachten zijn, die zich tot de kwakzalver wenden, en dat het juist dit terrein is waarop de magie en de suggestie het therapeuticum bij uitstek zijn. De kostprijs van het aardstralenkastje is laag, de verkoopprijs hoog; het is deze marge die bij degenen die bedrogen wil worden, wonderen doet.

„ . . . . .

Schenkt ook aan de klachten van de malade imaginaire aandacht, want de inbeelding als zodanig wijst op een gestoord welzijn. Neemt voor hen meer tijd dan het consult of bezoek U gemiddeld vraagt, weest vriendelijk en blijft geduldig; bedenkt, dat deze categorie van patiënten niet in de eerste plaats om de kunde vraagt, maar om de kunst, van huisarts en van specialist. En ook van de artsen, werkzaam in bedrijf of sociale verzekering. Laten ook zij bedenken, dat zij tezamen met de behandelende artsen één

front vormen tegen de kwakzalverij. Ook zij werden eerst arts, pas later traden zij op het terrein van de sociale geneeskunde. En als arts beoefenen ook zij de geneeskunst.

Waar in de toekomst verwacht mag worden, dat de ontwikkeling van de sociale verzekering en de groei van de industrie in toenemende mate haar stempel zal drukken op de zorg voor de gezondheid van de arbeidende bevolking daar mogen mijn woorden verstaan worden. Niet minder dan voor de behandelende arts geldt voor deze sociaal-geneeskundigen dat het bevorderen, het bewaren en het herstel van de gezondheid de hoogste wet is, waarnaar hun handelen wordt bepaald. Slechts door het gesloten front kan het gebed van de Joodse arts Maimonides, achthonderd jaar geleden geboekstaafd, worden verhoord: „Verban van hun ziekbed alle kwakzalvers . . . want het is hardvochtig volk dat door zelfoverschatting de beste bedoelingen der kunst verijdelt”.

PROF. MUNTENDAM HEEFT de artsen wel onverbloemd de spiegel

Lezen met de „vingertoppen”

De Russische Literatoernaja Gazeta meldde onlangs, dat de sedert 1962 in de Sowjet-Unie gerapporteerde gevallen van „zien door middel van vingertoppen” op bedrog berusten. De bij de experimenten betrokken dames, „lazen”, terwijl zij geblinddoekt waren.

Een parapsycholoog noemde het geval van Lena Blinova, die geblinddoekt zelfs platen kon zien, aanvankelijk een „grote wetenschappelijke gebeurtenis”. Spoedig volgden, zoals vaker met dit soort gevallen, vele andere mel-

dingen van met vingertoppen en tenen „lezende” dames, ook in de Ver. Staten!

De Literatoernaja Gazeta schreef, dat ofschoon er vele meldingen zyn, zelfs al uit de vorige eeuw, van vingertoplezen, nog nooit een blinde tot zoiets in staat is geweest. Een grondig onderzoek op het Bechterew Instituut voor Psychoneurologisch onderzoek in Leningrad deed een van de dames, Nina Koelagina door de mand vallen. Later werden ook de anderen ontmaskerd: zij bleken langs de blinddoek te hebben „gespiekt”.

Zorg over de geneeskunst

DE LEGE STOEL

vervolg van pag 1

voorgehouden. Laten wij hopen met succes, doordat de zin van zijn woorden op de juiste wijze wordt verstaan en... ernaar wordt gehandeld ook. Want er is periculum in mora nu de Overheid klaarblijkelijk in ernst overweegt het fundament van de Wet op de uitoefening der Geneeskunst aan te tasten.

Thorbecke — met zijn vooruitziende geest — heeft de strijd tegen de kwakzalverij aangeboden. Hij zou deze gewonnen hebben ook als de uitvoerende organen zijn Wet maar van stonde af aan op de juiste wijze hadden toegepast. Daaraan echter heeft veel — zo niet alles — ontbroken. De Vereniging tegen de Kwakzalverij wees hierop in haar 84-jarig bestaan herhaaldelijk en gaf ook de wegen aan, die zouden kunnen leiden tot verbetering. Tot dusverre helaas echter zonder resultaat.

Wij willen ze hier nog eens in het kort herhalen.

1. Bij elke strafzaak tegen een onbevoegde een getuige-deskundige — liefst de Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid — dagvaarden ter juiste voorlichting van de — in medische begrippen niet geschoolde — rechtsprekende instanties.
2. Ter beschikking stellen aan de betreffende autoriteiten, belast met de opsporing van dit soort delicten, van Rijksrechercheurs, speciaal opgeleid voor dit doel.
3. Ter beschikking van de autoriteiten stellen van een rechtskundige, die zich in deze materie heeft bekwaamd.
4. Onderbrengen van de opleiding in de psychologie bij de Medische faculteit.

Psychologie

OVER DIT LAATSTE punt moge iets meer worden uitgeweid.

In zijn herdenkingsrede heeft prof. Muntendam wel heel duidelijk gesteld, dat het de artsen bij de uitoefening van de praktijk veelal ontbreekt aan een psychologisch juiste aanpak van de problemen.

Ook heeft hij — zij het indirect — laten doorschemeren, dat het de psychologen mangelt aan medisch inzicht als hij opmerkt: „Waren er toen reeds psychologen geweest, zij hadden hem (Thorbecke) er op gewezen, dat de mens de magie zoekt en bemint”.

De opvolgers van Thorbecke hebben getoond diens brede visie op het belang van de Volksgezondheid te missen door de opleiding in de psychologie toe te vertrouwen aan de faculteit der letteren en wijsbegeerte in plaats van deze onder te brengen bij de medische faculteit. Ware dit laatste geschied, dan zou de arts, voldoende psychologisch geschoold, ook op dit punt zijn patiënten hebben kunnen geven waarop dezen recht hebben.

Sein op onveilig

BOVENDIEN ZOU DE psycholoog — als medisch specialist — geen onbevoegde zijn en zouden derhalve diens conclusies op veel hechter basis zijn gefundeerd. Ook de para-psychologie — zo die als nevenvak geaccepteerd zou kunnen worden — zou een heel ander aanzien hebben gekregen.

Een, op deze wijze als medisch specialist opgeleide psycholoog zou aan zijn vermaning aan Thorbecke uit volle overtuiging hebben toegevoegd: „maar in het belang van de Volksgezondheid zullen wij trachten deze zwevende geesten te behandelen om hun de dwaling te doen inzien”.

De kwakzalverij — gezien vanuit het oogpunt van wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidszorg — zou veel minder vat krijgen op het mensdom. Het parlement zou zich dan ook geen zorgen meer behoeven te maken over al dan niet verlenen van een zekere vrijheid van behandeling aan onbevoegden.

Hier en daar in het buitenland moge een zekere behandelingsvrijheid bestaan, dat wil helemaal niet zeggen, dat daarom ook hier te lande deze weg moet worden opgegaan. Zijn wij goed ingelicht, dan zit men in Duitsland in zijn maag met deze „Kurierfreiheit” en wordt zelfs in Frankrijk — door de ervaring wijs geworden — de strijd tegen de kwakzalverij danig verscherpt.

Moge deze gang van zaken voor onze Overheid het teken zijn, dat het sein op onveilig staat. Dat men zich tienmaal bedenke alvorens officieel — door gevoelsoverwegingen geleid — de klok hier achteruit te zetten.

A. P. N. DE GROOT.

NIEUWE LEDEN

Als nieuwe leden begroeten wij de heren H. J. van der Molen, hoofdcommissaris van Politie te Amsterdam en L. Korndörffer, Amsterdam.

PROF. DR. W. F. WERTHEIM SCHRIJFT in het tijdschrift Wetenschap en samenleving de volgende herinnering aan prof. Rhine, die de reputatie had zich op wetenschappelijke wijze met parapsychologische verschijnselen bezig te houden. Kort na de oorlog luisterde prof. Wertheim naar een lezing, die prof. Rhine te Amsterdam hield.

„De lezing zelf, waarbij Rhine verslag gaf van een aantal van zijn proeven, maakte geen onserieuze indruk, al bleef ik onder het luisteren reserves houden tegenover de figuur van prof. Rhine.

Maar na de pauze kwam de clou van de bijeenkomst. De voorzitter maakte een envelop open. Daarin bleek een briefje te zitten met een profetie van de helderziende Croiset. Op de twaalfde rij, zoveelste plaats links van het middenpad, moest in de zaal waar onze bijeenkomst plaats vond een man zitten, die zus en zo gekleed was en die die morgen dat en dat was overkomen. Het is al meer dan 15 jaar geleden, dus de details van het briefje zijn me ontshoten. Maar wat ik mij heel duidelijk herinner, was dat op die bewuste plaats niemand bleek te zitten. En daarnaast zat niet een man, zoals in 't briefje stond, maar een vrouw.

Maar geen nood. De voorzitter van de beenkomst zei: maar dan klopt 't misschien voor die meneer, die schuin achter de door de „helderziende” aangegeven plaats zit, dus op de 13de rij. Als je zo helder ziet, kun je je best één rij plus één plaats vergissen. Na enig wurmen bleek er bij de bewuste meneer tenminste zoveel te kloppen als er in elke uitspraak van een kristalkijkende waarzegster achteraf kloppend gemaakt wordt.

Ik zat met de opperste verbazing naar het toneel te kijken.

Ik keek vooral naar prof. Rhine, die naast de voorzitter op het podium zat en wie werd uitgelegd wat er aan de hand was. En ik wachtte op het moment, dat professor Rhine zou opspringen en roepen: „Zijn jullie nou helemaal gek geworden om mijn serieuze wetenschappelijke lezing te gaan compromitteren met hocus pocus en koffiedik!”

Maar de heer Rhine zei helemaal niets. En ging na deze vertoning rustig vragen uit de zaal over zijn lezing beantwoorden. Maar ik liep de zaal uit. Ik had genoeg gezien.

Sindsdien moet ik altijd glimlachen wanneer ik in artikelen van serieuze wetenschapsmensen iets lees over „uiterst zorgvuldige onderzoekers zoals Rhine”, besluit prof. Wertheim.

Gaston Naessens kreeg maximumstraf opgelegd

De Franse kwakzalver

Gaston Naessens is door de Parijse strafrechtbank veroordeeld tot de maximumstraf wegens het onbevoegd uitoefenen van de genees- en artsenzijnde n.l. 18.000 frank boete, subsidair twee jaar hechtenis. Zoals wij in het vorige nummer van ons maandblad berichten is de Franse regering van plan kwakzalvers krachtiger aan te pakken en op de algemene ledenvergadering van 8 mei j.l. heeft de voorzitter van onze vereniging de hoop uitgesproken, dat dit een voorbeeld zou mogen vormen voor de Nederlandse regering.

Naessens profiteert nu nog van de betrekkelijk milde wetgeving, die hem een onvoorwaardelijk gevangenisverblijf bespaart. Het vonnis was conform de eis. De Franse orde der geneesheren en die der apothekers, die zich als eiser in het proces hadden gesteld, kregen elk de symbolische ene frank schadevergoeding toegewezen. Naessens beweerde, zoals men weet, dat hij een serum, „anablast” had gevonden ter genezing van leukaemie, bloedkanker.

Er was, zo bleek uit de behandeling van de zich bioloog noemende Naessens (wij hebben in het Maandblad van april 1964 het hele geval aan een uitvoerige beschouwing onderworpen) een uitvoerig onderzoek aan de behandeling van de rechtzaak vooraf gegaan.

Waar bleef de microscoop?

OVER HET SERUM „Anablast” zei een getuige-deskundige, dr. Roger Lebreton tijdens de behandeling van de zaak, dat wanneer het waar was geweest, dat Naessens, zoals hij beweerde een parasiet had ontdekt, die de leukaemie had veroorzaakt bij de kinderen, die hij behandelde, dat hij een diagnose kon stellen, dat hij de ziekte met een serum en een vaccine kon behandelen dit wel een verbluffend getal uitvindingen en ontdekkingen betekende. Zo verbluffend, dat er genoeg was voor een half dozijn Nobelprijzen . . . „Het is een heleboel voor een man alleen”, zei een ironische dokter Lebreton.

Naessens zou de oorzaken van de bloedkanker hebben ontdekt met behulp van een krachtige microscoop. Waar is die microscoop, wilde men weten.

— Die is me ontstolen op de luchthaven van Nice, antwoordde Naessens, die vertelde, dat het apparaat tientallen miljoenen franks waard was.

Dr. Lebreton vertelde, dat Naessens hem foto's had getoond waarop men „kankerkiemen” kon zien. In werkelijkheid was het condensatie en precies dezelfde foto's kon men maken van het bloed van een gezond mens.

Naessens had de ontwikkeling van de „kiemen” op een film vastgelegd. Maar hij heeft niemand ooit die film laten zien . . .

Een net van leugens

ER WAREN OOK nog proeven met muizen genomen, maar die proeven had Naessens niet afgewacht — hij was naar Canada gegaan. De proeven hadden trouwens niets in zijn voordeel opgeleverd.

Zijn „anablast” werd door deskundigen niet als een serum beschouwd. Er waren geen eiwitten in, wel bevatte dit geruchtmakende „serum” 22 maal zoveel fenol als Naessens had opgegeven en liefst 500 maal zoveel boorzuur.

Naessens noemt zich „bioloog”, maar de rechtbank had vergeefs gezocht

naar enig document waaruit dat zou blijken. Naessens had drie verdedigers, maar ook zij konden het net van leugens, waarmee Naessens zijn activiteiten als kwakzalver had omgeven, niet ongedaan maken. De president van de Parijse rechtbank, Batigne, las brieven voor van de moeder en de zuster van Naessens. Zijn moeder nam aan, dat haar zoon wellicht te goeder trouw was geweest in de kwestie van het z.g. anablast, maar dat hij een wensdroom voor werkelijkheid had aangenomen. De zuster van Naessens noemde haar broer een leugenachtige fantast, die slechts zichzelf ernstig neemt. „Zij noemt U een tovenaarsleerling, die door de loop van de gebeurtenissen is overrompeld. Zij noemt U koppig”, aldus de president van de rechtbank.

Voorts bleek nog, dat Naessens een geschrift van een oude geleerde, dr. Karatchenzeff, die meende dat kanker door bacteriën werd veroorzaakt, vrijwel geheel had overgeschreven.

KWAKZALVER BLIES OVER VERBRAND ARMPJE

EEN KINDJE VAN achttien maanden is in Franse dorpje Monchy-Humières bij Compiègne een vreselijke dood gestorven, omdat de ouders weigerden het door een arts te laten verzorgen.

Dominique Rakoczy had op 22 maart in een onbewaakt ogenblik haar armpje in de wastobbe gestoken en gilte van de pijn. De moeder, die nog geen twintig jaar is, had het een eerste verzorging gegeven, voordat zij het kind aan haar schoonmoeder overdroeg met het verzoek het naar de dokter te brengen.

In plaats daarvan werd het gebracht naar een gewezen loodgieter, die zich noemt „de afgevaardigde van de Allerhoogste, naar de wereld gezonden om wonderen te doen”. Deze man, een zekere Henaux, heeft een zeer drukbezocht spreekuur. Zelfs uit België komen de zieken naar hem toe.

Toen men hem het kindje bracht, blies hij slechts over het verbrande armpje. Daarna gaf hij de schoonmoeder de opdracht om veel voor het kind te bidden, en er vooral geen dokter bij te halen. De schoonmoeder ging met het kindje naar huis en gedurende

bijna een hele maand liet men het aan haar lot over.

De ouders die het meisje zienderogen achteruit zagen gaan, wilden er toch een dokter bij halen. De schoonmoeder die het huishouden stevig onder de duim schijnt te hebben, verbod dit.

Op 19 april overleed het kindje onder de hevigste pijnen. Enkele uren tevoren hadden de ouders er toch een dokter bijgehaald, profiterend van de afwezigheid van de schoonmoeder. Het was toen echter te laat en de dokter kon niets meer doen.

Hij waarschuwde evenwel de politie, die op last van het parket van Compiègne het lijkje in beslag nam. Lijkschouwing wees uit, dat indien het kindje onmiddellijk medische hulp zou hebben ontvangen, het zonder moeite genezen zou zijn.

Dit geval heeft de Franse bevolking, die, aldus het Alg. Dagblad, over het gebeurde in hevige mate ontsteld is, nog eens duidelijk gemaakt hoe nodig het wel is dat de wet tot bestrijding van kwakzalvers en wonderdokter, die op het ogenblik op stapel staat, snel van kracht wordt.

Welke naam moet de vereniging in de toekomst dragen?

SUCCESSVOL JAAR

ZOALS WIJ IN het kort reeds in ons meinummer hebben vermeld is het besluit tot de reorganisatie van de vereniging uitgesteld tot de najaarsvergadering van de vereniging. Reden was vooral het bezwaar, dat enige leden *opperden tegen de nieuwe naam Vereniging tot bescherming van de Wetenschappelijke Gezondheidszorg*.

Hoe dan wel? Vereniging ter bestrijding van de wetenschappelijke onverantwoorde gezondheidsbemoeiingen? Dat is een ruimere doelstelling, vond op de algemene ledenvergadering van onze vereniging de heer H. J. P. van Batenburg, die meende, dat de bevoegde geneeskundige en de wetenschappelijk verantwoorde gezondheidszorg geen bescherming nodig hebben.

De voorzitter, de heer A. P. N. de Groot antwoordde hierop, dat de voorgestelde naam verder reikt. De opzet van de reorganisatie is het handhaven van de bestrijding, maar ook uitbreiding tot voorlichting. Wij willen verantwoorde voorlichting.

Het bestuurslid mr. Van den Berg wees nog op het belangrijke motief, dat men de vereniging wel heeft verweeten, dat zij te negatief was, omdat zij alleen maar wil bestrijden. „Wij willen ook positief werkzaam zijn”.

Het lid dr. Uitterdijk meende, dat men er nu een pseudo-wetenschappelijk tintje aan wil geven. „Wij dwalen helemaal af van onze oorspronkelijke opzet, de bestrijding van de kwakzalverij en de para-psychologie. Primair is de bestrijding, niet de voorlichting”.

Ook de oud-voorzitter, dr. H. H. Funke, kon zich niet verenigen met de nieuwe naam. „Geef een toevoeging, dan wordt het veel duidelijker. Onze weg is toch vooral het bestrijden”.

De voorzitter: Het fundament van de bestrijding is de voorlichting. De oude naam geeft een aversie tegen de vereniging.

De heer Funke: Wij zijn een uiterste, wij willen strijden.

Het bestuurslid, de heer Aukema, stelde voor de naam vereniging tegen de kwakzalverij te combineren met „bescherming verantwoorde gezondheidszorg”.

De heer Uitterdijk: De paranormale genezers moeten wij aanpakken.

Het bestuurslid, de heer Noord: Met het woord kwakzalverij kunnen wij de para-normale genezers brengen onder de noemer, waaronder zij vallen.

De voorzitter: De bedoeling van de organisatie is de kwakzalverij gericht en systematischer te bestrijden. Wij moeten een bureau hebben. Als we zo in de pieremegoggel blijven zitten worden we nooit een strijdbaar schip!

Het bestuurslid mej. Van Marle stelde voor de oorspronkelijke naam te handhaven, maar er een nieuwe ondertitel aan toe te voegen. Langzaam maar zeker zal meer begrip voor die ondertitel komen.

Gehoord deze discussie besloot het bestuur in de najaarsvergadering de reorganisatieplannen verder te behandelen.

Bij de opening van de vergadering had de voorzitter het overlijden herdacht van de secretaris, de heer H. Dijkstra. De jaarverslagen werden goedgekeurd. Bij zijn toelichting tot het reorganisatievoorstel wees de voorzitter er op, dat de kwakzalverij bij overheid en publiek een slechte naam heeft. De kwakzalver is tegenwoordig niet meer dat boertje van Staphorst, van Ursem of Rinsumageest... De praktijken, waartegen wij ons nu vooral moeten richten zijn die van mensen, die een zeker aanzien genieten bij een deel van ons volk. Hun bedrijf wordt gestimuleerd door een zeker deel van de intellectuelen. Wij moeten ons aanpassen bij de nieuwe methode. Daarom willen wij er de Maatschappijen bij betrekken, een directorium vormen, deskundigen ons blad meer waarde laten geven. Wij willen het publiek duidelijk maken waarom Organon mis is Jan Publiek te adviseren Davitamon per familieflacon van 500 of 1000 stuks te kopen...

AAN HET JAARVERSLAG van de Vereniging tegen de Kwakzalverij ontlenen wij, dat het aantal leden en abonnee's in 1964 op ongeveer hetzelfde peil bleef als in de voorgaande jaren. Met het oog op de komende reorganisatie werd een begin gemaakt met een aanpassing van de bestuursformatie aan de plannen. De Vereniging is de Kon. Ned. Mij. tot Bevordering der Geneeskunst, de Ned. Mij. tot bevordering der Pharmacie, de Ned. Mij. tot bevordering der Tandheelkunde en de Kon. Ned. Mij. voor Diergeneeskunde uitermate erkentelijk voor de verleende medewerking om een bestuurslid aan te wijzen.

Omdat in 1963, door het bedanken van de directeur, de heer D. H. van den Bosch, het bureau van de vereniging werd opgeheven, moest in het verzorgen van lezingen worden voorzien. Hierin slaagde de vereniging voortreffelijk, doordat de bekende journalist de heer Henri Knap, zich bereid verklaarde verschillende sprekerbeurten voor zijn rekening te nemen. Ook mevrouw P. L. van der Zwan-Bom en de voorzitter hielden voordrachten.

Over de activiteiten van de vereniging lezen wij verder nog in het jaarverslag, dat de vereniging de grondslag legde tot het berechten van de onbevoegde O. W. van Dam te Schiedam. Op aanwijzingen van een van de leden werd de handelwijze van deze onbevoegde onder de aandacht gebracht van de officier van justitie te Rotterdam.

Eenzelfde initiatief werd ontplooid, doordat het bestuur de geneeskundig inspecteur attendeerde op de ontoelaatbare samenwerking van de arts R. Polderman te Baarn met de onbevoegde W. Koster.

De vereniging protesteerde bij het Ned. Rode Kruis tegen de medewerking, die haar afdeling Utrecht verleende tijdens de gebedsgenezingsactie van de Amerikaan Roberts.

Al met al kan worden geconstateerd, dat de vereniging wederom een succesvol jaar achter de rug heeft, besluit het jaarverslag.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiten, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgeneeskunde te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnee's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie: Oranjelaan 6, Hilversum.

Aspirientjes snoepen

ONDER DEZE SUGGESTIEVE titel bracht het Algemeen Handelsblad (Supplement 22 mei j.l.) in discussie-vorm een zeer geslaagde verhandeling over ongelimiteerd slikken van geneesmiddelen. Aan het gesprek namen onder bekwame leiding van de redactie de volgende deskundigen — in alfabetische volgorde — deel: Dr. J. W. R. Everse, medisch-adviseur van Organon N.V. te Oss, L. Fransen, huisarts te Purmerend, Prof. Dr. T. Huizinga, hoogleraar Pharmaco-therapie te Groningen, J. J. Kamps, arts, hoofd laboratorium Diaconessenhuis te Meppel, Dr. F. A. Nelemans, hoofd afdeling klinisch geneesmiddelenonderzoek T.N.O. te Den Haag en Dr. P. Siderius, hoofdinspecteur Pharmaceutische Hoofdinspectie te Den Haag.

Dank zij het gedegen artikel konden de lezers kennis nemen van vele gevaarlijke kanten, inherent aan het op eigen houtje innemen van geneesmiddelen. Naar onze mening zou de discussie toch nog aan waarde hebben kunnen winnen wanneer ook de stem van de Vereniging tegen de Kwakzalverij daarin had meegeklonken. Nu dit — helaas — niet het geval is geweest mogen hieronder onze aanvullingen en opmerkingen alsnog volgen.

Bezorgd over misbruik

DE BESPREKING BEGON met de opmerking van de leiding, dat herhaaldelijk waarschuwend woorden worden gehoord over steeds meer gebruiken van geneesmiddelen en dat dit zo schadelijk is gevolgd door de vraag of hierover cijfers bestaan. Hierop reageerde de groep o.i. onjuist door in eerste instantie in te gaan op stijgende produktie, oplopen van de uitgaven van het ziekenfondswezen en verbruik per hoofd der bevolking in verschillende landen — over de omzet dus — in plaats van zich te beraden op de schade, die aan de Volksgezondheid wordt toegebracht. Alleen Dr. Siderius roerde zijdelings deze facet aan door terloops op te merken, dat een stijgend verbruik in bepaalde gevallen nuttig zou kunnen zijn, maar dat men bezorgd is over het misbruik. De huisarts Fransen stelde naast het ongecontroleerde verbruik — in het verdere verloop van het gesprek scherper omschreven als zelf-medicatie — de aflevering per recept. Hierop maakte de arts Kamps erop attent, dat in feite bij 20—30 % van de uitgeschreven recepten eveneens sprake is van ongecontroleerd verbruik door — terecht — onder de aandacht te brengen, dat een stok-oud recept voor slaaptabletten of zenuwdrank soms uit den treure 7 à 8 jaar wordt herhaald!

Dr. Everse kwam toen als eerste in ons straatje met de uitspraak, dat het gaat om de schade aan de Volksge-

zondheid toegebracht. Hij knoopt hieraan echter de foutieve conclusie vast, dat hieraan niet de huismiddeltjes debet zouden zijn, maar een klein aantal zeer krachtig werkende middelen, die slechts per recept verkrijgbaar zijn. Gezien zijn positie kunnen wij ons deze stellingname wel voorstellen, maar dit neemt niet weg, dat wij het er zeer positief niet mede eens zijn. En daarbij vinden wij — natuurlijk zou ik haast willen zeggen — de huisarts Fransen — de enige uit het gezelschap, die uit eigen daadwerkelijke ervaring kan spreken — aan onze zijde als hij meerdere gevallen van ernstige schade, door zgn. huismiddeltjes veroorzaakt, ter sprake brengt.

Geboren uit vrees

EVENMIN ZIJN WIJ het eens met de medisch adviseur van Organon — in dezen tevens spreekbuis van de pharmaceutische organisatie, Nepharm, — dat hun Kommissie Openbare Aanprijzing Geneesmiddelen en Geneeswijzen onafhankelijk zou zijn. Voor wie de (wordings)geschiedenis van deze K.O.A.G.G. bestudeert is het zonneklaar, dat ze dit niet kan zijn: Geboren uit de vrees van enkele direct-belanghebbenden voor ingrijpen door de Overheid heeft ze dienovereenkomstig haar werkwijze bepaald en hiervoor eigen richtlijnen vastgesteld, niet gericht op het belang van de Volksgezondheid, maar op eigen lijfsbehoud van de deelnemers. Gezien in

dit licht valt het niet te verwonderen, dat deze Kommissie het predikaat „geen bezwaar” ook verleent in gevallen van advertenties, die door inhoud en/of opmaak eigenlijk de grens van het ethisch toelaatbare overschrijden. Wilt U enige voorbeelden, dan geven wij U die van enkele te goeder naam en faam bekend staande groot-industrieën om niet de verdenking op ons te laden op heksenjacht te zijn.

1. Inzake aspirine werd onder meer aangetroffen:

„Griep! Geef haar (volgt afbeelding van een somber kijkend kleutertje, de Groot) kinderASPIRIN met vruchtensmaak, 3-voudige werking tegen griep: 1e. stilt de pijn; 2e. doet de koorts dalen; 3e. helpt bij verkoudheid. KinderASPIRIN daar staat BAYER achter”.

Dit beroep op het ouderlijk instinct

vervolg op pag 2

Diagnose!

EEN VERSLAGGEVER van Brabants Dagblad, Han Jonkers, mocht een „genezing” meemaken door pastoor Mullenders, de nieuwe voorzitter van de Nederlandse Werkgroep Praktizerende Genezers, zoals de NPW sedert kort heet. Toen de journalist naar de dorpspastoor van Wahlwiller in het ZuidLimburgse kwam was er toevallig „een van de duizenden patiënten, die dagelijks in ons land bij niet-medische genezers raad komen vragen en als het kan verlichting in hun pijnen.”

Pastoor Mullenders ontrolde een lange riem waarin vele flesjes met elementen. Een er van kreeg de patiënt in de hand. Het andere bevestigde pastoor Mullenders in de wichelroede, die ineens terugslong toen hij naderbij kwam. Aan de hand van de resultaten concludeerde de pastoor tot „reuma in de spieren”.

Aspirientjes snoepen

vervolg van pag 1

miste zijn uitwerking niet. Het had o.a. tot — historisch — gevolg, dat moeder zich zedelijk verplicht achtte Jantje voor het naar bed gaan preventief op een kinder aspirientje te tracteren. Toen desondanks op een kwade avond het jochie de slaap maar niet kon vatten en aldoor erbarmelijk bleef huilen, was het ouderpaar de wanhoop nabij totdat zoonlief snikkend het verlossende woord sprak: „Mammie ik heb m'n „pietje“ nog niet gehad. Klaarblijkelijk staat Bayer hier ook achter, want ze adverteert zelfverzekerd: „Hier is wéér plezier“ en „neem de grote voordeliger gezinsverpakking.“

Onze vraag is of deze firma er ook achter staat als de „meest gebruikte pijnstillertje“ (gepopulariseerde aanduiding van het snoepje van de dag, de Groot) een fikse maagbloeding op zijn geweten heeft?

„Synergismus“

2. De Chemische Fabriek Rotterdam brengt een panacée binnen het bereik van de lijdende mensheid en kondigt hiervoor aan: „Een belangrijke ontdekking op geneeskundig gebied is „synergismus“. Hiermede wordt bedoeld de wederzijdse versterking van verschillende geneesmiddelen. De vier, verenigd in Chefarine 4, — elk afzonderlijk beroemd — werken te zamen krachtig“. „Eén der bestanddelen is het betrouwbare maagpoeder Chefarox, dat een teveel aan maagzuur neutraliseert“.

Hoe betrouwbaar dit wederzijds samenwerkende kwartet wel werkt moge worden afgeleid uit de gramstorage opmerking van een van onze meest bekende hoogleraren in de interne geneeskunde, dat elk jaar in zijn afdeling van het ziekenhuis meerdere patiënten met maagbloedingen tengevolge van het gebruik van Chefarine 4 worden opgenomen.

Multi-vitaminen

3. Van vitaminen (= voor het leven noodzakelijke voedingsmiddelen, die slechts in zeer kleine hoeveelheden moeten worden geconsumeerd) kennen we langzamerhand een half alfabet vol. Nuttig men van één van deze een te geringe hoeveelheid, dan volgt een — voor deze vitamine specifieke — ziekte. Maar aan de andere kant kan ook het gebruik van een teveel ziekelijke aandoeningen tengevolge hebben.

Dit overwegende ligt de conclusie voor de hand, dat het gebruik van multi-vitaminen (waarin 10 tot 30 vitaminen en zouten door elkaar gemixed voorkomen) op z'n minst ondoelmatig, maar in sommige gevallen zelfs schadelijk moet worden geacht.

Neem, met dit voor ogen, de — indringende — aankondigingen en aanbevelingen van een dergelijke Cocktail eens onder de korrel en stelt U zich eens voor een heel gezin — geblinddoekt en wel — aan een welvoorzien dis.

Bij dit huiselijke tafereel adviseert Organon: „Eet niet blindelings!“ „De gezonde manier van tafeldekken. Zorgzame moeders (al weer dat beroep op het moederlijke instinct, de Groot) hebben in deze maanden een vaste gewoonte: ze zetten de Davitamon-10 flacon op tafel. Want elke dag moet het hele gezin één drageetje slikken“.

Hoe liefelijk voorgesteld. Maar vader verdoezelt zijn — nog niet herkende — perniceuze anaemie door — voor zijn moeheid, slapte en lusteloosheid — blindelings multivitaminen in zijn maag te splitsen. De B₁₂ en het folinezuur doen het karakteristieke van zijn bloedbeeld verdwijnen, maar de ziekte woekert voort en bezorgt hem een zenuwdegeneratie, naar welks oorzaak de neuroloog dan dagenlang tevergeefs moet zoeken.

En de huismiddeltjes?

DE DISCUSSIE-GROEP wees de reclame voor vele huismiddeltjes als antipyrine, a.p.c.-tabletten, aspirine, Chefarine 4, kinine, prednison en vitaminen af in bewoordingen, die er niet om liegen. Daarmede het werk van de

K.O.A.G.G. in feite volkomen veroordelend. Het moge dan ook als nuttig en verhelderend worden aanbevolen, doel, wezen en werkwijze van deze Kommissie eens aan een objectieve nadere bespreking te (doen) onderwerpen.

Professor Huizinga had eerder reeds gezegd, dat het publiek de betekenis van het geneesmiddel overschat. In bovenstaande moge de voornaamste reden hiervan wel duidelijk naar voren zijn gekomen: dag in dag uit wordt het in de lekenpers geconfronteerd met de — indringende — inhoud van (door de K.O.A.G.G. gefiatteerde) advertenties, waarin zgn. huismiddeltjes worden verheerlijkt zonder dat op een doeltreffende wijze kennis kan worden genomen van de grote gevaren, aan het ongecontroleerde slikken verbonden. Met de artsen Fransen en Kamps zijn wij het eens, dat het publiek niet voldoende wordt beschermd. Wij zouden zelfs een stap verder willen gaan door vast te stellen, dat het in bepaalde gevallen tendentius wordt voorgelicht.

En de remedie hiertegen? In de discussie-groep kwam even ter sprake op de verpakkingen van geneesmiddelen een waarschuwing te plaatsen, dat bij voortgezet gebruik of bij het nemen van grotere doses overleg met de behandelende arts moet worden gepleegd. Naar onze mening lijkt een dergelijk voorschrift nuttiger dan het in de praktijk zal blijken te zijn: de leek leest het niet of zo het al tot hem mocht doordringen handelt hij er niet naar.

Voor ons staat vast, dat veel beter resultaat kan worden verwacht van het elimineren van elke advertentie voor geneesmiddelen uit de lekenpers, dames-weekbladen dus inbegrepen.

A. P. N. DE GROOT

NAESSENS EN ER NA

HET OPZIENBARENDE PROCES tegen de Franse kwakzalver Gaston Naessens heeft, door de grote publiciteit die het kreeg, het een en ander wakker geschud: men is zich in Frankrijk plotseling bewust geworden van de omvang van het kwaad der kwakzalverij. Boulevardkranten, die vorig jaar zonder enige kritische afstand te nemen de rel rondom Naessens en zijn beweringen, dat hij leukemie kon genezen, oppijpten, keerden zich, nu Naessens voor zijn rechters stond, tegen hem.

Naessens speelde een verloren partij, de armzalige leugentjes waartoe hij zijn toevlucht moest nemen konden de

meest lichtgelovige niet overtuigen. Het is toch goed, dat het nog eens duidelijk gezegd is: het kankervraagstuk valt niet op te lossen door een enkele „goede inval“, een ontdekking door een leek: zoiets is even onmogelijk als het bouwen van een maanraket door een eenling op zijn zolderkamer-tje.

Er is een stroom van publicaties over de kwakzalverij in Frankrijk losgebarsten. Goed zo, zouden wij zeggen. Het kan de in voorbereiding zijnde strengere aanpak van het probleem door middel van nieuwe wette-

vervolg op pag 3

Met Maasbach „op de bodem van de hemel”

DAT WAT EENS als een televisie-film was bestemd, Jan Vrijmans knappe reportage van de gebedsgenezer Maasbach, draait nu kort na op het filmfestival te Arnhem te zijn vertoond, in de Nederlandse bioscopen. Als een film van normale speelduur, maar dan in een montage met andere reportages van Jan Vrijman: de straatmuzikant, het vendulokaal, de paardenmarkt. Aan het slot datgene wat Vrijman op het celluloid vastlegde van de gebedsgenezer John Maasbach en diens volgelingen.

Het bezwaar, dat tegen de televisie-vertoning werd gemaakt gaat naar onze mening niet op voor de vertoning in de bioscoop: wie naar de bioscoop gaat om deze film te zien, doet dat uit eigen vrije keuze. Het feit alleen al, dat hij een filmvoorstelling gaat bijwonen, schept een zekere, in dit geval gezonde, afstand. Het medium van de televisie is veel direkter, treedt de huiskamers binnen bij zieken en gezonden, bij evenwichtigen en labielen.

En het gevaar dat sommigen er toe zouden komen hun medicijnen te laten staan om Maasbach te volgen zou allerminst denkbeeldig zijn geweest. Maar nu we Maasbach en de zijnen ontmoeten, samen met paardenkopers, met straatmuzikanten en hun publiek, met de afslager op de veiling en zijn kopers... nu treedt er een heilzame relativering in: ook zó is de mens.

Naessens en er na

vervolg van pag 2

Ike bepalingen slechts ten goede komen. Allerlei bladen ontdekken nu wonderlijke vormen van kwakzalverij.

Zo is er een Franse kwakzalver, die het „fluidum” van zijn handen per envelop op bestelling naar de patiënt verstuurt. Een ander biedt tegen goed geld stukjes brood ter genezing aan, gedrenkt in bekende Franse likeuren.

Parijse correspondenten van Nederlandse bladen zijn tot de conclusie gekomen dat de pers en het publiek, die vroeger de kwakzalvers niet alleen dulden, maar ook wel min of meer openlijk steunden, na het proces tegen Naessens een andere houding aannemen. Dit zou ten gevolge hebben, dat minder mensen zich aan de kwakzalver toevertrouwen, maar ook dat rechtbanken worden aangemoedigd zwaardere straffen op te leggen.

DE GETUIGENISSEN VAN degenen, die genezen zijn, worden door Maasbach knap gepresenteerd: hij is ergens een fascinerend man, die de wijze waarop hij het geloof uitdraagt naar Amerikaanse stijl weet te larderen met een grapje zus en een grapje zo. Wat men wél ervaart en dat lijkt ons een grote verdienste van Vrijmans werk, is de diepe deernis met de gekwelden, de tobberds, de mensen zonder hoop, de eenzamen, de verlatenen. Hen weet, hoe men er verder ook over moge denken, Maasbach iets mee te geven in een omgeving die met het prevelen van haar amen een wonderlijke sfeer oproept: men deelt zijn vaak niet uitgesproken schuldgevoelens met anderen, men wordt opgenomen in een nieuwe gemeenschap. Er zou in dit verband iets vallen te suggereren van psychosomatische invloeden op het gestel van het individu. Hoe dan ook: men krijgt uit de film de indruk, dat degenen die Maasbach volgen, zich door onderdompeling in zijn gemeenschap laten opnemen, of door handoplegging hopen redding uit hun zorgen en kwalen te vinden, psychosomatisch worden beïnvloed. In de suggestieve, bijna kermisachtig aandoende dienst, voelen ze zich anders, gelukkiger, er is iemand, die hen hun zorgen, al of niet verbeeld, afneemt. De vage klachten verdwijnen, men is opgenomen in een welhaast extatische gemeenschap.

HOE BLIJVEND IS de invloed? Veelzeggend is in dit opzicht de getuigenis van een man, die een hele opsomming geeft van de kwalen, waarvan hij in vlot tempo werd genezen. Nauwelijks had de gebedsgenezer hem van de ene kwaal afgeholpen of hij kreeg een andere ziekte! Er is een oude vrouw bij, die 66 jaar niet heeft kunnen slapen en nu, na Maasbach optreden op het Haagse Malieveld eindelijk slaapt als een roos. Er is een jonge vrouw, die een kind krijgt „op het gebed”. Een ander: „De Heer genas mij van een verzakking, een hernia en zenuwen! Maasbach herhaalt dat laatste nog eens met nadruk.

Men krijgt de indruk, dat de slimme Maasbach, met voor zich het camera-oog, zich vooral heeft beperkt tot het op zijn manier lenigen van de geestelijke noden van degenen, die zich onder zijn gehoor bevinden. Een simpele religie, waarvan de kern is: Als je je niet gelukkig voelt — God wil je blij maken. Maasbach heeft een boodschap voor de eenvoudigen. Want dat zijn het. Zéér duidelijk. In dezelfde sfeer ook past het slotwoord van Maasbach:

God is goed en het feest gaat door. En dan zien we een orkestje van jonge mensen, er wordt gehuppeld en er heerst vrolijkheid. „Als de Beatles”, was de verzuchting van een theoloog, die geroepen was om zich een oordeel te vormen over al of niet uitzending voor de televisie.

Het is toch goed geweest, dat de omroepverenigingen, de Vara in de eerste plaats, bewust van hun verantwoordelijkheid, de film niet via de beeldschermen in de huizen hebben gesmeten. Als film in een bioscoop blijkt „Op de bodem van de hemel” eer een getuigenis van de emotionele behoeften, die bij velen leven en de wijze waarop een man als John Maasbach in die behoeften poogt te voorzien, dan het relaas van een gebedsgenezer aan de arbeid.

Op zoek naar status

DE NEDERLANDSE WERKGROEP van Paranormale Genezers noemt zich voortaan Nederlandse Werkgroep van Praktizerende Genezers. Dit is besloten op een algemene vergadering van de NWP onlangs te Utrecht gehouden. Op die vergadering werd de 63-jarige pastoor J. V. F. Mullenders uit Wahlwiller, Zuid-Limburg, tot voorzitter gekozen als opvolger van wijlen mr. A. van Doorninck.

Waarom Praktizerend, inplaats van Paranormaal? Het antwoord lijkt ons niet moeilijk: de heren zoeken status en wanneer men nu maar praktizerend genezer gebruikt dan denkt de leek, met in het achterhoofd het begrip „praktizerend arts”, dat de genezer al min of meer een officiële erkenning heeft gekregen. Als „praktizerende genezers” leunen zij heel vrijmoedig als het ware tegen de „praktizerende artsen” aan.

Wat zegt de nieuwe voorzitter er van?

Maar hij had allerlei aantekeningen klaarliggen om de nieuwsgierige verslaggevers van antwoord te dienen. Tegen een verslaggever van Brabants Dagblad zei hij: „We hebben er praktizerende genezers van gemaakt. Het woord paranormaal roept weerstanden op.” De naamsverandering geschiedde ook om uniformiteit te krijgen met overeenkomstige instellingen in andere landen. In ons land zijn, aldus de dorpspastoor-voorzitter van de NWP, 4000 genezers. Daarvan zijn er 340 lid van de NWP, waaronder 118, wat men in deze kringen belijft te noemen, „gediplomeerden”.

Cagliostro verkocht reeds „vermageringswater”

DE WERELD IS rijk geweest aan kwakzalvers, magiërs en duivelskunstenaars, maar van hen allen spant er wel één de kroon en dat is Cagliostro, de man die in een uiterst avontuurlijk leven kans zag zowel de groten als de kleinen aan zijn voeten te krijgen en over geheel Europa de naam te verwerven van „de grote magiër”. Soms was zijn buidel tot berstens toe gevuld en kon hij zich alle weelde permitteren, die zijn tijd hem te bieden had, maar een andere keer trok hij als een bedelaar door de landen - verjaagd en achtervolgd door zijn vele vijanden, die hem van zwendel beschuldigden.

Op 8 juni 1743 werd Cagliostro als zoon van eenvoudige ouders in Palermo op Sicilië geboren. Hij kreeg de naam Joseph Balsamo. Vader Balsamo was koopman. Reeds zeer vroeg bleek er zwerversbloed in Joseph's aderen te zitten, want op jeugdige leeftijd liep hij van huis weg en bezondigde hij zich aan kleine vergripen. Toen zijn ouders eindelijk weer vat op hem kregen, besloten zij hem met alle beschikbare middelen op het rechte pad te houden. Daartoe zonden zij hem naar een klooster.

Dit was natuurlijk niet naar de zin van de ongedurige jongeling en hij liet niets na om zijn leven in het klooster onmogelijk te maken. Tenslotte was er geen huis met hem te houden en werd hij naar zijn familie gezonden. De jongeman had bereikt, wat hij wenste en sloot zich aan bij een Siciliaanse roversbende. Hij deed aan schatgraverij, handschriftvervalsing en alchemie.

In Rome geraakte hij in de greep van een jonge vrouw, Lorenza Feliciani, de dochter van een koperwerker. Ondanks het feit, dat het meisje nog zeer jong was, huwden zij elkaar en één ding moet gezegd worden: het huwelijk van Cagliostro is prima geweest.

JOSEPH NAM DE naam aan, vertelt het Sneeker Nieuwsblad, van een familielid en noemde zich voortaan Cagliostro. Onder deze naam verwierf hij in de komende jaren grote bekendheid als magiër, want Cagliostro deed aan „zwarte kunst”. Eigenlijk was hij niets meer dan een vaardig goochelaar, die kans zag zijn vrij eenvoudige trucs met enorm veel tam-tam aan het publiek te presenteren, waardoor de goedgelovigen van die tijd de indruk kregen, dat de kunstenaar een zeer begenadigd man moest zijn, die over grote bovenaardse capaciteiten beschikte.

Inderdaad beschikte Cagliostro over grote capaciteiten, doch die lagen in een geheel ander vlak, namelijk om met weinig doen veel geld te verdienen.

Zo reisde Cagliostro met zijn vrouw door de landen van Europa.

In Den Haag gaf hij zich uit voor grootmeester der vrijmetselaars en hield voor hen een lezing. Door dit spelletje ook nog in enige andere landen te herhalen, wist hij zijn beurs te spekken.

IN RUSLAND HIELD Cagliostro zich ook bezig met een soort spiritisme. Hij gaf in St. Petersburg een grootse demonstratie, die achteraf op zwendel bleek te berusten. Hij had veel geld verdiend met de verkoop van vermageringswater, maar toen zijn oplichting werd ontdekt, moest hij hals over kop Rusland verlaten, aangezien hij er zijn leven niet meer zeker was.

Enige tijd later dook hij in Frankrijk op als wonderdokter. Door een gigantische reclamecampagne wist hij de gewone man tot het kopen van zijn wondermiddelen te verleiden. Natuurlijk hadden zijn pillen, poeders, drankjes en dergelijke niets om het lijf en het duurde niet lang of hij kreeg vele

vijanden, waaronder een groot aantal medici. Buiten zijn schuld werd de grote wonderdokter betrokken in een gerechtmakende affaire en hij verdween in de gevangenis. Pas nadat zonneklaar was bewezen dat hij onschuldig was aan de affaire werd hij vrijgelaten.

Hij vertrok naar Engeland, maar zijn verblijf was daar van korte duur, aangezien men hem daar zocht. Over Zwitserland vluchtte hij nu naar Italië, maar daar wachtte hem een nog slechter lot en het einde van zijn optreden als „grote magiër”. Hij verbleef nog slechts kort in Rome of hij werd gearresteerd onder beschuldiging van revolutionaire activiteiten die tegen het Vatikaan gericht waren zoals vrijmetselaarschap en ketterij.

De duivelskunstenaar zowel als zijn vrouw werden tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. Zo eindigde het leven van de avonturier Cagliostro op 28 augustus 1795 in een donkere kerker van de burcht San Leo.

Kalmeringsmiddel niet meer bij drogist

PER 1 SEPTEMBER zal het aantal verkoopplaatsen van onder meer het kalmeringsmiddel „Diacid” worden verminderd. Deze artikelen mogen tot nog toe in de drogisterijen worden verkocht, maar na 1 september zullen ze uitsluitend in de apotheken verkrijgbaar zijn.

Volgens een beschikking van staatssecretaris dr. Bartels zullen die middelen, die acecarbromalum of carbromalum bevatten, het predikaat „uitsluitend apotheek” (UA) verkrijgen. Overwogen is dat het gebruik van deze middelen bij de mens in geval van overdosering medisch moeilijk te behandelen acute intoxicaties kan veroorzaken. Bovendien is gebleken, aldus de overweging in de beschikking, dat het aantal, zowel onopzettelijke als opzettelijke intoxicaties toeneemt.

De beschikking is genomen op grond van de wet op de geneesmiddelenvoorziening. Tot de groep van artikelen, waar het hier om gaat, behoort ook „Abasine”, met het artikel „Diacid” de meest bekende uit deze groep van kalmerings-artikelen.

De „Nederlandse vereniging van fabrikanten van farmaceutische producten” (Nepharm), de bond van importeurs van farmaceutische artikelen (Bipa) en de farmaceutische handelsconventie hebben (op verschillende gronden) bezwaren kenbaar ge-

maakt tegen de wijze van totstandkoming van de beschikking.

Een verontruste heer A. van Veeren te Rotterdam schreef, kennelijk naar aanleiding hiervan, in het Algemeen Handelsblad over „een bedenkelijke tendens”.

„Nu het ene, dan weer het andere van oudsher bekende huismiddel wordt overgeheveld van de drogistenbranche naar de apotheek.

Zouden hierdoor potentieel aanwezig geachte gevaren worden voorkomen, dan was dit niet zonder zin. Zeker in de steden echter zullen de gevaarlijk geachte artikelen nu op dezelfde eenvoudige wijze bij de apotheker te verkrijgen zijn als zij dat nu zijn bij de drogisten. Ook veel apothekers zijn tegenwoordig commercieel ingesteld. In de praktijk is de ethiek van de apotheker ten aanzien van de bovengenoemde middelen dezelfde als die van de drogist.”

Aldus de inzender. De redactie tekende er met recht bij aan:

De drogist kent de achtergronden niet van wat hij verkoopt en hij is dus niet verantwoordelijk te stellen. De apotheker echter kent die achtergronden wèl en er is een tuchtrechter die hem verantwoordelijk stelt mocht hij de commercie laten prevaleren boven de ethiek. Dat is de zin van het U.A. (Uitsluitend apotheek) bij de verkoop van bepaalde geneesmiddelen.

ZIELEHERDER KEERT ZICH FEL TEGEN MAGNETISEURS

TALRIJK ZIJN VAN GODSDIENSTIGE zijde de waarschuwingen tegen het optreden van magnetiseurs, helderzienden en niet te vergeten de gebedsgenezers. Zo bereikte ons de tekst van een voor radio Luxemburg door Wim Malgo uitgesproken rede, waaruit wij de zinsnede lichten: „Hoe vaak heb ik al in de zielzorg vastgesteld, dat mensen, die occult behept zijn niet eens meer de naam van Jezus kunnen uitspreken?” En verder: „Gelovigen, ja zelfs verkondigers van het evangelie gaan naar twijfelachtige tovenaars, die zichzelf de naam van „natuurarts” gegeven hebben. Hier hebt u de diepste oorzaak, waarom u niet kunt geloven.....”

Van hooggeachte zijde ontvingen wij voorts een beknopte brochure „Is magnetisme van God of van de duivel?” waarin de schrijver, Sjaak Roose, o.a. zegt: „Niet genoeg kan er op gehamerd worden, dat alle magnetisme van de duivel is!” En verder op over occultisme, spiritisme, wichelroedelingen, helderzienden, etc.: „Er zijn er, die zich onder een wetenschappelijk mom verbergen, anderen onder een godsdienstige schijn! Zelfs predikanten, pastoors, zendelingen en artsen begeven zich op dit gebied, dat door God aan de mens verboden is”. De brochure is een uitgave van Stichting Beukestein te Driebergen.

Houding van Christen DS. GLASHOUWER, HERVORMD predikant te Driebergen, heeft onlangs in de Grote Kerk in Den Haag, aldus ontlenen wij aan „De Rotterdammer”, gesproken over het onderwerp „Hoe moet een christen staan tegenover magnetiseurs, spiritisten en andere genezers?” In een tweede dienst sprak hij over „Jezus Christus bevrijdt demonisch gebonden en geneest zieken.”

In zijn predikingen ageert ds. Glashouwer fel tegen spiritisten, magnetiseurs, paragnosten, astrologen, christian science, tegen de antroposofie van Rudolf Steiner, psychometrie. Tevens vraagt ds. Glashouwer zich af: Staat elke gebedsgenezer in dienst van Christus?

Zijn waarschuwing baseert hij op Handelingen 8 : 4-25, het verhaal over tovenaars Simon, die evenals Philippus, genezende kracht bezit, doch zijn kracht komt van satan en kan de mens daardoor geen innerlijke rust geven.

Baat het niet . . .

DS. GLASHOUWER zegt: **Velen in de kerk staan vriendelijk tegenover dit soort genezers. Zij menen: baat hun hulp niet, zij schaadt ook niet. Dat is echter niet zo. Ik heb vele gevallen**

meegemaakt, waarin een patiënt na behandeling door een magnetiseur of na een bezoek aan een waarzegger of spiritist onrustig werd en in innerlijke onvrede met zichzelf en met de kerk kwam. Deze patiënt kwam in de macht van een kwade geest, die van magnetiseurs en anderen gebruik maakt.

Zij zijn van de duivel, zegt de predikant, die waarschuwt tegen de ontkenning van het bestaan van satan. Gelooft men niet in de duivel, dan gelooft men ook niet in God.

Als voorbeeld van wat helderziendheid voor schade kan aanrichten noemt ds. Glashouwer het geval van een zijner collega's, die helderziend was en meende, dat hij hiermee zijn gemeentelieden van dienst zou kunnen zijn. In de praktijk groeide zijn gave meer en meer, totdat hij angstig werd en zei: het is geen gave, het is een gebrek. Ik zie teveel van de andere wereld en dat is vreselijk.

Een ander man, die helderziend was, drukte zijn ervaringen zo uit: Op een moment krijg je twee geesten, die met elkaar samenspelen, waardoor je jezelf niet meer kunt zijn en dan neemt de angst je te pakken. Het einde is, dat je in een onverbreekbaar isolement leeft. Ds. Glashouwer zegt hiervan: De bedoeling van de duivel is deze angst

te doen groeien en dat doet hij door middel van magnetiseurs en dergelijke mensen.

Hoe kan men zich tegen deze mensen beveiligen? De predikant geeft de raad: Zorg dat gij Jezus' overwinning op de duivel meedeelt, want dan krijgt ge het schild van het geloof.

Op de vraag, hoe demonisch gebonden bevrijd kunnen worden, antwoordt de predikant, dat de enige oplossing is een open oog te hebben voor het occultisme, het belijden van schuld als men ermee in aanraking is geweest en het ontsluiten van het hart voor Christus.

Echt onschuldig?

„ECHTE ONSCHULDIGE GE-NEESMIDDELEN bestaan niet. Zelfs het eenvoudigste pijnstillende tabletje kan ernstige reacties teweeg brengen. Het is wel duidelijk geworden, dat zelfs een jarenlang in de handel zijn van een geneesmiddel, waarover niets kwaads is gemeld, geen garantie geeft dat dit middel veilig is.”

Tot deze uitspraak kwam dr. F. A. Nelemans uit Den Haag, hoofd afdeling klinisch geneesmiddelenonderzoek TNO op de jaarbijeenkomenst van de drogistenbond ANDB te Bilthoven.

Hij noemde het voor de hand liggend dat alle maatregelen, die erop zijn de distributie van geneesmiddelen buiten de apotheek om tot de drogist te beperken, moeten worden toegejuicht en bevorderd. Dr. Nelemans, lid van het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen en van de Geneesmiddelencommissie sprak de hoop uit, dat de overheid zich zo spoedig mogelijk bewust wordt van de geheel eigen taak van de drogist in de geneesmiddelenvoorziening en uitte de wens, dat zij de adequate maatregelen, die haar ter beschikking staan, zal nemen.

Naar de mening van dr. Nelemans is het onjuist om zogenaamde „vrije” geneesmiddelen in ons land door iedereen te koop te laten aanbieden. Dr. Nelemans bestreed de stelling dat de drogist minder gewetensvol en gemakkelijker deze vrije geneesmiddelen zou afleveren dan de apotheeker.

GERARD CROISET EN HET BEGRIP PARANORMAAL

DR. G. ZORAB HEEFT IN Het Vaderland een artikel geschreven gewijd aan de naamsverandering van de Nederlandse Werkgroep van Paranormale Genezers, die voortaan als „praktizerende genezers” wenselijk te worden aangeduid. De werkgroep werd op 1 april 1948 opgericht en stond aanvankelijk sterk onder invloed van de heer Gerard Croiset.

„De heer Croiset, die tengevolge van zijn vele contacten met de Nederlandse parapsychologie (prof. Tenhaeff - red. Maandblad) in de mening verkeerde dat de uitwerking zijner magnetische manipulaties van paranormale aard zou zijn, zag zichzelf als een paranormale genezer. Deze voorstelling van zaken werd tenslotte in de naam van de vereniging N.W.P. tot uitdrukking gebracht”.

Dr. Zorab is de mening toegedaan dat de term paranormaal in dit verband volkomen misplaatst was. Hij gelooft overigens niet dat het er spoedig van zal komen, dat in Nederland de „praktizerende genezers” het recht zullen krijgen tot vrije beroepsuitoefening — iets waarnaar uiteraard de NWP streeft. Maar mocht het ooit zo zijn, dat een plaats wordt ingeruimd voor de „natuur”-genezers van diverse pluimage, dan dienen de toelatingseisen zwaar te zijn, schrijft hij.

Dr. Zorab eindigt zijn artikel als volgt: „Hopelijk worden dan de toelatingseisen voor al deze praktizerende genezers zo zwaar gesteld, dat zij er de voorkeur aan geven de officiële of academische weg te volgen ter verkrijging van de vereiste diploma's om te kunnen „praktizeren”. Maar dit zal dan ook betekenen dat er geen behoefte meer bestaat aan een vereniging als de NWP.”

GEEN BEWIJZEN, WEL DIPLOMA'S

UIT BERICHTEN, DIE ongeveer in dezelfde vorm in verschillende kranten verschenen, in de meeste gevallen nogal sterk verkort, kan men afleiden dat de Werkgroep van Paranormale Genezers, die zich thans Werkgroep van Praktizerende Genezers is gaan noemen aan het Alg. Ned. Persbureau een communiqué heeft verstrekt over zijn vergadering te Utrecht.

In dit aldus verspreide bericht wordt dan gezegd: De NWP, die 340 praktizerende leden telt, heeft de onder controle staande magnetiseurs steeds aan strenge eisen gebonden. (Vraagje: wie controleert er?!)

Dan verder heet het: Het eigen NWP-diploma (er zijn thans 118 gediplomeerde paranormale genezers) beschouwt de vereniging als een waarborg tegen minder gewenste praktijken. Hoe men dit diploma, dat de heren zichzelf toekennen, kan verwerven blijkt verderop uit dit bericht. „Het diploma wordt pas verleend als enkele

honderden patiënten zijn geënuquëerd en waarbij is gebleken dat in minstens 35 % van de gevallen genezing of een heilzaam effect werd bereikt”.

NOG EEN ZINSNEDE uit het bericht: De NWP-leden mogen patiënten pas in behandeling nemen op doktersattest en bepaalde ziekten zijn voor de magnetiseurs van de NWP taboe. (Zo staat het er, zwart op wit, anno 1965 in een Nederlandse krant. Hoeveel dokters zullen bereid zijn attesten te schrijven van een dergelijke aard?)

Tijdens de vergadering van de NWP te Utrecht werden weer achttien van de diploma's van de NWP uitgereikt. Dit geschiedde door de voorzitter van de commissie van onderzoek naar paranormale begaafdheid, ds. J. J. W. A. Wijchers uit Amsterdam. Hij betreurde het dat de Rotterdamse justitie geen onderscheid weet te maken tussen charlatans en bonafide magnetiseurs. Er zijn inderdaad charlatans, zo meent ds. Wijchers, maar groter is het aantal genezers dat zijn gaven in dienst stelt van de mensheid. Pastoor Mullenders sprak tijdens de vergadering de hoop uit dat ook in Nederland het beroep van magnetiseur spoedig algemeen zal worden erkend. In Duitsland kent men reeds het beroep van heilpraktiker, dat als artztähnlicher beroep is erkend.

Tot zover ds. Wijchers en pastoor Mullenders...

HET ENIGE COMMENTAAR, dat wij op de diploma-verlening aan weer achttien paranormale, pardon „praktizerende genezers” zouden willen geven is ontleend aan een interview, dat Aad van der Mijl van Het Parool had met mr. G. E. Kruseman, die deel zal uitmaken van de commissie, die de regering van voorlichting zal dienen over een regeling van de paranormale „genezers”. Mr. Kruseman, die dus de NWP in het officieel overleg zal vertegenwoordigen, zei in dit interview: „De medische kant van de zaak moeten wij er buiten laten. Ik kan niet bewijzen, dat een aantal paranormalen werkelijk kan genezen”.

Tegen zonnebrand

HET NUMMER VAN juli/augustus van de Consumentengids, het orgaan van de Ned. Consumentenbond, bevat een artikel over anti-zonnebrandmiddelen. Wat is het effect daarvan? Het nogal ontnuchterende oordeel van de Consumentenbond is: niet zo heel veel. Men komt tot dit oordeel na proeven op „echte ruggen”. Toen de bond een aantal jaren geleden deze middelen tegen zonnebrand in het laboratorium onderzocht wekte dit gunstiger verwachtingen. De invloed van de huid zelf is van grote betekenis. Dit kwam ook tot uiting in de grote individuele verschillen. Een middel dat de één een zekere bescherming tegen de scherpe zonnestrallen gaf, maakte de andere zelfs gevoeliger voor het zonlicht. Nog een merkwaardig resultaat van het onderzoek op blote ruggen: in het algemeen gaven de onderzochte middelen vetvrij een betere bescherming dan als olie.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgzondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2.50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

Buitengewoon grote teleurstelling

IN EEN RADIOGESPREK heeft de voorzitter van onze vereniging, de heer A. P. N. de Groot, zijn mening gegeven over de vorming van de niet-ambtelijke commissie, die de staatssecretaris moet adviseren over het eventueel verlenen van bevoegdheid aan onbevoegde genezers. Het gesprek werd uitgezonden in de rubriek Echo van de K.R.O. op 17 augustus j.l. De radioverslaggever herinnerde er eerst aan, dat de Vereniging tegen de Kwakzalvery reeds sedert 1881 bestaat. Hij vroeg daarna aan de heer De Groot:

— *Dokter, waarom zal er in de commissie geen vertegenwoordiger van uw vereniging zijn aangewezen?*

— De staatssecretaris heeft gemeend een afgevaardigde van onze vereniging niet te moeten toelaten omdat de vereniging tē positief tegen het verlenen van bevoegdheid is gekant.

— *Dokter, om welke bevoegdheid gaat het dan?*

— Zoals U weet heeft in Nederland alleen diegene, die het artsdiploma aan een Nederlandse universiteit heeft behaald, het recht om de geneeskunst uit te oefenen. Nu is het de bedoeling om na te gaan in hoeverre ook niet gestudeerden onder zekere voorwaarden een bepaalde bevoegdheid zou kunnen worden gegeven. Bijvoorbeeld magnetiseurs. Maar U zult wel kunnen begrijpen, dat de Vereniging tegen de Kwakzalvery, zolang niet positief vaststaat dat deze lieden goede resultaten kunnen aantonen, die wetenschappelijk zijn vastgesteld, hier beslist tegen moet zijn.

— *En vertegenwoordigers van die groepering zitten nu wel in die commissie?*

— Dat is nu juist onze buitengewoon grote teleurstelling. Bij schrijven van de staatssecretaris is ons medegedeeld, dat wij niet werden toegelaten, waardoor bij ons de mening is ontstaan, dat ook de voorstanders zouden worden geëlimineerd, aldus besloot de voorzitter van onze vereniging het radiogesprek.

Commissie onderzoekt vraagstuk van de onbevoegden

HET REEDS ENIGE tijd te verwachten plan om een commissie te vormen, die de staatssecretaris voor sociale zaken en volksgezondheid moet adviseren over het vraagstuk van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst is thans uitgevoerd. De commissie is ingesteld en zij zal in oktober worden geïnstalleerd.

De Vereniging tegen de Kwakzalvery is van oordeel — het standpunt is in een hoofdartikel in ons januari-nummer uiteengezet — dat ook háár stem in deze commissie dient te worden gehoord. Men zal zich herinneren, dat het bestuur zich tot de staatssecretaris heeft gericht om hem dringend te verzoeken de vereniging daartoe in staat te stellen. Het is teleurstellend te ervaren, dat de staatssecretaris geen aanleiding heeft gevonden om een vertegenwoordiger van onze vereniging aan te wijzen.

Aan de thans ingestelde commissie is de vraag voorgelegd of onbevoegden op beperkte schaal geneeskundige raad en bijstand mogen verlenen en hoever zij hierin mogen gaan. Bovendien zal de commissie moeten nagaan of er een stelsel van voorschriften, sancties en controle kan worden ontworpen, waardoor wordt bereikt dat onbevoegden nalaten wat hun niet is toegestaan.

Ook zal moeten worden nagegaan aan welke voorschriften onbevoegden dienen te worden onderworpen ten aanzien van wat hun wél is toegestaan.

DE RAADSHEER IN de Hoge Raad, mr. J. Pieters, is benoemd tot lid en voorzitter van de commissie. Tot leden zijn benoemd: mr. A. J. M. van Overveldt, advocaat-generaal bij het gerechtshof te 's Hertogenbosch, prof. mr. W. F. C. van Hattum, vice-precident van de rechtbank te 'sGravenhage.

Als vertegenwoordigers van de Ned. Maatschappij tot bevordering der geneeskunst zijn benoemd dr. H. Festen te Oisterwijk, prof. dr. L. H. Jansen, hoogleraar in de dermatologie te Utrecht, mr. W. B. van der Mij, secretaris van de Kon. Ned. Maatschappij tot bevordering der geneeskunst en dr. J. W. Wagenaar, oogarts te Utrecht.

Verder is benoemd als vertegenwoordiger van de Stichting inzake het vraagstuk van paranormale geneeskunst en haar maatschappelijke betekenis de heer J. G. Haas, arts te Utrecht;

als vertegenwoordiger van de Ned. Werkgroep van praktizerende genezers (N.W.P.) mr. G. E. Kruseman, advocaat en procureur te Amsterdam.

Tot adviserende leden zijn benoemd, als vertegenwoordigers van de minister van sociale zaken en volksgezondheid, prof. dr. P. Muntendam, adviseur van deze minister; als vertegenwoordiger van de minister van justitie mr. W. Duk, raadadviseur in algemene

dienst bij het ministerie van justitie; als vertegenwoordiger van de minister van onderwijs en wetenschappen dr. J. J. Brutel de la Rivière, adviseur van deze minister.

Als secretaris van de commissie treedt op mr. J. O. C. H. Moolenburgh, administrateur bij het directoraat-generaal van de volksgezondheid.

Maasbach geweed

DE EVANGELIST MAASBACH, befaamd geworden als gebedsgenezer, vooral na zijn aandeel in Jan Vrijmans veelbesproken film „Op de bodem van de hemel”, heeft in Suriname letterlijk de sterke arm van de wet gevoeld, vertelt Het Vrije Volk. Tegen de bedoelingen van de gouverneur in poogde Maasbach het vliegveld te verlaten. Maar het vliegtuig dat hem had gebracht, mocht niet zonder hem vertrekken. Twee potige politie-agenten zorgden er voor, dat de orders van de gouverneur werden uitgevoerd.

De heer Maasbach toonde zich, teruggekeerd van zijn reis, waarbij hij in de Verenigde Staten, in Hongkong, Indonesië en de Libanon samenkomsten hield, verontwaardigd over de gang van zaken in Suriname. Hij was er te meer verbaasd over, omdat hij iedere zondag in Paramaribo (waar de zendtijd wordt gekocht) per band voor de radio spreekt.

EEN STROOM VAN RECLAME - EN MAAR SLIKKEN

ONDER DE TITEL „Vleermuizensoep werd vitaminepil” had een medewerker van De Volkskrant een onderhoud met de voorzitter van onze vereniging. Wij laten het artikel hieronder volgen.

Lieden die beweren over bovennatuurlijke geneeskrachten te beschikken, kruidendokters en wonderdoeners worden al sinds 1881 met argusogen bespied door de Vereniging ter bestrijding van kwakzalverij. Over deze naam is, schrijft De Volkskrant verder, de afgelopen maanden in de geleerden van de vereniging het een en ander te doen geweest. Men vond hem te ouderwets en te negatief en ongetwijfeld roept het woord kwakzalverij het beeld op van mysterieuze figuren die met een glibberige kikkerpoot in de ene hand en een potje vleermuizensoep in de andere onder huiveringwekkend uilegekras trachten een grieplijder enige verlichting te brengen.

„Aan de kwakzalverij in onze tijd wordt al of niet bewust meegewerkt door bepaalde groepen intellectuelen. In deze groep zijn ook medici te vinden”, zegt de arts A. P. N. de Groot (70) uit Hilversum, voorzitter van de vereniging en een dergenen, die een duidelijker naam voor de vereniging wensen.

Hij voelt er weinig voor om door te gaan als inquisiteur van heksen en tovenaars. Daarvoor is de kwakzalverij tegenwoordig een te ernstige zaak geworden vindt dokter De Groot. „De onschadelijke huismiddeltjes van vroeger zijn vervangen door chemische middelen, die onschadelijk lijken maar het vaak niet zijn. In plaats van lindebloesemthee of een warm waterverband te gebruiken en als dat niet helpt de huisarts te consulteren, slikt men tegenwoordig allerlei pillen en poeders. Als het niet helpt dan maar weer een drankje proberen, waarvan in een advertentie wordt gezegd dat het bepaalde kwalen „echt geneest”. Na flink geslikt te hebben gaat de patiënt ten einde raad toch maar naar een arts en in veel gevallen is er dan groot kwaad geschied.”

„Zoals vroeger in kranten en tijdschriften advertenties stonden die allerlei „geheimmiddeltjes” aanprezen (die niets anders waren dan boerenbedriegertjes), wordt nu geleurd met allerlei medicamenten. Meestal ook bedriegertjes, maar niet altijd even onschadelijk als de ouderwetse huismiddeltjes. De grote farmaceutische concerns hebben alle belang bij 'n zo groot mogelijk afzetgebied. Zo laten ze een stroom van reclames los over de hoofden van de onwetende — dus braaf slikkende — Nederlanders. Grote familie-flacons met als snoepgoed verpakte vitaminepillen worden als uiterst praktisch en voordelig voorgesteld. De kinderen kunnen voor het naar bed gaan er een handvol uit nemen.”

„DAT LEKEN ER geen benul van hebben wat ze aan medicamenten slikken, is tot daaraan toe. Treuriger is dat veel artsen zelf niet weten wat er

zo al in de handel komt. Dit is ook vrijwel een hopeloze zaak gezien het overstelpende aantal nieuwe geneesmiddelen.”

„Het aantal medicamenten zou moeten worden gereduceerd en de verlichting van de farmaceutische industrie aan vakmensen zou verbeterd moeten worden. Het is mij meermalen overkomen dat een middel van de concurrentie als gevaarlijk werd aangemerkt, terwijl bij nader onderzoek het geprezeerde vrijwel identiek van samenstelling was”, zegt de heer De Groot, ondanks zijn hoge leeftijd vol

jeugdige strijdvaardigheid wanneer het over zijn „heilige zaak” gaat.

„U moet niet denken, dat de tijd dat lammen en blinden onder schetterende muziek en ten aanschouwen van een juichende menigte hun krukken weggooiden of een draad door een naald haalden, nadat een „wonderdokter” hem met een niet te weerstane kracht hiertoe had aangemaand, voorbij is. Dit zou te optimistisch zijn. Het enige verschil is dat het „boerenbedrog” geraffineerd door intellectuelen op een wetenschappelijke wijze wordt gepleegd. Zolang onnozelheid en bijgeloof beperkt blijven tot het gooien van zout over de schouder of het onder geen beding onder een ladder lopen is er niets aan de hand. Maar wanneer dit leidt tot het blindelings opvolgen van geadverteerde geneeswijzen verandert de zaak. Een van de belangrijkste dingen is het verdwijnen van medische advertenties uit bladen van leken, verpleegsters en kruisverenigingen”, besluit voorzitter De Groot zijn gesprek met De Volkskrant.

Erecode voor drogisten

DROGISTEN DIE LID ZIJN van de Algemene Nederlandse Drogisten Bond zullen met ingang van 1 januari 1966 gebonden zijn aan een erecode, die beperkende bepalingen bevat voor de verkoop van geneesmiddelen aan het publiek.

Dit komt tot uiting in een artikeltje in „Medisch Contact”, het officieel orgaan van de Kon. Ned. Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst. De erecode is tot stand gekomen door contact tussen de drogistenbond en de arts dr. M. N. G. Dukes. Dr. Dukes promoveerde in 1963 op een proefschrift getiteld „Patentgeneesmiddelen en zelfbehandeling in de samenleving”. Doel van de erecode is de geneesmiddelenverkoop parallel te doen lopen aan het volksgezondheidsbelang.

De drogist is volgens de erecode verplicht om geen geneesmiddelen af te leveren aan kinderen, tenzij dit op schriftelijk verzoek geschiedt; het afleveren van een geneesmiddel te weigeren aan ieder, die naar hij kan vermoeden, het gevraagde anders dan op verstandige wijze zal gebruiken; zich te onthouden van iedere medische behandeling of advies. Wel mag hij, waar de klant geen bepaald preparaat noemt, zich zodanig oriënteren omtrent de aard van zijn wensen, dat hij de preparaten met de daarmee overeenkomende aangeprezen werking kan

noemen. Voorts zal hij in beginsel het geneesmiddel moeten verkopen waarnaar de cliënt vraagt, en geen ander. Bij het verstrekken van het geneesmiddel zal hij er zich van vergewissen, dan wel ervoor zorgen, dat de koper op de hoogte is van de gebruiksaanwijzing en van eventuele waarschuwingen.

Bij het leveren van geneesmiddelen aan en voor een zwangere — voor zover hem dat bekend kan zijn — moet hij de cliënt(e) erop attent maken dat het gebruik van geneesmiddelen tijdens de zwangerschap uitsluitend na overleg met een arts behoort te geschieden.

Voorts is de drogist door de erecode moreel verplicht om — zodra hij meent — aan de hand van eigen indrukken of door de cliënt gedane mededelingen — dat deze zelfmedicatie toepast voor een ziekte, een symptoom, of gebrek, dat buiten het toelaatbare gebied valt, zijn cliënt te waarschuwen, waarbij hij tevens zal trachten deze te overreden om een arts te raadplegen.

Na nog een aantal regels te hebben gegeven besluit de erecode met de bepaling dat de drogist die zich na aanvaarding van de erecode schuldig maakt aan een overtreding op de naleving van de hierin opgenomen verplichtingen, zich zal moeten onderwerpen aan de uitspraak van een ere-raad.

Man met de slinger heeft er horoscoop bij nodig

IN HET VORIGE nummer van ons Maandblad hebben wij melding gemaakt van een Franse kwakzalver, die met een „toverslinger” op de fiets het platteland rondrijdt. Die slinger wordt ook buiten Frankrijk gebruikt. Het Duitse geïllustreerde weekblad „Die Neue Illustrierte” (Keulen) vertelde in een serie over kwakzalvers van de slinger-genezer Johann Mangold, die als de man met het meeste succes in zijn „specialiteit” geldt. Deze Mangold is een gewezen tuinman, die in de agglomeratie Frankfort aan de Main, in Zeilsheim woont. Hij noemt zich „Privatgelehrter”. Het staat op zijn naambordje!

Op een foto ziet men de slinger afgebeeld. Het is een kettinkje van 15 à 20 centimeter, waaraan een staafje hangt, ongeveer even lang, met tien lichter gekleurde ringetjes er om heen. De slinger zou ontworpen zijn door de Weense ingenieur Ludwig Straniak. Mangold kan niet verklaren, waarom het voorwerp in zijn hand gaat slingeren. Houdt hij de slinger boven de grote marmeren studiebuste, die hij bezit, of boven zijn anatomische atlas, dan begint de slinger dáár te bewegen, waar de plaats van de ziekte is ingetekend. Op deze wijze kan Mangold, volgens zijn beweringen, diagnoses stellen, zonder dat hij de patiënt veel behoeft te vragen. Zo kon hij, terwijl hij over niet meer de beschikking had, dan een sigarettenaansteker van een man, vaststellen, dat deze een amputatie van een van zijn benen had ondergaan.

Het „zesde huis”

MANGOLD BESCHIKT OOK nog over een boek over Thibetaanse astrologie en hij spreekt dan ook over het zesde huis van de horoscoop, het zogenaamde „ziekte-huis”. De medewerker van de Neue Illustrierte, die Mangold opzocht, noemt hem een magere, watervlugge man met de gloeiende blik van een fanaticus, omgeven door braafburgerlijke meubeltjes. Op zijn televisietoestel staat een portret van Richard Wagner, op zijn bureau ook nog een marmeren buste van Nathan de wijze en een porceleinen Boeddhabbeeldje.

De zieke behoeft zelf niet bij Mangold te komen. Als men maar iets van van hem meebrengt, dat door de patiënt „doorstraald” is, bijvoorbeeld een bril, een aansteker, een knoop..... Met de linkerhand houdt Mangold het voorwerp vast, de bril, de aansteker, de knoop....., in de rechterhand hanteert hij de slinger.

Vindt de slinger de ziekte, dan consulteert Mangold het „zesde huis van de horoscoop”. Vindt hij daarin Neptunus, Saturnus of zelfs maar de „boosdoener” de maan, dan helpt alleen een nauwkeurige horoscoop van de patiënt onze „wondergenezer” ver-

der op pad. Hij heeft daarvoor uur en minuut van geboorte nodig, moet de kleur van ogen en van het haar weten en vraagt om een portret van de patiënt. Zo beweert Mangold een vrouw van huiduitslag te hebben afgeholpen, nadat hij had vastgesteld dat de juiste uurconstellatie om de geneesmiddelen in te nemen tussen 6 en 8 uur 's avonds lag.....

Nachtelijke bezoeker

ONZE „PRIVATGELEHRTER” IS nu al 62 jaar oud. Toen hij als negentienjarige leerling van een tuinbouwschool in Hohenheim bij Stuttgart eens op een nacht thuiskwam, nadat hij de avond vrolijk had doorgebracht in allerlei café's, zat er achter zijn schrijftafel een onbekende, die met een slinger speelde. De merkwaardige bezoeken herhaalden zich en voor de onbekende voorgoed verdween had hij aan de jonge Mangold de geheimen van het slingeren en de astrologie verraden. Wie deze onbekende was heeft Johann Mangold nooit te weten kunnen komen. Op zijn 24ste jaar heeft Mangold de tuin vaarwel gezegd. Na een gesprek met een arts werd hij iets, wat er in Duitsland, naar zijn zeggen, anders niet is.

Omdat hij zelf de gunstige en ongunstige ogenblikken van zijn horoscoop kent is hij, naar zijn beweren, nooit ernstig ziek geweest. Hij kan ook vertellen welke edelstenen de ene mens nadeel berokkenen en de ander goed doen. Zelf draagt hij een ring met een carneool. De verslaggever van de Neue Illustrierte keek er met belangstelling naar. „O,” zei Mangold, „ik kan me wel een diamant veroorloven, maar ein Diamant brächte mich um”.

Nu we toch zo, via de „privatgelehrter” Mangold, terecht gekomen zijn bij de magische invloeden, die aan edelstenen worden toegeschreven, is het wel passend even in „Glans en Gloed uit donkere diepten” van mevr. B. Midderich-Bokhorst na te slaan, wat voor goeds die roodbruine carneool wel kan brengen. „Geeft ondernemingslust en

levensmoed”, vinden wij vermeld. Maar . . . de diamant is ook niet mis wat Mangold er verder ook van moge denken. Nog eens mevr. Midderich-Bokhorst geciteerd, wat wel aan de diamant wordt toegeschreven, behalve dat hij een symbool is van kracht en reinheid: „bevordert standvastigheid, helder oordeel, zuiverheid en ingetogenheid”.

„LUCHTLADERS”

OP WEG NAAR een groot-handelaar in New Orleans werden 144 Philco Ionitron „lucht-laders” in beslag genomen. Zij waren verzonden door de Philco Corporation te Philadelphia. De lucht-laders bestaan uit elektronische apparatuur, waaronder elektronenbuizen, transformator, weerstand, etc. Door een dunne draad werden bij inschakeling van het apparaat negatieve ionen opgewekt.

En waar zouden die wel goed voor zijn? In een krant te New Orleans werden de apparaten ge-adverteerd. Duur waren ze wel, maar dat schenkt er een zekere magische waarde aan: niemand die er aan zou denken een aardstralenkastje voor een rijksdaalder te kopen. Maar als hij er enige honderden gulden voor neertelt dan moet het vast wel „goed” zijn.

De „lucht-laders” dan zouden de produktiviteit verhogen (heren werkgevers, plaatst er een in kantoor of fabriek!), het zou het hele gestel ten goede komen om in de buurt van zo'n „lucht-lader” te vertoeven, het zou lijders aan hooikoorts genezen, ook zou het van waarde zijn voor hartpatiënten, voor lijders aan voorhoofds-holte-ontsteking, neuralgische pinnen, arthritis . . . Dit alles hadden de heren fabrikanten uit hun duim gezogen — vandaar dat de 144 apparaten hun bestemming niet hebben bereikt. Maar men ziet het: er zijn altijd weer slimme lieden, die de ziekte, of de voor zijn gezondheid bezorgde mens, geld uit de zak pogen te kloppen. In onze tijd, waarin vleermuisensoep minder tot de verbeelding spreekt dan een elektronisch apparaat moeten het blijkbaar „lucht-laders” zijn!

HOKUS-POKUS OP PAPIER

MR. J. D. JACOBSON TE Antwerpen, de Belgische bestrijder van kwakzalverij en alle mogelijke soorten van hokus-pokus, waarmee men de mensheid poogt te bedotten, zond ons een paar velletjes papier, die hij op de Brusselse salon voor uitvinders had gekocht, voor de prijs van vijf Zwitserse frank per stuk.

Dat geschiedde in de afdeling „geneeskunde”. Daar had de uitvinder doctor Jean G. A. Horisberger uit Herisau in Zwitserland ook presenteerbladen tentoongesteld, die volgens de officiële catalogus van de salon „actieve homoeopatische biologische golven” uitstraalden! De presenteerbladen hadden o.a. de eigenschap de „aciditeit der rode wijnen te verwijderen, de schadelijke gevolgen van nicotine, coffeine en theïne te verminderen en een biologisch drinkwater op te leveren”.

Omdat deze wonderbaarlijke presenteerbladen echter veel te duur waren bood de geniale uitvinder ook velletjes papier aan, ter grootte van 15 bij 10½ centimeter, met een in het groen gedrukte afbeelding van de menselijke hersenen en een tekst aan de achterkant. Hierover schrijft ons de heer Jacobson:

„Dokter Horisberger heeft dus de lef te beweren, dat deze vodjes papier dezelfde „uitstralingen” geven, als zijn dure plateau's Dit is nogal kras, vindt U niet?

Maar dit is nog niet alles. Op de rug van het groene velletje papier, waarvan de voorkant de menselijke hersens moeten voorstellen, (een tekening, die U alleen al een beeld geeft van de „wetenschappelijke kennis van dokter Horisberger), staat vermeld, dat de duur der biologische golven van dit blad drie maanden bedraagt.”

Ik heb aan doctor Horisberger gevraagd, vanaf wanneer (vanaf welke datum) deze drie maanden moesten geteld worden, waarop hij mij woedend aankeek, en de schouders ophaalde. In werkelijkheid zijn deze velletjes papier God weet hoelang geleden reeds gedrukt, en hebben zij bijgevolg geen enkele kracht meer. Ik heb ze zelf beproefd, en ik hoef U

niet te zeggen, zonder het minste resultaat. Ik heb ook doctor Horisberger gevraagd, welke Universiteit hem zijn dokterstitel afgeleverd had, en welke fakulteit ervan. Hij weigerde te antwoorden, maar ik vernam later, dat hij nooit enige universiteit had afgelopen, en dat zekere Zwitserse kantons het helemaal niet zo nauw nemen met doctors-titels”.

Duivelsbezweerder

IN BERGAMO IN Italië speelden zich deze zomer taferelen af van een collectieve hysterie, die doen denken aan verleden tijden. Het middelpunt van de wonderlijke en griezelige uitingen is een pater, die in 1957 naar Bergamo kwam. Deze thans 40-jarige Milanees is zonder twijfel een sociaal bewogen man, die onder de vergetenen, de misdeelden en onderontwikkelde mensen werkte.

In Bergamo stichtte hij een huis voor verwaarloosde kinderen, vondelingen en wezen. Zonder een cent in het begin wist hij in 1959 een kinderkuis te openen. Hij wilde echter niet alleen verwaarloosde kinderen helpen, maar ook hen, die „personen zijn, die volwassen lijken, maar in werkelijkheid de ziel van een kind hebben” Minus habentes, onvolgroeide tobbers, sukkelaars in het leven.

Deze pater nu kreeg het denkbeeld, dat in veel van zijn gevallen bezetenheid de oorzaak van ongelukken en mislukkingen was. Hij ging daarom over tot duivelsbezweering, maar dan volgens rituelen en gebruiken die, naar zijn woorden, de Kerk huldigde vóór het Concilie van Trente maar daarna afschafte. Hij kreeg een enorme toeloop van Italiaanse immigranten uit Zuid-Italië en van de straatarme en onderontwikkelde bevolking, die leeft aan de monden van de Po-rivier.

Deze exorcities en deze therapie van de pater gingen de kerkelijke autoriteiten te ver en hem werd gelast met zijn bezweeringen op te houden. Toen hij niet gehoorzaamde, werd hij in de bisdommen Bergamo en Milaan gesuspendeerd. Hij gehoorzaamde toen ook niet.

Tenslotte greep zijn ordesoverheid in en plaatste de pater over naar een klooster van zijn orde elders in Noord-Italië.

Toen dit bekend werd onder zijn vertrouwelingen, die elke zondag voor al hun angsten en zorgen bij de „wonderdoener” en „duivelsbezweerder” aan de rand van Bergamo kwamen, leidde dit tot een soort opstand.

Kort en krachtig

ONGEVEER GELIJKTJDIG MET de instelling van een regeringscommissie ter regeling van de niet-medische geneeskunde verschenen onlangs in Het Vaderland twee artikelen over dit onderwerp, afkomstig van de heer G. Zorab, parapsycholoog.

Uit zijn tweede artikel bleek duidelijk, dat hij de categorie der niet erkende genezers wil uitschakelen.

In een artikeltje „Gerard Croiset en het begrip paranormaal” (op pagina 8 van het juli-augustusnummer van ons Maandblad) hebben wij de mening van de heer Zorab weergegeven: „Hij hoopte dat de eisen voor al die praktizerende genezers zo zwaar gesteld zouden worden, dat zij er de voorkeur aan zouden geven de officiële en academische weg te volgen voor de verkrijging van de vereiste diploma's.”

Een inzender in Het Vaderland was dit niet naar de zin. Hij pleitte voor een wettelijke status van hen, die door de N.W.P. en de Ned. Federatie voor Paranormale en Natuurgenezers reeds nu zijn erkend. De redactie van Het Vaderland liet op dit pleidooi van een halve kolom een kort en duidelijk naschrift volgen, dat we hier met instemming citeren:

„Aangezien de beste medische verzorging nauwelijks goed genoeg is, vragen wij ons af waarom men vrij spel zal geven aan zich noemende genezers die geen enkele opleiding hebben genoten. De Nederlandse Werkgroep voor Paramedische genezers toont ook niet het beeld van een zodanig kritisch ingestelde groep waarvan men alle heil in deze kan verwachten . . . Dat zoveel mensen van allerlei soorten genezers gebruik maakt, zegt niets. Zei men vroeger al niet: de wereld wil bedrogen worden?”

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Bouter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2.50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keerberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

**Nogmaals: onze
reorganisatie**

IN DIT NUMMER van ons maandblad vragen wij de bijzondere aandacht van de leden voor de bijlage met de concept-statuten en het concept-huishoudelijk reglement. Ook in het aprilnummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij heeft men reeds een dergelijke bijlage kunnen aantreffen. Op de op 8 mei gehouden ledenvergadering bleek men mee te kunnen gaan met de modernisering van de vereniging om haar een strijdbaar karakter te geven om tal van moderne vormen van een wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidszorg beter en met meer succes te kunnen bestrijden.

Oorspronkelijk was als naam van de vereniging, na ampele overweging voorgesteld: „Vereniging tot bescherming van de wetenschappelijk verantwoorde gezondheidszorg”. Bij kennisgeving van de thans aangeboden concept-statuten zal men zien, dat dit deel van het voorstel niet is gehandhaafd — het woord „kwakzalverij” dat zovelen op waarde bleken te schatten omdat het kort en duidelijk is blijft gehandhaafd. Worden op de vergadering van 27 november a.s. de voorstellen aangenomen, dan zal de vereniging straks heten: Vereniging ter bestrijding van de Kwakzalverij. De naam van het maandblad wordt niet gewijzigd.

De reorganisatie-voorstellen zijn voorbereid door een commissie, waarvan deel uitmaakten de heren A. P. N. de Groot, H. Dijkstra, J. Noord, M. Paulissen en mevrouw dr. E. R. Westerveld-Brandon. Mevrouw Westerveld en de heer Dijkstra hebben helaas niet mogen beleven dat de voorstellen aan de leden werden aangeboden.

Wij mogen verder verwijzen naar de hiernaast staande uitnodiging tot het bijwonen van de ledenvergadering van 27 november a.s. in het American Hotel te Amsterdam en naar de bijlage met de concept-statuten en het concept-huishoudelijk reglement.

**BIJ DIT NUMMER
BEHOORT EEN BIJLAGE**

LEDENVERGADERING

op zaterdag 27 november 1965 te 14 uur
in de Blauwe Zaal van het
American Hotel te Amsterdam.

AGENDA:

1. Opening door de voorzitter.
2. Notulen van de ledenvergadering van 8 mei 1965.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Vaststelling begroting 1966.
5. Benoeming van de leden van de kascommissie. Voorgesteld worden door het bestuur de heren dr. J. Birza te Amsterdam, G. C. M. van Nijnatten te 's-Gravenhage en J. Th. Balk te Amsterdam.
6. Benoeming van leden van het bestuur in drie bestaande vacatures. Het bestuur stelt de benoeming voor van:
  - a) mevrouw J. W. J. Vermeulen te Haarlem.
  - b) de heer A. Vermeij te Rotterdam.
  - c) de heer P. L. Stal, arts te Den Haag.
7. VASTSTELLING NIEUWE STATUTEN EN HUISHOUDELIJK REGLEMENT.
8. Rondvraag.
9. Sluiting.

Indien het quorum niet aanwezig is om een rechtsgeldig besluit te nemen inzake punt 7 van bovenstaande agenda zal direct na sluiting van deze vergadering een volgende

LEDENVERGADERING

worden gehouden, met de volgende

AGENDA:

1. Opening door de voorzitter.
2. VASTSTELLING NIEUWE STATUTEN EN HUISHOUDELIJK REGLEMENT.
3. Rondvraag.
4. Sluiting.

„Niet geheel duidelijk”

IN HET VORIGE nummer van ons maandblad hebben wij de teleurstelling tot uiting gebracht over de samenstelling van de niet-ambtelijke commissie, die het vraagstuk van de onbevoegde uitoefening van de geneeskunst zal onderzoeken. Bij een bericht over de samenstelling van deze commissie tekende de arts J. A. P. (J. A. Putto) in de Geneeskundige Gids van 2 september j.l. aan:

In de commissie mis ik de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de oud-geneeskundig inspecteur A. P. N. de Groot.

Beslist afkeurenswaardig is, dat er een vertegenwoordiger van de onbevoegden (Ned. Werkgroep van Practiserende genezers) is benoemd.

IN MEDISCH CONTACT van 10 september schreef de heer De Groot
vervolg op pag 2

NIET WIJKEN VOOR KWAKZALVERS

DE RIJZIGE HEER A. P. N. de Groot uit Hilversum is voorzitter van de 84-jarige en deswege wat stramme Vereniging tegen de Kwakzalverij (schrijft in De Tijd P. van der Eijk). Hij is oud-huisarts en gepensioneerd inspecteur van de Volksgezondheid in de provincies Noordholland en Utrecht en in die functie naar zijn zeggen „de schrik van de kwakzalvers”. Ook nu laat hij niet af en verklaart: „Wettelijke status of niet, we zullen tegen de magnetiseurs blijven ageren, in het belang van hun arme patiënten”. Zijn tegenstanders duidt hij bij voorkeur aan met „zwerfers” en voor hun bezigheden heeft hij zijn hoogstpersoonlijke, maar niettemin duidelijke woord „swieberij”. Hij en zijn duizend leden tellende vereniging zijn teleurgesteld omdat deze niet vertegenwoordigd is in de door de minister gevormde commissie, die moet nagaan of magnetiseurs wettelijk moeten worden erkend. De staatssecretaris heeft geschreven dat de vereniging te duidelijk partij is, welk argument de heer De Groot doet opmerken: „Alsof de N.W.P. geen partij is. Het is wel duidelijk: hier wordt politiek bedreven. Men wil met die commissie ergens heen. Duidelijke tegenstanders van swieberij zijn er niet in opgenomen. Er zitten geen vechters in. Reken erop, dat ik geen duimbreed zou wijken.”

De heer De Groot woont in een rustige villawijk in Hilversum. Het aardige is, dat hij op nog geen tweehonderd meter afstand zit van het hoofdkwartier van de N.W.P. en van de directeur ervan. „Nee, de heer Van der Plaats heb ik nog nooit ontmoet, en ik wil hem niet zien ook.”

DE HEER DE GROOT wankelt nooit in de strijd tegen de kwakzalvers, ook geestelijk niet. Hij schetst een dramatische omstandigheid waarin hij tijdens zijn loopbaan als geneeskundig inspecteur is komen te verkeren: „Stel u voor, ik moest getuigen in een rechtszaak tegen een arts, die was afgedwaald tot een soort genezende stralen. Ik, en mijn familie, dachten dat ik toen een tumor had in mijn hoofd en uitgerekend deze man zei dat hij een remedie had tegen tumor. Weet u wat ik deed: ik consulterde hem niet, ik deed hem de das om. Later bleek dat ik geen tumor had, maar manager's disease”. Wat voor dokter De Groot weegt is slechts het wetenschappelijk bewijs. Zodra dit geleverd is, is hij tevreden. Vandaar ook dat hij niet gelooft, dat roken kanker veroorzaken kan. Het is nog niet bewezen. Het zal alleen stimulerend kunnen werken bij hen die aanleg hebben, meent hij. Kwakzalverij vindt de heer De Groot niet alleen bij magnetiseurs en andere paranormale genezers. „Wanneer een dokter telefonisch een diagnose stelt en zegt: neem maar een aspirientje, is hij een kwakzalver”. Ook vindt hij dat de opleiding tot psycholoog niet bij Letteren en Wijsbegeerten moet zijn ondergebracht, maar bij de medische faculteit. „Ook psychologen zijn veelal kwakzalvers: hun werk grenst dicht aan de geneeskunde en zij hebben er de bevoegdheid niet toe.”

ZIJN BEZWARREN TEGEN paranormale genezers concretiseert hij in enkele medische gevallen, die hem uit de praktijk bekend zijn, al verbiedt het medisch geheim hem noemen van namen. „Een kind met toevallen bleef er-

in, een vrouw met borstkanker overleed kansloos, evenals een oude man, die open t.b.c. bleek te hebben en bovendien zijn kleinkinderen besmette. Doordat men zich tot een „zever” wendde waren de juiste diagnose en een adequate behandeling uitgebleven, met de gevolgen daarvan”. Daarom dat hij zich nooit zal verzoenen met het werk van de magnetiseurs. „Wat ze ook bereiken ten goede, dat zal nooit tegen de fatale gevolgen voor anderen kunnen opwegen.”

Weinig te spreken is hij over zijn collega's, die niet alleen nalaten zich en masse bij zijn vereniging aan te melden, maar er zelfs geen bezwaar tegen hebben dat hun patiënten zich tot een magnetiseur wenden. „Zij zijn daarentegen veel te blij dat ze van die zeurpieten af zijn.”

Liederlijk

DE GEBEDSGENEZERS KRIJGEN wél de nodige publiciteit in de Nederlandse pers. Onlangs publiceerde De Volkskrant een reportage van gebedsgenezers Maasbach. Een lezer in Sluiskil, de heer J. F. Tjebbes reageerde daarop als volgt:

„De gebedsgenezing, waar u in de reportage over Maasbach (28 aug.), over schrijft, is een even verleidelijk als halsstarrige en speculatieve zaak, die men „theologisch” afdoet met het feit, dat Christus niet mens is geworden om dokters en apothekers overbodig te maken. Punt! Het is een gewetenloze instelling om illusies te wekken bij zieke mensen; illusies die niet in vervulling gaan. Het laffe is dat dan de „genezer” het gebrek aan succes op rekening van gebrek aan geloof schuift.

Ik ben er als ouderling-kerkvoogd van de Nederlands-hervormde Kerk danig mee geconfronteerd geweest in de jaren 1953 en 1956. De voorzitter van de commissie voor opzicht van de Generale Synode der Ned. Herv. Kerk, een medicus, heeft na diepgaand onderzoek uitgesproken: „Ik aarzel niet deze walgelijke praktijken liederlijke kwakzalverij te noemen.” De Generale Synode distantieert zich van deze sektarische bewegingen. Er is in de jaren, dat ik met deze zaak ambtelijk te maken had, niemand genezen. Wel zijn velen verleid geworden. Wat deze heren van het kaliber Maasbach vergeeten, is dat niet zij maar Christus aanhang verdient en dat niet hun naam maar die van Jezus moet worden groot gemaakt.”

„Niet geheel duidelijk”

vervolg van pag 1

een ingezonden stuk. Daarin wees hij op het feit, dat op 25 september van het vorige jaar het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij aan de staatssecretaris dringend verzocht heeft een vertegenwoordiger van de vereniging deel te doen uitmaken van de niet-ambtelijke commissie. Er kwam een afwijzend antwoord: de staatssecretaris zag er geen aanleiding toe, „gezien de duidelijke stellingname van uw organisatie tegen het verlenen van geneeskundige bijstand door hen, die niet zijn toegelaten tot de uitoefening der geneeskunst” (zie het Maandblad tegen de Kwakzalverij van januari en van april 1965).

Deze houding van de staatssecretaris

impliceerde tevens, aldus de voorzitter van onze vereniging, dat ook voorstanders niet kunnen worden uitgenodigd om in de commissie te worden benoemd. Nu is er tóch een vertegenwoordiger van de N.W.P. aangewezen!

„Het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij is er van overtuigd, dat met deze gang van zaken de volksgezondheid niet is gediend.” besloot dokter De Groot zijn ingezonden stuk in Medisch Contact. De redactie van dit blad tekende hierbij aan:

„Wij kunnen ons de verbazing van de inzender indenken. De door de staatssecretaris aangelegde norm is ons in deze niet geheel duidelijk”.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

BIJ ONZE REORGANISATIE

DE STRIJD TEGEN de kwakzalverij is al oud. In het Tijdschrift voor Sociale Geneeskunst schreef dezer dagen mr. C. J. Goudsmit een uitvoerig artikel over de bestrijding van dit hardnekkige euvel. Hij herinnerde eraan, dat Paus Clemens VI reeds in 1346 degenen excommuniceerde, die zonder over een diploma te beschikken de geneeskunst uitoefenden.

De regeling van de uitoefening van de geneeskunst hier te lande werd door de wetgevende arbeid van Thorbecke geregeld. (Wet van 1 juni 1865). De Vereniging tegen de Kwakzalverij kwam al vrij kort hierna tot stand. Het waren de gebroeders Bruinsma, arts de een, leraar chemie de ander, die in de jaren zeventig van de vorige eeuw getroffen werden door de talloze advertenties voor z.g. „geheimmiddelen”, waarbij op grove wijze misbruik werd gemaakt van de angst-dergenen, die meenden door een ziekte waarvan men de aard niet zo gemakkelijk openbaarde, getroffen te zijn. In 1881 kwam de vereniging, dankzij het initiatief van de heren Bruinsma, tot stand.

De strijd tegen allerlei raadselachtige middeltjes van dubieuze afkomst heeft de vereniging jarenlang intens bezighouden. Van het begin af aan liet men scheikundige analyses maken van kwakzalversmiddelen. In 1916 kwam van de toenmalige secretaris-penningmeester, de heer E. J. Abrahamsz een boekje uit, „De Kwakzalversmiddelen” met de uitkomsten van het onderzoek van 586 middelen. Daaronder waren ook toen reeds „Electrische toestellen tegen alles” — men ziet, er is niets nieuws onder de zon. Talrijk waren de middelen tegen de tering maar ook de middelen tegen „geheime ziekte” waren rijk vertegenwoordigd. „De kwakzalver speculeert op het schaamtegevoel van den zieke en hij belooft genezing met een middeltje, dat de zieke maar al te vaak tot zijn eigen schade zonder deskundige controle slikt”,

schreef de heer Abrahamsz.

IN 1931 KWAM, ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de vereniging, een tweede druk uit met 882 geanalyseerde middelen. Het aantal middelen dat onfeilbaar hielp tegen t.b.c. was toen nog meer toegenomen; er waren er ook enige bijgekomen waarvan kalk het hoofdbestanddeel was, in navolging waarschijnlijk van enige geneeskundige publicaties op dit gebied. Er werd een middel tegen suikerziekte gesignaleerd, dat . . . uitsluitend uit suiker bestond. Dit demonstreert wel zeer afdoende de gewetenloosheid van den kwak”, aldus de heer Abrahamsz.

Wij hebben gemeend even bij de geschiedenis van de vereniging en haar werk te moeten stilstaan, opdat het des te duidelijker worde hoezeer ook de kwakzalverij zich aan de hedendaagse tijd heeft aangepast. Zij gebruikt moderne termen, moderne publiciteitsmiddelen en, precies zoals dat overigens al vele jaren het geval is: hedendaagse verworvenheden op het gebied van de natuurwetenschappen, techniek en . . . psychologie worden haastig tebaatgenomen om de hedendaagse kwakzalver een aureool van vertrouwen te schenken. De Franse kwakzalver Naessens noemde zich bioloog, sprak over een serum, dat hij Anablast noemde en liet zijn leukemie-patiënten met een soort carbolwater inspuiten, dat al even waardeloos was als de „Deventer kruiden tegen kanker”, die de vereniging in 1899 liet analyseren als bestaande uit speen- of helmkruid.

MAAR ER IS meer. Advertenties over „geheimmiddelen” treft men niet meer in de kranten aan, maar wel advertenties die op niet-verantwoorde wijze bijvoorbeeld het gebruik van vitamine-preparaten stimuleren. Bij de propaganda voor schoonheidsmiddelen nadert men vaak gevaarlijk de grens van het „onbevoegd uitoefenen der geneeskunde”. Opvallend is in onze tijd ook het „succes” van sommige gebeds-

genezers, die van de geestelijke nood van zieken en eenvoudigen van geest misbruik maken en een „genezing” beloven, die maar al te vaak uitloopt op bittere teleurstellingen.

Er is dus alle reden om de uit 1881 bestaande vereniging een strijdbaar, modern karakter te geven. Statuten en huishoudelijk reglement waarborgen een uitbreiding van de werkzaamheden tot:

- a. het tegengaan van alle handelingen, strijdig met een doeltreffende gezondheidszorg en
- b. het geven van voorlichting door deskundigen over elk onderdeel ervan.

DE NAAM VAN de Vereniging zal, op wens van de leden, die op de vergadering van 8 mei j.l. het woord hierover voerden, slechts in geringe mate worden veranderd. Het wordt nu „Vereniging ter bestrijding van de Kwakzalverij”. Het woord kwakzalverij is gehandhaafd, nieuw is „ter bestrijding van”, dat meer dan enkel het woord „tegen” het actieve strijdbare karakter van de vereniging onderstreept. Het doel (zie artikel 3 van de statuten) is thans als volgt geformuleerd: „De vereniging streeft naar bestrijding van wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidszorg”. De nadruk valt daarbij dus op de bestrijding van de gezondheidszorg, die wetenschappelijk niet-verantwoord is.

De naam van ons maandblad tenslotte zal niet worden veranderd: het blijft, kort en krachtig: Maandblad tegen de Kwakzalverij.

Het bestuur doet thans andermaal een beroep op de leden, om, met het oog op de noodzaak om te komen tot een aanpassing van de werkzaamheden van de vereniging bij de steeds verder gaande modernisering en perfectie van kwakzalversmethoden, de hieronder afgedrukte concept-statuten en concept-huishoudelijk reglement te aanvaarden.

CONCEPT-STATUTEN

NAAM.

Artikel 1.

1. De Vereniging draagt de naam: „VERENIGING TER BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ” en is een voortzetting van de Vereniging tegen de Kwakzalverij
2. Zij is gevestigd te Amsterdam.

DUUR.

Artikel 2.

De Vereniging is rechtens oorspronkelijk opgericht 10 november 1883, op 10 januari 1961 — met toepassing van artikel 1 der Duurverlengingswet — verlengd met een tijdvak van 29 jaar en 11 maanden, alzo eindigende 9 december 1990.

Concept-statuten (vervolg)

DOEL.

Artikel 3.

De Vereniging streeft naar bestrijding van wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidszorg.

MIDDELEN.

Artikel 4.

Zij tracht dit doel te bereiken door het:

- a. voeren van propaganda voor het doel der Vereniging en het verspreiden van geschriften, die haar doelstelling verduidelijken,
- b. uitgeven van een orgaan,
- c. houden van lezingen,
- d. bevorderen van een juiste toepassing van reeds bestaande wettelijke bepalingen en voorschriften, die beogen niet-wetenschappelijk verantwoorde praktijken en methoden in de gezondheidszorg tegen te gaan,
- e. bevorderen van het totstandkomen van meer wettelijke bepalingen en voorschriften, die dit doel nastreven,
- f. doen onderzoeken van methoden, stoffen en apparaten, die worden aanbevolen als dienende voor de gezondheidszorg,
- g. nasporen van handelingen, te baat genomen bij het aanbevelen van onder f. genoemde methoden, stoffen en apparaten,
- h. openbaar maken van de uitkomsten van het onder f. en g. genoemde,
- i. bevorderen van internationale samenwerking bij het nastreven van haar doel,
- j. toepassen van alle andere wettige middelen, welke voor het doel van de Vereniging bevorderlijk kunnen zijn.

LEDEN EN BEGUNSTIGERS.

Artikel 5.

1. De Vereniging bestaat uit gewone leden, leden van verdienste, ereleden en begunstigers.
  2. a. Gewone leden zijn natuurlijke en rechtspersonen, die na aanmelding bij de secretaris, door het bestuur tot het lidmaatschap zijn toegelaten.
Zij betalen een jaarlijkse contributie, hebben stemrecht en ontvangen gratis alle drukwerken door de Vereniging uitgegeven.
  - b. Leden van verdienste worden die leden, die om hun verdiensten voor de Vereniging of haar doel, op voorstel van het bestuur, als zodanig door de ledenvergadering worden benoemd.
Zij betalen een jaarlijkse contributie, hebben stemrecht. Zij ontvangen gratis alle drukwerken door de Vereniging uitgegeven, benevens een oorkonde van hun benoeming tot lid van verdienste.
  - c. Ereleden worden zij, die om hun uitzonderlijke verdiensten voor de Vereniging of haar doel, op voorstel van het bestuur, als zodanig door de ledenvergadering worden benoemd.
Zij zijn vrijgesteld van het betalen van contributie en hebben stemrecht. Zij ontvangen gratis alle drukwerken door de Vereniging uitgegeven, benevens een oorkonde van hun benoeming tot erelid.
  - d. Begunstigers zijn die natuurlijke en rechtspersonen, die, geen lid van de Vereniging zijnde, na aanmelding bij de secretaris, door het bestuur als zodanig zijn toegelaten.
Zij betalen een jaarlijkse bijdrage, maar hebben geen stemrecht. Zij ontvangen gratis alle drukwerken door de Vereniging uitgegeven.
3. Het gewone lidmaatschap, lidmaatschap van verdienste, erelidmaatschap en de status van begunstiger vervalt door
    - a. overlijden,

- b. schriftelijke opzegging die vóór 1 december in het bezit van de secretaris moet zijn, waarna het verband met de Vereniging aan het einde van het lopende verenigingsjaar wordt geacht te zijn verbroken,
  - c. roeyement door het bestuur, hetzij wegens wanbetaling, hetzij op grond van handelingen in strijd met het belang van de Vereniging of haar doel. Hiertegen is schriftelijk beroep mogelijk op de eerstvolgende ledenvergadering.
4. Het Bestuur weigert het lidmaatschap of de status van begunstiger aan die natuurlijke en rechtspersonen van wie aangenomen wordt, dat hun handelingen in strijd zijn met de belangen van de Vereniging of haar doel. Hierop is schriftelijk beroep mogelijk op de eerstvolgende ledenvergadering.

GELDMIDDELEN.

Artikel 6.

1. De geldmiddelen van de Vereniging worden verkregen door:
  - a. contributie van gewone leden en leden van verdienste,
  - b. bijdragen van begunstigers,
  - c. extra bijdragen van gewone leden,
  - d. subsidies,
  - e. erfmakingen, legaten en schenkingen,
  - f. alle overige baten.
2. De onder a., b. en c. vermelde geldmiddelen worden nader, wat betreft hun grootte, op voorstel van het bestuur, door de ledenvergadering vastgesteld.

BESTUUR.

Artikel 7.

1. Het bestuur bestaat uit hoogstens 10 uit en door de leden gekozen personen, alsmede 5, aangewezen door resp.
  - a. de Kon. Ned. Mij ter bevordering der Pharmacie,
  - b. de Kon. Ned. Mij tot bevordering der Geneeskunst,
  - c. de Kon. Ned. Mij voor Diergeneeskunde,
  - d. de Nederlandse Juristenvereniging,
  - e. de Ned. Mij tot bevordering der Tandheelkunde.
2. Mocht een van de onder lid 1 a, b, c, d of e genoemde organisaties niet bereid of in staat zijn een bestuurslid aan te wijzen dan kan het bestuur een lid, dat representatief geacht kan worden voor de betrokken groepering, benoemen.
3. Van de 10 uit en door de leden gekozen bestuursleden treden volgens opgemaakt rooster, ieder jaar 2 af. Zij zijn terstond herkiesbaar.
4. Het bestuur kan adviserende leden aan zich verbinden.
5. Het kan bij zijn werkzaamheden worden voorgelicht door een directorium, bestaande uit drie hoogleraren, op voordracht van het bestuur, aangewezen door de ledenvergadering.
6. De voorzitter, secretaris en penningmeester worden uit en door het bestuur gekozen.
7. Zij vormen het dagelijks bestuur, dat eveneens uit en door het bestuur kan worden aangevuld met ten hoogste 2 leden.
8. De Vereniging wordt in en buiten rechte vertegenwoordigd door ten minste 2 leden van het dagelijks bestuur.

ALGEMENE VERGADERING.

Artikel 8.

1. Tenminste tweemaal per jaar wordt een ledenvergadering gehouden, de eerste vóór 1 mei, de tweede vóór 1 december.
2. Zij worden belegd op een door het bestuur vast te stellen tijd en plaats. De leden moeten hiervoor tenminste twee weken van tevoren door de secretaris worden uitgenodigd.
3. Het bestuur kan zonodig een buitengewone ledenvergadering bijeen roepen en is hiertoe verplicht wanneer tenminste 20 leden van de Vereniging schriftelijk, onder opgave der te behandelen onderwerpen, bij de secretaris zulk een vergadering aanvragen.

Concept-statuten (vervolg)

4. Mocht het bestuur in laatstgenoemd geval zodanige buitengewone ledenvergadering niet tegen een datum, uiterlijk 4 weken na het binnenkomen van het desbetreffende schriftelijke verzoek hebben bijeengeroepen, dan hebben bedoelde leden het recht de door hen gewenste ledenvergadering zelf te beleggen. In dit laatste geval benoemt de vergadering uit haar midden een voorzitter.
5. Voor de eerste ledenvergadering moet de agenda in elk geval vermelden:
  - a. het jaarverslag over het afgelopen jaar, uit te brengen door de secretaris,
  - b. het financiële jaarverslag, de balans en rekening en verantwoording over het afgelopen jaar, uit te brengen door de penningmeester,
  - c. het verslag van het financiële beheer, uit te brengen door de kascommissie. Bij accord-bevinding wordt overgegaan tot het déchargeren van de penningmeester.
  - d. voorstel tot décharge van de penningmeester.
6. Voor de tweede ledenvergadering moet de agenda in elk geval vermelden
  - a. de begroting voor het komende verenigingsjaar,
  - b. verkiezing van bestuursleden in de vacatures, ontstaan door periodiek aftreden,
  - c. aanwijzing van de kascommissie voor het komende jaar.
7.
  - a. Alle besluiten in de ledenvergadering worden genomen bij volstreekte meerderheid van stemmen, behoudens het bij de art. 10 en 11 bepaalde,
  - b. Over zaken wordt mondeling gestemd. Staken de stemmen hierover, dan is het voorstel verworpen.
  - c. De stemming over personen geschiedt schriftelijk. Is bij de eerste stemming de volstreekte meerderheid niet verkregen, dan volgt een tweede vrije stemming. Wordt ook alsdan de volstreekte meerderheid nog niet verkregen, dan wordt herstemd over tweemaal zoveel personen als gekozen moeten worden en wel uit hen, die bij de laatste vrije stemming de meeste stemmen hebben verkregen. Bij deze herstemming is eenvoudige meerderheid van stemmen beslissend. Indien nu de stemmen staken, beslist het lot.

HUISHOUELIJK REGLEMENT.

Artikel 9.

1. Tot nadere uitwerking der in deze statuten geregelde zaken

---

CONCEPT - HUISHOU

Artikel 1.

De Vereniging ter bestrijding van de Kwakzalverij is een voortzetting van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

Artikel 2.

Het doel van de Vereniging is het voortzetten van de werkzaamheden van de Vereniging tegen de Kwakzalverij en het tegengaan van *alle* handelingen, strijdig met een wetenschappelijk verantwoorde gezondheidszorg.

Dit houdt in, dat in bepaalde gevallen ook stelling kan worden genomen tegen handelingen, verricht door wettelijk bevoegden. Bovendien is het gericht op het geven van deskundige voorlichting over *elk* onderdeel van de gezondheidszorg.

Artikel 3.

- a. Het voeren van propaganda zal zowel mondeling — door persoonlijk gesprek, dan wel via radio en televisie — alsook schriftelijk geschieden. Voor dit doel kan een *propagandist* worden aangesteld.
Zijn benoeming geschiedt door het bestuur.

wordt door de ledenvergadering een huishoudelijk reglement vastgesteld.

2. Dit mag geen bepalingen bevatten in strijd met de statuten en kan slechts gewijzigd worden volgens erin opgenomen bepalingen.

WIJZIGINGEN.

Artikel 10.

1. Wijziging in de statuten kan niet anders plaats hebben dan in een ledenvergadering, waartoe de leden tenminste 2 weken tevoren door de secretaris zijn opgeroepen.
2. Gelijkzeitig met deze oproeping moeten de voorstellen tot wijziging aan de leden worden toegezonden.
3. Tot wijziging kan niet worden besloten wanneer niet tenminste 1/30ste van het ledental ter vergadering aanwezig is.
4. Is dit aantal niet aanwezig, dan kan in een volgende ledenvergadering 3/4 van het aantal dan aanwezige leden tot de voorgestelde wijziging besluiten.
5. Wijzigingen in de statuten treden niet in werking alvorens daarop de nadere Koninklijke goedkeuring verkregen is.

ONTBINDING.

Artikel 11.

1. Tot ontbinding van de Vereniging kan te allen tijde worden besloten.
2. Het besluit tot ontbinding kan niet worden genomen dan nadat de leden ten minste één maand van tevoren met het voorstel in kennis gesteld zijn en in een ledenvergadering, waarin minstens 3/4 van het ledental aanwezig is.
3. Is dit aantal niet aanwezig, dan kunnen in een volgende ledenvergadering 3/4 van het dan aanwezige aantal leden tot ontbinding besluiten.
4. Bij ontbinding van de Vereniging wordt door de ledenvergadering, waarin tot deze ontbinding wordt besloten, behoudens inachtneming van art. 1702 Burgerlijk Wetboek, aan de bezittingen van de Vereniging een bestemming gegeven in overeenstemming met het doel, in art. 3 gesteld.

SLOTBEPALINGEN.

Artikel 12.

1. De Vereniging zal nooit winst opwerpen aan de leden, noch aan het bestuur als zodanig.
2. Deze statuten treden in werking terstond nadat de Koninklijke goedkeuring is verkregen.

DELIJK REGLEMENT

- b. Het uit te geven blad draagt als titel: Maandblad tegen de Kwakzalverij en wordt minstens éénmaal per maand uitgegeven.
Voor het goed functioneren kan door het bestuur een *redactie-commissie* worden ingesteld.
- c. De Vereniging laat op eigen initiatief, dan wel op verzoek van derden, lezingen houden door deskundige sprekers, die desgewenst hiervoor een honorarium ontvangen.
- d. Ter uitvoering van het gestelde in art. 4, sub. d. der statuten, kan door het bestuur een *juridische-commissie* worden ingesteld.
- e. De werkzaamheden, verbonden aan het gestelde in art. 4, sub. e. der statuten, behoren mede tot de taak van de juridische-commissie voornoemd.
- f. Ter uitvoering van het onder art. 4, sub. f. der statuten bepaalde kan door het bestuur een *commissie-aanprijzing en controle* worden ingesteld.
- g. De werkzaamheden, verbonden aan het gestelde in art. 4, sub. g. der statuten, behoren mede tot de taak van de commissie-aanprijzen en controle vernoemd.

Concept-huishoudelijk reglement

(VERVOLG)

- h. De uitkomsten van de werkzaamheden onder f. en g. vermeld kunnen door middel van het orgaan der vereniging worden openbaar gemaakt.
- i. Het internationaal contact, als bedoeld in art. 4, sub. i. der statuten, wordt onderhouden door een in te stellen *bureau-commissie*.

Artikel 4.

Het verenigingsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

Artikel 5.

1. Zij, die ná 30 juni als lid toetreden, behoeven voor het lopende jaar slechts de halve contributie te betalen.
2. Een exemplaar van de statuten en van het huishoudelijk reglement worden bij toetreding gratis uitgereikt.

Artikel 6.

1. a. Het bestuur oefent de algemene leiding uit en vergadert tot dit doel minstens éénmaal per drie maanden.
b. Het is belast met de handhaving en toepassing van de bepalingen van de statuten en het huishoudelijk reglement.
c. Het regelt de uitgaven van de Vereniging en beslist over maatregelen, die tot kosten van meer dan f 100,— leiden.
d. Het houdt toezicht op de handelingen van het dagelijks bestuur.
e. De leden van het bestuur genieten desgewenst een vergoeding voor door hen gemaakte strikt noodzakelijke reizen en verblijfkosten.
2. a. Voor elke vacature als bedoeld in artikel 7 lid 2 der Statuten stelt het bestuur een kandidaat, wiens naam ter kennis van de leden wordt gebracht door middel van de oproep voor de ledenvergadering, waarin in die vacature zal worden voorzien,
b. Voor elke zodanige vacature in het bestuur kunnen door de leden van de Vereniging kandidaten worden gesteld, mits elke kandidaatsstelling door tenminste 10 leden wordt ondertekend en uiterlijk 3 weken vóór de datum van de ledenvergadering, waarin in de vacature zal worden voorzien, bij de secretaris is ingediend.
3. Het bestuur kan deskundigen aan zich verbinden. Met name wordt gedacht aan een geneeskundig-, een farmaceutisch- en een veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid, alsmede aan een jurist, zo mogelijk verbonden aan het Ministerie van Justitie en/of van Sociale Zaken en Volksgezondheid.
4. Als leden van het Directorium komen bij voorkeur in aanmerking een hoogleraar in de geneeskunde, in de farmacie en een van de faculteit der rechtsgeleerdheid.
Het bestuur kan bij dit Directorium raad inwinnen over bepaalde vraagstukken op het terrein van een goede gezondheidszorg. Anderszijds kan het Directorium op eigen initiatief zijn mening over bepaalde onderwerpen op dit terrein ter kennis van het bestuur brengen.
In beide gevallen is het bestuur verplicht rekening te houden met de inzichten van het Directorium.
5. a. De voorzitter draagt zorg voor de algehele leiding van de Vereniging.
b. De secretaris draagt zorg voor de behandeling van alle administratie en correspondentie en houdt de notulen bij van de bestuurs- en ledenvergaderingen.
c. De penningmeester is belast met het beheer van de gelden van de Vereniging.
6. Het dagelijks bestuur is belast met de dagelijkse leiding. Nemen ook anderen dan de voorzitter, de secretaris en de penningmeester deel aan het dagelijks bestuur, dan kunnen zij, binnen het raam van het werk, met bepaalde opdrachten worden belast.

7. Het dagelijks bestuur mag geen gerechtelijke procedure aangaan zonder machtiging van het bestuur.
Het kan over kasmiddelen van de Vereniging beschikken voor — onderling onafhankelijke — uitgaven, lager dan f 100,— per post.
Het is verantwoording verschuldigd aan het bestuur.

Artikel 7.

1. Zo mogelijk wordt tijdens een ledenvergadering een voordracht gehouden over een bepaald onderdeel van het werk van de Vereniging. Hiervoor zal een deskundige spreker worden aangezocht.
2. Het bestuur zal zo mogelijk de plaats, waar de ledenvergadering wordt belegd, doen wisselen om zoveel mogelijk leden in de gelegenheid te stellen deze vergadering op gemakkelijke wijze bij te wonen.
3. De kascommissie zal bestaan uit drie, in de ledenvergadering uit en door de leden te kiezen personen.

Artikel 8.

Van de commissies als bedoeld in artikel 3 is een lid van het bestuur voorzitter.

1. De *redactie-commissie* bestaat uit een medisch-, een farmaceutisch- en een juridisch redacteur.
Zij ondersteunt het werk van de door het bestuur aan te stellen redacteur van het orgaan door het geven van richtlijnen, het mede corrigeren van de drukproeven en het geven van adviezen op verzoek van de redacteur of op eigen initiatief.
Voorts organiseert zij de in art. 3, sub. c. vermelde lezingen.
2. De *Juridische-commissie* bestaat uit tenminste 3 en ten hoogste 5 leden, van wie 3 jurist moeten zijn.
Zij waakt voor een juiste toepassing van wettelijke bepalingen en voorschriften op het gebied van de gezondheidszorg. Voorts beraadt zij zich op maatregelen ter bevordering van de totstandkoming van nadere wettelijke regelingen op dit gebied.
Zij legt haar conclusies aan het bestuur voor.
3. De *commissie-aanprijzing en contrôle* bestaat uit tenminste 3 en ten hoogste 5 leden, van wie tenminste één geneesheer en één apotheker moet zijn.
Zij bevordert het onderzoek van methoden, stoffen en apparaten, die naar haar oordeel of naar dat van de Vereniging op onjuiste gronden als dienende voor de gezondheidszorg worden aanbevelen.
Voorts adviseert zij de Vereniging met betrekking tot een eventuele openbaarmaking van de uitkomsten van voormelde onderzoekingen.
4. De *bureau-commissie* bestaat uit tenminste 3 en ten hoogste 5 leden.
Naast de secretaris van de Vereniging maken zo mogelijk een — in archiefzaken goed ingevoerd — lid, benevens een lid, dat in organisatorische kwesties doorkneed is, deel uit.
Zij is verantwoordelijk voor een goede gang van zaken bij het bureau der Vereniging.

Artikel 9.

Er kan een *bureau* worden ingesteld, dat belast is met de uitvoering van alle werkzaamheden, die door het bestuur worden opgedragen. Het staat onder leiding van een directeur, die zo mogelijk tevens de functie van propagandist van de Vereniging vervult.

De directeur is voor zijn werk verantwoording schuldig aan de in het vorige artikel vermelde bureau-commissie en wordt — indien zulks noodzakelijk is — bijgestaan door personen, die voor het doel van de Vereniging van nut kunnen zijn.

Zij worden op voordracht van de bureaucommissie aangesteld en ontslagen door het bestuur.

Artikel 10.

Tot wijziging van dit reglement kan alleen in een ledenvergadering en wel met volstreekte meerderheid van stemmen worden besloten.

„Ik kom niet meer” schreef ze aan specialist

EIND AUGUSTUS STOND een tent aan de Europaboulevard in Amsterdam-Zuid, niet ver van het RAI-gebouw. De gebedsgenezer Hoekendijk organiseerde er bijeenkomsten. Dat is elc jaar geleden begonnen, vertelde Aard van der Mijm in Het Parool, toen de huis schilder Karel Hoekendijk in Baarn een bijeenkomst bezocht van de gebedsgenezer Leonard, een Canadees. Hij had het aan zijn hart, maar van stonde af aan werd hij beter. Hij kreeg, geloven de Hoekendijks, een nieuw hart. Zijn vrouw werd van maagklachten bevrijd.

Hoekendijk & Zonen, gebedsgenezers, stond er boven het artikel in Het Parool. Vader Hoekendijk begon zelf met gebed anderen te genezen, weldra ging moeder Bep, zijn vrouw meedoen, evenals de zoons Frans en Ben, met echtgenoten en de schoonzoon, Peter Vlug. Dat is dan Hoekendijk & Zonen, die inmiddels vestigingen hebben in vele landen!

Gevallen, die als blijvende genezingen worden gezien, worden bekend gemaakt. De getuigenissen van deze „genezen patiënten” worden vastgelegd op grammofoonplaten, die Hoekendijk voor een tientje per stuk verkoopt. Een bekend geval van genezing” is opa Pannekoek in Arnhem. De grammofoonplaten heten J.O.S.M.-platen, hetgeen een afkorting is van „Jezus overwon Satans Macht”.

Eigen stichtingen

OP PLAAT NO. 5 hoorde de verslaggever van het Parool het volgende relaas van een „genezing”: „Ik had kanker aan mijn lever en kreeg een vreselijk dikke buik en ze hebben me in een maand tijd tachtig liter vocht uitgetapt en ze konden me niet helpen. In december 1961 heeft God mij genezen en ik ging bij de dag vooruit”. Ben Hoekendijk zegt: „Prijst de Heer, Prijst de Heer. Is dat niet wonderbaar?”

De activiteiten van vader Karel en moeder Bep Hoekendijk, van de zoon Frans en diens vrouw Yvonne zijn ondergebracht in de stichting Stroom van Kracht. Zoon Ben heeft zijn eigen stichting, waarin behalve zijn vrouw Wies (die geestelijke liederen op de bijeenkomsten zingt) ook nog zijn zuster en zijn zwager medewerken. Zoon Ben bewoont een eengezinswoning in Putten met een mooi kantoortje in de tuin voor de administratie.

Ben Hoekendijk mocht een tijdje geleden Suriname niet in — de autoriteiten zagen er een gevaar in voor de geestelijke volksgezondheid. Maasbach

werd trouwens eveneens belet Suriname te bezoeken. Een paar jaar geleden moesten vader Karel en moeder Bep na vier maanden uit de West vertrekken.

Niet alleen in de West ondervinden de Hoekendijks moeilijkheden. Hun advertenties voor plaatselijke bijeenkomsten worden niet zelden geweigerd. Politie-autoriteiten geven veelal slechts onder bepaalde voorwaarden toestemming voor de tentbijeenkomsten.

De familie beroept zich er echter steeds op geen kwakzalvers te zijn. Zij houden ook vol dat hun handoplegging slechts een „zegenend gebaar” is.

HUIVERINGWEKKEND, DEZE GEBEDSGENEZING

HET WERK ZELF, de gebedsgenezing, is huiveringwekkend, schrijft A. J. Ijdens in de Haagse Courant, want Ben Hoekendijk stond in augustus op het Haagse Malieveld met zijn tent.

Aarzelend, steunend op de arm van een verpleegster, geholpen door een familielid komen achttien Hagenaars langs de evangelist. Hij legt hun de hand op het hoofd, bidt soms scherp, met „vaar uit Satan, in Jezus naam vaar uit!”, soms zacht, een diep meelevende klank in zijn stem. Dat mevrouw Hoekendijk klaar staat met fototoestel en telelens wanneer zich een geval van miraculeuze spontane genezing voordoet moet toeval zijn.

Maar ze staat er.

„Wie is ooit genezen door het gebed?” roept plotseling de prediker. Twintig handen gaan omhoog. „Prijst het lam, looft Den Heer, God is een goéde God”, jubelt de tent mee. De genezing gaat verder: een man die al 19 jaar ziek is, een vrouw die 28 pillen per dag moet slikken, een 82-jarige dame die kinds wordt, enkele half doven; zachtjes zegt Hoekendijk enkele dingen tegen ze na de handoplegging..... ze zeggen het na. Genezen?

Een vrouw, die tot de drie bekeerden behoorde, nu heling zoekt van haar oorpijn — „ik kan er al twee jaar niet van slapen” — loopt aarzelend door, hand aan het hoofd. Mevrouw Hoekendijk ontfermt zich over haar, de evangelist merkt het op: Is het weg?” „Ja, op dit moment wel,” zegt ze, „maar het komt iedere keer weer terug.....” „Prijst de Heer, u bent genezen!” roept Hoekendijk.

IN EEN GESPREK vertelde de 33-jarige Ben Hoekendijk aan de verslaggever:

„Ja, zakelijk gezien is dit mijn eigen stichting. Ik heb een eigen uitgeverij van boeken en grammofoonplaten, we drukken een maandblad in een oplage van 4000 en overal in het land zijn vaste plaatsen van samenkomst. De collecte? Waarom wilt u dat weten? Hier op het Malieveld komen we voor de hele campagne 3000 gulden te kort, als u dat bedoelt. Het terrein is duur, elke avond kost ons 500 gulden”.

„Ben ga je mee, de auto staat klaar”, zachte drang van de fraai geschapen, blonde mevrouw Wies Hoekendijk, óók evangeliste en leidster van de zangdiensten. Ze deed terughoudend toen ik haar man te spreken vroeg, en nu, argwanend, „het wordt toch wel een vriendelijk stukje?” Geruisloos wiegt de zwarte slee het Malieveld af. Naar het hoofdkantoor in Putten.

EN OVER DE diensten nog dit, eveneens uit de Haagse Courant.

Een Scheveningse dame wordt voor de microfoon gehaald — genezen van een chronische rugpijn sinds zij vorige week de dienst bijwoonde. De Halleluja's zijn niet van de lucht, voor het eerst deze avond bekruipt mij onbehagen, vertelt A. J. Ijdens. Hoekendijk vertelt nu van de Rotterdamse dame, alcoholiste met een maagzweer, die ik woensdagavond zelf had horen verhalen van haar wonderbaarlijke genezing: eerst huisarts, ziekenhuis, foto's, specialist — alles nu niet meer nodig. „Ik heb de specialist geschreven dat ik niet meer kom,” lacht de Rotterdamse; „maar”, vroeg Hoekendijk woensdagavond meteen, „u hebt daarna toch foto's laten maken die aanwezig dat het weg was?” „Ja-ja,” knikte zij blij. Halleluja, roept de tent, bevend van ontroering.

De feitelijke gebedsgenezing is op komst. De blijheid, de exhibitionistische vroomheid van publiek en evangelist, de voortdurende amens en Halleluja's doen mij, die het woensdagavond met lichte verbazing maar bereidheid tot accepteren onderging nu geforceerd aan en vorderende de avond steeds meer irritant. Van Ben Hoekendijk denk ik het te begrijpen. Het is zijn beroep, zijn eigen zaak, zoals hij zegt. Maar het publiek, wat bezielt ze. Zijn ze zo kinderlijk?

In weinig lijken deze vrij gewone diensten op de demagogie van een Osborn, op de exaltatie van Maasbach.

vervolg op pag 4

„ZONDIGEN” TEGEN DIEETREGELS

EEN DIEET IS er om te volgen. Maar er zijn mensen, die er graag een loopje mee nemen. Het verbodene lokt nu eenmaal. En omdat een levensmiddelenbedrijf er kennelijk wat in ziet, wanneer men er maar goed van eet, of het de gal ten goede komt of niet, kreeg een bewoonster van Tilburg een prijs van het levensmiddelenconcern Albert Heijn. De A.H.-krant bracht er verslag van, compleet met een foto van de gelukkige mevrouw en de haar toegekende vizel.

„Drink na het „zondigen” (tegen de dieetregel, redactie Maandblad) een kopje heerlijke thee van rammenasbast en u hebt nergens last van. Ook is het aan te raden 's avonds vóór het naar bed gaan een kopje te nemen als 'n goed laxermiddel”.

Gelukkig was Albert Heijn nog wel zo verstandig om even een dokter te raadplegen. Deze verklaarde dat rammenas-aftreksel een van ouds bekend laxermiddel is, dat zelfs in de officiële geneeskunde nog wel wordt voorgeschreven. Het heeft bovendien een zekere galdrijvende werking en is dus zeker een goed huismiddel voor lijdens aan galstenen en andere personen met „last van de gal”. Het beste is gedurende enkele weken een kopje rammenas-thee na iedere maaltijd dus drie maal per dag te gebruiken. Na zo'n kuur houdt men er weer een tijdje mee op.

De Tilburgse mevrouw kreeg van de dokter overigens nog wel, en terecht, een zachte wenk: „Dieetvoorschriften voor galsteenlijders zijn er namelijk om te worden opgevolgd. Denkt u vooral, niet, dat rammenas het dieet overbodig maakt. Het is heel ondeugend dat de inzender haar recept speciaal aanbeveelt voor na het zondigen tegen dieetvoorschriften.”

De apotheker, die ons op een en ander attent maakte, had inmiddels al vraag naar rammenasbast gehad...

Hypnose - bron van sensatie

HET WOORD HYPNOSE wekt al bij velen een indruk van iets griezeligs. Velen scharen het, geheelten onrechte, onder spokerij en omgang met geesten. Hypnose is slechts één der vele half-ontraadselde kwesties, die op het gebied der para-psychologie voorkomen. Want dit is de enige weg om het te bezien..... Hypnose is als een variëte'-nummer minder gewenst, al wordt het daarvoor vaak genoeg misbruikt. Op de vraag „Wat is hypnose?” valt niet gemakkelijk een antwoord te geven, dat voldoet aan de wetenschappelijke opvattingen, die momenteel over dit onderwerp bestaan. Zeer populair en daardoor niet geheel juist zou men hypnose kunnen omschrijven als de werkwijze of de toestand waar in een ander geraakt onder de totale invloed van de hypnotiseur. Zeker, deze definitie is gebrekkig, maar de meer deskundige lezer zal de onmogelijkheid inzien van een correcte beschrijving in het bestek van dit korte artikel. Hypnose als toestand laat zich het best vergelijken met slapen, maar deze slaap is dan kunstmatig veroorzaakt, door handelingen van de hypnotiseur. In de natuurlijke slaaptoestand is het zeer moeilijk om met de slapende contact te krijgen zonder dat hij of zij ontwaakt. Maar onder hypnose is van ontwaken geen sprake, zo lang de hypnotiseur dat verbiedt. Daarentegen voert zijn

„slachtoffer” onbewust elk bevel (suggestie is de term) uit, dat de hypnotiseur geeft. Op een kort woord fluiten de proefpersonen als kanaries, geraken in een toestand van dronkenschap, zijn gevoelig voor pijn in lichte graad, allemaal dingen die wel eens op de planken gedemonstreerd worden.

Van meer waarde zijn uiteraard de mogelijkheden die hypnose biedt in de psychiatrie.

HYPNOSE EN MAGNETISME zijn niet twee namen voor één verschijnsel. Om iemand te hypnotiseren past de hypnotiseur een zekere techniek toe. Een daarvan is de proefpersoon te vermoeien en daarbij te suggereren, dat hij zich vermoeid begint te voelen, steeds vermoeider, dat hij slaperig wordt, steeds slaperiger enzovoort, tot de betrokkene werkelijk in slaap valt.

De magnetiseur maakt alleen bepaalde hand of armbewegingen langs het lichaam en het gevolg kan zijn, dat de patiënt inslaapt, maar dat is geenszins onvermijdelijk.

Helaas wordt er door sommige personen van de hypnose nog al eens misbruik gemaakt, zoals reeds boven aangehaald als sensationeel shownummer in een variëte'. In de oorlog werd in het Amerikaanse leger er wel gebruik van gemaakt om bepaalde mededelingen van krijgsgevangenen los te krijgen.

Men hoort wel beweren, dat onder de invloed van hypnotiseurs misdaden door de proefpersonen zouden zijn begaan. Het is vrijwel zeker dat deze beweringen niet op waarheid berusten. Eigenaardig is namelijk, dat een gehypnotiseerde elk bevel uitvoert, maar... tot op zekere hoogte. Wie niet met misdaad vertrouwd is zal uit de hypnotische slaap ontwaken, zodra de hypnotiseur op het plegen van 'n misdaad aandringt. Een hoogstaande vrouw kan door dit middel niet tot onzedelijkheid gebracht worden enzovoort.

Veel is er nog te onderzoeken, maar het staat in elk geval vast, dat hypnose en magnetisme niet in handen van leken behoren, aldus een artikel in de Bossche Omroep. Controle is noodzakelijk.

Gebedsgenezers

vervolg van pag 3

Het antwoord geeft ten dele de korte, maar hevig emotionele genezingsseance na een licht „opzweepend” gebed.

Hier zijn mensen bij elkaar, die om welke reden dan ook, lijden. Het mag eenzaamheid zijn, moeite met de samenleving, lijden door ziekte (vooral dit), maar ze zijn samen. Hier komt elk om dezelfde redenen. Wie hier zijn hand heft, van zijn geloof (waarom dan ook, wat voor geloof dan ook) getuigt kan dat eindelijk openbaar doen zonder gek aangekeken te worden. Ze vormen een gelukkige club, en het zijn gewoonlijk dezelfde die komen, elke avond.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Bouter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a. A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidszorg is kwakzalverij

Op de beeldbuis: drie natuurgenezers stonden te kijk

DRIE HEREN, DIE werden aangekondigd als „natuurgenezers” hebben tijdens een televisie-uitzending van de VPRO, in de rubriek Extra, hun weetjes kunnen zeggen. Bepaald indrukwekkend was het niet. Men hoorde de Limburgse pastoor Mullenders, de lezers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij wel bekend als voorzitter van de Ned. Werkgroep van Praktiserende Genezers, zijn kwasigeleerdheid uitkramen.

DE MAGNETISEUR IN het gezelschap bleef voorzichtig en vaag, nummer drie, een zogenaamde kruidendokter debiteerde baarljke nonsens. Alleen op de alleronwetendsten kan dit nog enige indruk hebben gemaakt. Maar juist deze alleronwetendsten hebben recht op bescherming. En het was daarom niet voldoende dat de inleider van het gesprek duidelijk van een en ander afstand nam. Hier had nog positiever en beslist kunnen worden gereageerd: **mijne heren, wat u hier verkondigt, is een groot gevaar voor de volksgezondheid.**

DAT ARTSEN EN „natuurgenezers” nu gaan praten over de erkenning van de laatsten is natuurlijk een wel wat vereenvoudigde voorstelling van zaken. Maar het is eigenlijk wel de konsekventie van de samenstelling van de niet-ambtelijke commissie, die voldoende tegenwicht ontbeert, zo vrezen wij met groten vreze.

OM DE LEZER in staat te stellen van de uitzending van Extra zich een voorstelling te maken of wel nog eens opnieuw van het gesprokene kennis te nemen laten wij hier de tekst in extenso volgen.

HET BEGON MET pastoor Mullenders, wiens optreden door zijn kerkelijke overheid bepaald niet met welgevallen wordt gevolgd.

— Neem ik ampul vier, zegt de stem van pastoor Mullenders op docerende toon. Strontium neem ik in mijn ampul. Die persoon geef ik drie-vijf, dat is mangaan in zijn hand en ik geef hem drie-tien, dat is bismuth. Drie-vijf ga ik in hem vinden, maar ik ga kijken of hij te veel strontium in zijn longen heeft.

Het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst is in Nederland terecht verboden, zegt de leider van het gesprek, Leo Kool. Toch doen beroepshalve vijfhonderd mensen verder niet anders, dat zijn de natuurgenezers, de knokendokters, kruidendokters, magnetiseurs of hoe U ze ook noemen wil. Ze hebben hun eigen organisaties, de Stichting Paranormale Geneeskunst en de Werkgroep Praktiserende Genezers. De laatste zit hier in Hilversum in een eigen gebouw. Die organisaties gaan nu, met de Nederlandse artsen, praten over de toekomstige status van die genezers.

Want de vraag is: moeten zij overtredders blijven of moeten zij in de toekomst een zekere erkenning krijgen? Het is geen nieuwe vraag en bovendien, natuurgeneeswijze of hoe u het ook noemen wil is geen nieuw onderwerp. Alleen de Universiteitsbibliotheek te Amsterdam heeft onder die naam al 500 boeken en boekjes staan, van aanhangers, bestrijders, natuurkundigen, medici, theologen... en er zijn er bij, die al eeuwen oud zijn.

Wie zijn nu die natuurgenezers in Nederland van 1965 die, door de overheid uitgenodigd, gaan meepraten? We laten drie van hen, vooraanstaande leden van de NWP aan het woord, kondigde Leo Kool aan.

De kijker maakt dan nader kennis met deze „vooraanstaande leden van de NWP”.

De magnetiseur die zendt een bepaalde soort straling uit, doceert de voorzitter van de NWP, pastoor Mullenders verder. En bij die straling, om het zeer eenvoudig te zeggen, normaliseert hij weer de zieke cel waarin dus de min-ringmagneet van

de cellen om de kern, om de kern van het middelpunt van de cellen, — die we noemen de mitochondrin — die brengt hij weer in evenwicht. Zo in die richting probeer ik het te zoeken.

Nummer twee komt aan het woord: de magnetiseur.

Kijk'es, in de volksmond kennen we allemaal het begrip „van invloed hebben op”. Er wordt gezegd: die man geeft die en die rust als hij dan in de buurt is. Niemand weet wat dat betekent en niemand weet wat dat is. Zo is het eigenlijk met magnetisme ook. Wij staan onder critiek, want niemand

vervolg op pag 2

Boete van Naessens in appèl verdubbeld

HET PARIJSE HOF van appèl heeft de straf, die in april van dit jaar was uitgesproken tegen Gaston Naessens nog verzwaard. Naessens gaf zich gelijk bekend voor bioloog uit en „behandelde” aan leukemie lijdende kinderen met een serum, dat hij Anablast noemde. Zijn geneeswijze is door medische autoriteiten als waardeloos aan de kaak gesteld.

De raadsheren van het hof waren boos wegens de afwezigheid van Naessens, die hoger beroep had aangetekend. Hij kon wegens plotselinge slechte gezondheid niet verschijnen, legde zijn advocaat uit.

Het hof bevestigde de boete van f 13.500 — de maximum-straf in Frankrijk wegens onwettige uitoefening van de geneeskunst — opgelegd door de lagere rechtbank. Bovendien beval het hof de confiscatie van de instrumenten, die Naessens gebruikte voor de produktie van zijn „serum” en betaling door Naessens van f 7.500 aan de medische vereniging van het departement Seine. Hiermee werd in feite de oorspronkelijke boete verdubbeld.

Drie natuurgenezers . . .

vervolg van pag 1

geloofd er aan, van andere dingen zijn ze het er wel mee eens, maar eigenlijk een analyse, en een descriptie hebben we daar niet van. Dat is ook niet nodig, want het magnetiseren is zo oud als de weg naar Kralingen, zou ik willen zeggen, niet?

Ik heb me dus gespecialiseerd op homoeopathische geneesmiddelen, zegt nummer drie en het komt wel eens voor dat iemand, die homoeopathische geneesmiddelen gebruikt niet snel genoeg reageert. In dit geval ga ik het dus met kruiden proberen die iets sterker zijn dan homoeopathische geneesmiddelen. Want een homoeopathische geneesmiddel, dat is met tiende, honderdste, duizendste en miljoen keer verdund. Het hangt dus af van de sterkte terwijl kruiden onverdund gegeven kunnen worden.

— *En de kennis op dat terrein, hoe komt U, hoe komt men daaraan, vraagt de heer Kool.*

— Nou je kan dus een cursus volgen in Duitsland, heb ik dus niet gedaan, ik heb het mezelf dus aangeleerd en planten gezocht vroeger en die onderzocht en door ervaring heb ik die kennis opgedaan. Aldus nummer drie, de k r u i d e n d o k t e r.

Het woord is weer aan pastoor Mullenders: Dit is een serie ampullen — die ampullen daar zitten homoeopathische oplossingen in van de elementen, die het meest worden gebruikt. Die elementen hebben allemaal een oplossing in D 26. Daarvoor moet men de homoeopathie kennen. Kijk, die diluties worden op de homoeopathische manier gemaakt, we zullen zeggen in D 3, D 6, D 10. Maar dit is dan D 26 en hiermee kan men dus de diagnose stellen. Namelijk, het is zó. De mens is volgens mij opgebouwd uit elementen en die elementen vormen samen weer samenstellingen, systemen in de mens en nu kan het gebeuren, dat een element in de mens in te grote mate aanwezig is.

Ik heb bijvoorbeeld, vervolgt de pastoor, als ik maar een tusseniets mag zeggen, een bepaald middel, dat in Nederland veel gebruikt wordt en dat veel in opspraak is tegenwoordig, hier gecontroleerd en ook in Duitsland op de aanwezigheid van magnesium. Dat middel heeft veel te veel magnesium, en . . . arsenicum in. (Het blijkt uit het vervolg dat de spreker bedoeld heeft: arsenicum, red.). Wanneer een mens dat middel geregeld elke dag gebruikt dan neemt die mens elke dag een beetje arsenicum in en het gevolg is dat hij in verloop van tijd stilaan ver-

giftigt. En dan komen alle mogelijke dwaze symptomen naar voren, hij wordt ziek aan zijn hart of ziek in de maag of ziek in de hersens en dat is juist omdat die mens eigenlijk te veel arsenicum inneemt. En kunt U hiermede diagnosticeren, controleren, kondigt pastoor Mullenders aan, terwijl hij de wichelroede toont.

— *Hoe gebruikt U dat? vraagt de heer Kool.*

— We doen dat eenvoudig zo. We nemen de roede en wij nemen dan de arsenicum-ampul, doen die er zó in en nu gaan we daarmee langs de persoon of wel langs dat geneesmiddel. En wat gebeurt nu? Nu heeft dit dezelfde frequentie als de arsenicum in die persoon. Alleen, het energiegehalte bij die persoon is veel sterker dan bij mij. Wat doet dus hij? Om het zeer eenvoudig te zeggen: mijn ampul gooit hij terug en aan de slag, die ik voel (van de wichelroede, red.) constateer ik of het in grote mate of geringe mate aanwezig is. U ziet, hier speelt het menselijke element een grote rol in.

Het woord is dan aan nummer twee van het gezelschap, de magnetiseur: Iedere magnetiseur heeft zo zijn eigen inzichten en zijn eigen methoden. Persoonlijk is kwestie zó, dat ik het liefste een patiënt aanraak. Intussen, direct contact met de patiënt is niet altijd nodig, je krijgt dikwijls een bepaalde indruk of je hebt een bepaald gevoel over je, voordat je dus met de patiënt in aanraking bent gekomen.

Nummer 3, de „kruidendokter”: En nou hebben ze dus ontdekt, dat het lichaam werkt — dus de delen van het lichaam — via de sympatische nervus vagus. Dat zijn dus de twee hoofdzenuwen, die de reflexen aan verschillende organen afgeven.

Pastoor Mullenders: Kijk, die elementen kunnen in een bepaalde persoon, in bepaalde mate aanwezig zijn en dat verwerkt bij die mensen die stoornis in die cel tussen, wat ik gezegd heb, tussen die ringmagneet er om heen van die cellen en dus de mitochondriën midden in die cel. Welnu, om een bepaald element goed te kunnen diagnosticeren, moet ik een bepaald element in die persoon binden. Die bind ik in hem. En dan bijvoorbeeld — we nemen hier een hartinfarkt. Ik neem in mijn hand de ampul.....

Neem ik de laatste, zegt de heer Mullenders. Dat is een ampul, die een frequentie heeft van ongeveer 10 Herz, dat is erbium. Daar ga ik mee manipuleren en ik moet eerlijk erkennen — daarmee kan ik ontzettend veel ontdekken. En dan neem ik dus — nu krijgt u weer wat we straks gehad hebben — als tweede ampul, wat ik moet binden in hem, de arsenicum. Die geef ik die persoon in de hand en daardoor is dat element bij hem geneutraliseerd.

Maar de erbium — nog altijd is pastoor Mullenders aan het woord — waarvan wij geconstateerd hebben, dat dat een van de elementen is die hartziekten veroorzaken, die komt naar voren en ik denk: Man, dit kan bij u niet! U hebt een veel te sterke dosis erbium in uw hart zitten en dat voel ik aan de uitstraling. Kijk, ik benader die persoon op een afstand van twee meter en als ik dan een af-

De drogist met het zesde zintuig

(Ingezonden)

BLIJKENS EEN MEDEDELING in dit blad van september 1965 hebben de drogisten die lid zijn van de Alg. Ned. Drogisten Bond zich met ingang van 1 januari 1966 onderworpen aan een erecode, die beperkende bepalingen bevat voor de verkoop van geneesmiddelen aan het publiek.

Uit de inhoud van de code blijkt, dat de drogist — wil hij niet in overtreding komen — in staat zal moeten zijn:

1. te vermoeden, dat de koper van een geneesmiddel dit anders dan op verstandige wijze zal gebruiken;
2. aan de hand van eigen indrukken tot de mening te komen, dat zijn klant zelfmedicatie toepast.

De ontwerpers van de erecode hadden het zich eenvoudiger kunnen maken door de goede man te verplichten in koffiedik te kijken of zich een zesde zintuig aan te schaffen.

Niet elke zelfmedicatie is door de drogistenbond in de ban gedaan. Zij wordt eerst bedenkelijk, indien zij wordt toegepast „voor een ziekte, een symptoom of gebrek, *dat buiten het toelaatbare gebied valt*”. Vele artsen zullen aarzelen in hun antwoord wanneer de vraag gesteld zou worden in welke gevallen de patiënt zelf doktertje mag spelen. Maar de arme drogist mag geen aarzeling kennen! (Eèn misslag en hij staat bij de ereraad op het matje). Ik hoor hem dan ook tegen de klant zeggen: „Mijnheer, ik zie het met één oogopslag. U hebt longontsteking. Neemt U een taxi en gaat U met spoed naar de dokter. Zegt U er maar bij, dat een verder diagnostisch onderzoek niet nodig is.” Zouden wij patiënten ons ook maar niet tot een bond met een erecode aaneen sluiten? *Onze* erecode behoeft slechts één bepaling te bevatten. Zij luidt: Indien Gij meent ziek te zijn zij Gij verplicht het advies van een geneesheer te vragen en dit stipt op te volgen.

G. C. M. van NIJNATTEN.

stand van anderhalve meter heb afgelegd straalt me dat uit. Als die persoon later bij mij terugkomt, dan meet ik het opnieuw uit: U bent teruggelopen tot vijftig, meneer, ik moet u feliciteren! Ja, dat klopt, pastoor, ik voel me ook stukken beter. Maar het moet terugkomen tot nul.

De magnetiseur: Hoe langer je in dit beroep bent, hoe meer ervaring je krijgt, hoe meer je de dingen gaat zien en hoe beter je de dingen gaat begrijpen en dóórzien, maar je kunt echt niet zeggen, dat je dus met intuïtie iedere diagnose maar kunt stellen, die je zou willen stellen. Het gebeurt dikwijls heel veel dat je dus op je aanvraagformulier moet af-

vervolg op pag 3

Drie natuurgenezers . . .

vervolg van pag 2

gaan en daarnaast dus je eigen mening en je eigen denkbeeld hier over vormt, die je ook dus langs intuïtieve weg moet kennen.

Nummer drie: Ik werk met een diascoop om diagnose te stellen en soms maak ik ook gebruik van een bloeddrukmeter. Als ik dus een diagnose stel via de diascoop en het lijkt, dat de patiënt een hoge bloeddruk heeft, ga ik dus de bloeddruk even meten. De diascoop werkt dus met een kijker er op, er staat dus een stereoscoopkijker op, die een stereobeeld geeft van de ogen. Je krijgt bijvoorbeeld in de ogen te zien een bepaald veld en dat oog bestaat uit radiënten. Je moet je dus voorstellen dat je een klok hebt en in die klok staat dus een, twee, drie, tot twaalf uur toe. En in dat veld van die klok, bijvoorbeeld drie zou je dus het hart aan de linkerkant van het linker oog kunnen zien. Heeft dus een patiënt hartklachten dan kijk je dus allereerst in het veld drie of dus daar een verandering plaats heeft gevonden.

Pastoor Mullenders is weer aan de beurt: Volgens mij zou het onlogisch zijn om alleen maar te denken, dat de mens alleen beïnvloed wordt uit de lucht, uit de kosmos, buiten dus de geon, de aarde zelf. Van begin af aan heb ik gedacht, dat kan niet. De mens wordt inderdaad uit de bodem ook beïnvloed en we zien het ook eenvoudig wanneer we in de natuur gaan. Daar zien we bijvoorbeeld, dat op bepaalde stukken van het land bepaalde planten niet groeien. En nu zijn we gaan nakijken en we zijn gaan controleren en we zeiden: hé, daar komt een bepaalde invloed uit die grond naar boven, die ongunstig is voor plant, mens of dier. Wanneer de mens nu aanhoudend daar op blijft, bijvoorbeeld in zijn slaap of achter zijn bureau of iemand, die veel in een bepaalde stoel ergens zit, dan wordt die man, mits hij dus dezelfde frequentie heeft als de elementen in die zogenaamde baan onder hem, dan wordt hij daar absoluut door beïnvloed. Dan heeft hij de stoorzender onder zich zitten en die zender die stoort hem en als die persoon bijvoorbeeld een zwak hart heeft of een hart dat wat geleden heeft en hij zich precies boven die aardbaan bevindt, die daar een uitstraling heeft, we zullen maar zeggen van ongeveer 10 Herz, dan wordt die persoon daardoor beïnvloed. En wanneer dus die persoon ziek is geworden en die persoon is in behandeling dan zal men heel vaak duidelijk merken, dat wanneer die persoon een andere plaats kiest voor zijn bed of voor zijn stoel of wat dan ook, dat die persoon nu ineens wel geneest. Met dezelfde geneesmiddelen, die hij voordien ook gebruikte.

De magnetiseur: Wel weet ik, als ik in deze kamer zit en een patiënt laten we zeggen aan de andere kant van deze muur zit en ik ga deze patiënt behandelen, dan kan deze patiënt er best op reageren. Maar er zijn zoveel facetten aan pijn, zoveel facetten aan een ziekte, zoveel facetten aan een psychische gesteldheid van een patiënt — weet ik dat aan deze kant van de muur? U moet niet vergeten — ik ben erg nuchter in dat opzicht en dat moet je in dit beroep eigenlijk wel zijn óók.

Weer pastoor Mullenders, die het thema aardstralen verder voor de luisterende kijkers behandelt: Wanneer men nu die banen geconstateerd heeft dan is het beste wat men doet buiten die banen gaan leven. Maar er zijn heel veel huizen — daar kan men dit eenvoudig niet. Daar lopen soms twee en daar lopen soms kruisingen van banen en nu heeft men natuurlijk geprobeerd om zich daartegen te beschermen. En hier komen we nu op het al-

termoelijkste terrein wat betreft dus de aardstralen, de afscherming, zoals we dat noemen.

Op dat gebied is er enorm veel bedrog. Men maakt alle mogelijke soorten kastjes en die waarlijk waardeloo's zijn. Ik heb hier bijvoorbeeld een toestel, dat volgens mij nog een van de beste is. Dit is gebaseerd op het zogenaamde lichtstelsel, dus op het zelfde ogenblik of in dezelfde tijd dat dus die frequentie uit de bodem naar boven komt, vangt dit kastje het op. Daar zit namelijk een antenne in; er zit in een condensator, die de frequentie verlaagzaamt, vertraagt, daar zit in wat de Duitser noemt een zurückkoppeling, een terugkoppeling, hier wordt meteen op het zelfde ogenblik die straling teruggegooid. Tot zover pastoor Mullenders.

Magnetiseur tot slot: En dan geloof ik dat het voor allemaal van belang is en ook voor het publiek, dat ze dus een bonafide genezer te zien krijgen, die op een bepaald niveau de mensen te woord kan staan en de mensen kan helpen.

Om nu alle misverstanden te voorkomen, zegt de presentator van „Extra”, de heer Kool: de Kon. Maatschappij van Wetenschappen heeft nog niet zo lang geleden een onderzoek ingesteld naar het voorkomen van aardstralen of aardbanen. Ze heeft niets, maar dan ook niets kunnen vinden. En wat de gave of de bekwaamheden van natuurgenezers betreft — de Nederlandse artsen zijn daar, op zijn zachtst gezegd, nogal verdeeld over. Maar hoe dit ook zij, een probleem is het zeker. Is het geen medisch probleem dan is het toch zeker wel een maatschappelijk probleem. Want per week gaan er zeker zo'n zestig tot tachtigduizend Nederlandse mensen bij een natuurgenezer op bezoek. Op het ogenblik is er eigenlijk nog één ding te zeggen, — dat het géén gemakkelijk gesprek zal worden in die commissie.

Kalenderactie Pro Juventute

PRO JUVENTUTE IS de jaarlijkse kalenderactie begonnen ten bate van kinderen-in-moeilijkheden. De Oranjekalender voor 1966 biedt dertien kleurenfoto's van het Koninklijk Huis, alle van recente datum, zodat ook het groepsportret gemaakt bij de verloving van Prinses Beatrix een plaatsje heeft gekregen. Dezelfde kalender is voor buitenlandse relaties met een calendarium in vier talen uitgekomen, namelijk in Engels, Frans, Duits en Spaans.

De Oranjekalender kan men bestellen bij de Kalenderactie van Pro Juventute, Postbus 7101 te Amsterdam, postgiro 51.74.00. Prijs f 3.50 plus 30 cent verzendkosten.

GRAFMONUMENT

IN SOUTHWARK CATHEDRAL in Londen is onder de vele grafmonumenten er een voor een kwakzalver uit de 17e eeuw, Lyonell Lockyer. Een lid van onze vereniging, zr. C. Alewijn uit den Haag, schreef bij haar bezoek aan de kathedraal op de Zuidelijke Theemsoever het grafschrift voor ons over. Daaruit blijkt dat Lockyers pillen in zijn dagen blijkbaar zeer beroemd waren: De schrijver van het bijzonder lovende grafschrift — zoals in die tijd gewoonte was! — verzekert over Lockyer:

His virtues & his PILLS are soe well known,

That envy can't confine them under stone,

But they'll survive his dust . . .

Hetgeen vrij vertaald wil zeggen dat zijn deugden en zijn pillen zo goed bekend waren, dat de afgunst ze niet onder de (graf)steen verborgen kan houden en dat ze zijn (Lockyers) stof zullen overleven. En wanneer ook dit vers verloren zal gaan dan nog: geen nood, zijn pil zal zijn reputatie ook veilig in toekomstige tijden zonder grafschrift bewaren!

Vol spinnewebben

IN ITALIË IS een ergerlijke oplichterij van kankerpatiënten ontdekt. Enzo Maccaferri, een „miskend genie” en zijn helper, Elio Gianni, een werkloze electricien hadden te Montecomatri (nabij Rome) in een oude schuur een soort „laboratorium” opgericht, waar zij een zogenaamd antikankermiddel fabriceerden, dat zij tegen schandelijk hoge prijzen verkochten. De zaak was zo goed in elkaar gezet, dat mensen in nood uit alle delen van Italië toestroomden om het „geneesmiddel” te bemachtigen. Toen de politie na een onderzoek van een maand een inval deed in de schuur, vond zij er tussen allerlei spinnewebben en afval een honderdtal flesjes en doosjes poeder, benevens enkele grote flessen, waarin een donkerkleurige stof te gisten stond.

De beide mannen hebben zich nu te verantwoorden voor oplichterij en zouden ook van moord kunnen beschuldigd worden.

Het „geneesmiddel” wordt intussen aan laboratoriumonderzoek onderworpen om na te gaan of het produkt geen slachtoffers maakte onder de personen die er genezing van verwachtten.

Aasgier maakte misbruik van de wanhoop van ouders

OPMARS VAN DE ONBEVOEGDEN

„KWAKZALVER DECORTE WAS vroeger een bekend geneesheer in België" zette het Handelsblad van Antwerpen boven een artikel over een gerucht makende affaire in Frankrijk, waarbij evenals in de affaire-Naessens wederom op misdadige wijze werd gespeculeerd op de wanhoop van ouders van leukemie-patiëntjes.

Louis Decorte, die thans 66 jaar is en al bijna veertig was toen hij als medicus afstudeerde aan de Leuvense universiteit, werd in 1964 door de Belgische Orde van Geneesheren van de lijst geschrapt op beschuldiging van ontoelaatbare praktijken met verdovende middelen. Decorte liet zich bij zijn „behandeling" van leukemiepatiëntjes de titel van „wonderdokter" of „de gezondene van God" aanleunen.

Decorte, die jarenlang in Zuid-Afrika als arts had gewerkt, behandelde in Frankrijk nooit aan huis, maar zocht de patiëntjes op, waarna hij gepeperde reisdeclaraties bij de ongelukkige ouders indiende. Een bewoner van het plaatsje Revin in de Ardennen las in een Parijs weekblad over de „wonderdokter". Hij had een kindje van 28 maanden, dat aan de gevreesde bloedziekte leed. Met een ambulance-auto haalde de vader de „wonderdokter" uit Parijs, maar bij zijn aankomst bleek het 28 maanden oude jongentje juist te zijn overleden. „Als ik een uur eerder was geweest had ik het nog kunnen redden", beweerde Decorte. „U bent me 700 gulden schuldig voor mijn kosten". De ouders zouden hier niet over hebben geklaagd, wanneer hun niet het gerucht had bereikt, dat zij met een oplichter van doen hadden. De departementale gezondheidsdienst werd gewaarschuwd, de politie stelde een onderzoek in en Louis Decorte vond het beter om zich uit de voeten te maken.

TERWIJL MEN IN Frankrijk Louis Decorte op een lijn stelt met Gaston Naessens, moet toch worden gezegd dat er tussen beiden een fundamenteel verschil bestaat, aldus het Handelsblad van Antwerpen.

Het „Anablast" van „kwakzalver Gaston Naessens" werd door het Parijse Gustave Roussy-instituut totaal waardeloos verklaard. Bij Decorte is de situatie echter ingewikkelder: die man weet waarover hij spreekt en hij kent de knepen van het vak.

In 1953 moesten de Belgische konijnenkwekers met lede ogen aanzien hoe de myxomatose hun nesten uitroeide. Wilden de kwekers deze uit Frankrijk overgewaaid kwaal te keer gaan, dan moesten ze de aangetaste konijnen doden en verbranden.

Dr. Decorte nam dit probleem ter harte en volgens verscheidene fokkers bij wie hij de konijnen met zijn middel behandelde, slaagde hij er niet alleen in de plaag in te dijken, maar bovendien kon hij de aangetaste konijnen genezen. De naam van de konijnenremedie: „Oidiaumycine".

Met hetzelfde middel waarmee hij in België ter bestrijding van de konijnenplaag succes had geboekt, ging Decorte in Frankrijk zijn leukemiepatiëntjes te „lijf". En niet voor een geringe prijs: sommige vaders — die nu over hun dood zoontje of dochtertje treuren — telden 10 à 20.000 Belgische francs (720—1440 gulden) neer voor enkele inspuitingen met het middelje.

Het zal voor de Franse politie niet eenvoudig zijn Louis Decorte terug te vinden. Als verwoed reiziger zal de „gezondene van God", die ongetwijfeld heeft verstaan dat de Franse bodem te warm is geworden voor hem, zich naar één of ander land hebben begeven om aldaar zijn werkzaamheden voort te zetten.

Dat de dood van de leukemiepatiëntjes direkt te wijten is aan de behandeling van Decorte is onwaarschijnlijk. Men mag niet vergeten dat de ouders die met hun kindje bij een „kwakzalver" aanliepen, reeds alle gereputeerde geneesheren hadden aangesproken en overal een negatief antwoord hadden gekregen.

Volgens latere berichten heeft Decorte zich bij de Franse justitie aangemeld.

ONDER DE TITELS „Opmars van de onbevoegden; de pressure-groep van de paranormale genezers" schreef dr. O. M. de Vaal een scherp artikel in Vrij Nederland over de commissie, die van advies zal dienen over het vraagstuk van de onbevoegden.

Het gaat niet meer om het kruidenboertje van Schiebroek of zijn trawanten, aldus dr. De Vaal, maar om de magnetiseurs — die tegenwoordig liever „paranormale genezers" willen heten. „Deze mensen hebben zich langzamerhand verenigd tot een pressure-groep, met toegewijde juridische adviseurs, met bekende politieke figuren als sympathisant of tevreden cliënt. Ze hebben de idee een belangrijke groep te zijn, met een uniek, waardevol geneeskundig potentieel, dat snel wettelijke erkenning behoeft. Ze hebben, vooruitlopend op die wet, zelf een systeem van controle op de paranormale begaafdheid ontworpen en reeds hun eigen bullen van bevoegdheid uitge-reikt. De gewenste wet hoeft de heren maar te volgen".

Dr. De Vaal gelooft niet in die paranormale begaafdheid. Hij ziet het optreden van magnetiseurs als een teruggrijpen naar het magische denken, het denken, dat alleen rekening houdt met de wens, en gericht is op de vervulling er van. Dat de leden van de adviescommissie dit allemaal doorhebben is al bij voorbaat uitgesloten, denkt de heer De Vaal. Voor het advies houdt hij in z'n hart zijn hart vast! „Want alleen al het zitting nemen in een commissie die dermate zotte vragen moet beantwoorden, is een slecht voor-teken. Die wet op de erkenning van paranormale genezers komt er wel, dat is volgens mij een bekeken zaak".

„Door het instellen van deze Adviescommissie is de klok verder teruggedraaid dan de eeuw die ons scheidt van de wet van 1865 (Wet op de Uitoefening der Geneeskunst). Nederland, opgestoten in de vaart der volken, staat in 1965 te kijk als de kleuter van West-Europa. En toch is er een Koninklijke Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst", aldus dr. De Vaal.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buiten, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2.50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

Hoe is de stand, Mieke?

Door A. P. N. de Groot

NU IS KOMEN vast te staan, dat afvaardiging van onze vereniging in de commissie, die tot taak heeft van advies te dienen met betrekking tot het vraagstuk van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, definitief is uitgesloten, moge ook onzerzijds een nadere beschouwing hieraan worden gewijd.

Allereerst zij er op gewezen, dat door volkomen gemis aan handhaving van de bepalingen, neergelegd in de Wet op de uitoefening der geneeskunst, uiteindelijk een chaotische toestand is ontstaan. Dit laatste is mede te wijten aan het optreden van de z.g.n. paranormale „genezers” en vooral ook hun promotoren. Beide laatstgenoemde groepen trokken zich niets aan van het bepaalde in artikel 1 van deze Wet, waarin imperatief staat voorgeschreven, dat uitoefenen van de geneeskunst alleen is toegestaan aan hen, die daartoe de bevoegdheid hebben verworven.

Volkomen belachelijk werd pas de situatie toen deze lieden ook nog artikel 3 van deze Wet, inhoudende, dat slechts een bevoegde mag aankondigen geneeskunst uit te oefenen, aan hun laars laptten door zich in het openbaar „praktiserende genezers” te noemen.

Wij achten het een beleidsfout, dat niet van stonde af aan door de, daartoe aangewezen instanties paal en perk is gesteld aan deze Wetsovertredingen. In een later stukje denken wij hierop uitvoerig terug te komen.

Door al dat slappe gedoe werd de situatie dermate onhoudbaar, dat de Overheid zich wel moest gaan bezinnen op de mogelijkheid hier wat aan te doen. De meest logische weg zou zijn geweest de, met de handhaving van deze oude — doch nog geenszins verouderde — Wet belaste functionarissen op te dragen eindelijk hun plicht te doen en hen tevens de middelen te verschaffen dit krachtig door te voeren.

vervolg op pag 2

REORGANISATIE IS NU EEN FEIT

DE LEDENVERGADERING VAN de Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft op zaterdag 27 november haar goedkeuring gehecht aan de reorganisatie van de vereniging. De vereniging zal, nadat Koninklijke goedkeuring van de statuten is verkregen, voortaan heten: **Vereniging ter bestrijding van de Kwakzalverij**. Ook zullen dan officieel de standsorganisaties van artsen, apothekers, tandartsen en dierenartsen in het bestuur van de vereniging vertegenwoordigd zijn.

De voorzitter van de Vereniging, de heer A. P. N. de Groot, herinnerde er bij de opening van de ledenvergadering aan, dat hij vijf jaar geleden, toen hij door dokter Funke werd geïnstalleerd, tegen de vergadering had gezegd: „Geef mij vijf jaar gelegenheid om mij in te werken”. Wat is er in die vijf jaar bereikt? 1. Een grotere bekendheid naar buiten. 2. Een archief, dat in zeer goede staat verkeert. 3. Wij kunnen nu aan de ledenvergadering de reorganisatievoorstellen overleggen.

De door de heer E. Mijnaerends voorgelezen notulen van de ledenvergadering van 8 mei, waarop de reorganisatievoorstellen voor het eerst werden behandeld, werden onveranderd goedgekeurd.

Bij de mededelingen las de voorzitter een brief voor van de heer Van Groningen en twee andere leden, met de opwekking om zoveel mogelijk leden te werven.

Voorts kwam de vraag ter sprake: moet er een gedrukte ledenlijst aan de leden worden verstrekt? Maar de kosten zijn hoog, de veranderingen zijn talrijk.

Elk lid is echter te allen tijde in de gelegenheid het kaartsysteem bij de secretaris ter inzage te krijgen.

De vergadering stelde de begroting voor 1966 vast. Tot leden van de kascommissie werden benoemd de heren dr. J. Birza, mr. G. C. M. van Nijnatten en J. Th. Balk.

Nieuwe bestuursleden

DE CANDIDAAT VOOR een vacature in het bestuur, de heer A. Verweij te Rotterdam had zich wegens drukke werkzaamheden teruggetrokken. Bij enkele candidaatstelling wer-

den gekozen mevrouw J. W. J. Vermeulen te Haarlem en de heer P. L. Stal, arts te 's-Gravenhage.

Op de komende voorjaarsvergadering zal in de open plaats, die thans nog in het bestuur bestaat, worden voorzien.

Mevrouw Vermeulen, die in de toekomst als secretaresse van de vereniging zal optreden, heeft zich reeds enige tijd verdienstelijk gemaakt als notuliste van de vereniging. Dokter Stal is oud-directeur-generaal van de volksgezondheid. Zijn bestuurslidmaatschap betekent een waardevol contact met de overheid.

Bij punt 7, „vaststelling nieuwe statuten en huishoudelijk reglement”, zei de voorzitter, dat men tegemoet was gekomen aan bezwaren in de ledenvergadering geuit met betrekking tot de naam van de vereniging. De naam „Kwakzalverij”, een wens van dokter Uitterdijk, is daarin nu gehandhaafd.

De heer D. Uitterdijk: Het was ook eens wens van de heer Ottervanger!

Op verzoek van de heer Uitterdijk werd in artikel 3 van de statuten in de term „bestrijding van de wetenschappelijk, niet-verantwoorde gezondheidszorg het woord „zorg” vervangen door „bemoeienis”.

Standsorganisaties

DE VOORZITTER WEES op het belang van artikel 7, waarin de mogelijkheid is geopend dat de standsorganisaties een bestuurslid aanwijzen. Bij de behandeling van het huishoudelijk reglement vestigde de heer De Groot de aandacht op artikel 8, dat het mogelijk maakt een aantal commissies in te stellen. „Dit biedt een veel grotere

vervolg op pag 2

Hoe is de stand, Mieke?

vervolg van pag 1

De bezinning leidde echter tot het inslaan van een weg, die nimmer tot een, voor de volksgezondheid doeltreffende, oplossing zal kunnen voeren.

IN EERSTE INSTANTIE werd door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid in samenwerking met zijn ambtgenoot van Justitie een ambtelijke commissie samengesteld. Deze commissie kreeg klaarlijk tot taak een rapport in te dienen, waarin een oplossing moest worden neergelegd van het onderhavige probleem. Met deze commissie werd even geheimzinnig omgesprongen als met de werkelijke bedoelingen, die achter haar instelling schuil gingen. Voor zover ons bekend, werd haar samenstelling nimmer bekend gemaakt en werd slechts prijs gegeven, dat ze zou staan onder leiding van Prof. Dr. P. Muntendam, de voormalige directeur-generaal van de Volksgezondheid.

De opdracht aan deze interdepartementale commissie werd niet geopenbaard en evenmin later de inhoud van het door haar uitgebrachte rapport. Deze inhoud heeft de bewindsman naar het schijnt niet kunnen inspireren tot het treffen van de gewenste maatregelen en daarom werd een tweede — ditmaal niet-ambtelijke — commissie in het leven geroepen.

Zodra bekend was geworden, dat het plan bestond tot vorming van een dergelijke commissie heeft het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij zich tot de staatssecretaris, Dr. A. J. H. Bartels, gewend met een gemotiveerd verzoek ervan deel uit te mogen maken. Dit verzoekschrift werd in extenso opgenomen in ons Maandblad van januari j.l. Het — eveneens gemotiveerde — antwoord werd in ons Maandblad van april d.a.v. gepubliceerd. Uit dit laatste bleek, dat onze vereniging niet in aanmerking zou worden gebracht: gezien de duidelijke stellingname tegen het verlenen van geneeskundige raad en bijstand door hen, die niet zijn toegelaten tot de uitoefening der geneeskunst. Als een doekje voor het bloeden werd daaraan toegevoegd: „Het spreekt wel vanzelf, dat, zodra de commissie is gevormd, het uw vereniging vrij staat zich tot de commissie te wenden, die uw organisatie bijvoorbeeld zou kunnen horen”. Ons commentaar in eerste instantie was, dat deze afwijzende beslissing een teleurstelling betekende, maar dat ze tevens inhield, dat dan ook voorstanders niet zouden worden uitgenodigd.

NA DE — NU definitief geworden uitsluiting — willen wij daaraan het volgende toevoegen:

1. Tot onze zeer grote verwondering bleek na het bekend worden van de samenstelling van deze commissie, dat zowel de Stichting inzake het vraagstuk van paranormale geneeskunst en haar maatschappelijke betekenis als de N.W.P. wél een zetel was toegewezen. Wij achten dit een beleidsfout en zijn ervan overtuigd, dat met deze gang van zaken de Volksgezondheid niet is gediend.
2. Gezien onze ervaring bij het verzoek om een afvaardiging in de commissie waardig te worden gekeurd, staan wij sceptisch tegenover een eventueel verzoek onzerzijds om gehoord te mogen worden.
3. Bovendien achten wij een éénmalige „hearing” ten enen male ondoelmatig, omdat daarbij de gehele scala van motieven en bemerkingen absoluut niet tot zijn recht zou kunnen komen.
4. Vervolgens kan evenmin direct — en adaequaat — worden gereageerd op motiveringen en uitlatingen door leden van de commissie naar voren gebracht tijdens de verschillende andere bijeenkomsten.
5. Tenslotte zou, zelfs als de Vereniging zou worden uitgenodigd permanent als waarnemer de zittingen bij te wonen, een gelijkwaardige positie t.o.v. de commissieleden nimmer kunnen worden ingenomen.
6. Wij achten een dergelijke situatie niet in het belang van de Volksgezondheid en evenmin passend in een democratisch bestel.

Activiteiten

TIJDENS DE LEDENVERGADERING van 27 november j.l. informeerde, bij de rondvraag, het lid, de heer H. J. P. Batenburg naar activiteiten van de vereniging. De voorzitter kon hem antwoorden, dat er geregeld lezingen worden gehouden buiten de beperkte groep van leden. „Wij geven lezingen voor studenten, huisvrouwen, plattelandsvrouwen, kruisverenigingen”. Hij deelde voorts mede, dat op 9 februari a.s. de heer H. A. A. R. Knap een lezing zou houden voor de Volksuniversiteit Laren - Blaricum over de kwakzalverij. Op 16 februari a.s. zal de heer De Groot een tweede lezing over dit onderwerp voor dezelfde Volksuniversiteit verzorgen.

REORGANISATIE

vervolg van pag 1

mogelijkheid tot uitbreiding van de werkzaamheden. Het bestuur kan niet alles zelf doen!”

(De concept-statuten en het concept-huishoudelijk reglement waren afgedrukt in een bijlage bij ons maandblad van oktober 1965).

Nadat concept-statuten en concept-huishoudelijk reglement door de vergadering waren goedgekeurd, zei het bestuurslid, de heer J. Noord, tot de voorzitter: U hebt het voor elkaar gebokst, daarvoor verdient U een extra compliment!

Maar de voorzitter moest eerst nog vaststellen, dat het quorum niet aanwezig was om een rechtsgeldig besluit te nemen. In de onmiddellijk volgende tweede ledenvergadering kon dit besluit wél genomen worden en kon de voorzitter tot slot machtiging vragen aan de vergadering om Koninklijke goedkeuring op de nieuwe statuten aan te vragen.

EN NU DE reacties in de medische wereld.

I. In *MEDISCH CONTACT* van 27 augustus j.l. verscheen een uitstekend hoofdartikel, dat slechts op één punt door ons behoefde te worden gecommentarieerd:

„De door de staatssecretaris op 1 oktober a.s. te installeren commissie is breed van opzet en weerspiegelt in haar samenstelling de verschillende partijen en instanties, welke met het onderhavige probleem hebben te maken”.

Ons commentaar: „Hoewel de commissie breed van opzet is wordt toch één belangrijke component gemist: een afvaardiging van de Vereniging tegen de Kwakzalverij”.

Het naschrift van de redactie van het M.C. op ons ingezonden stukje luidde:

„Wij kunnen ons de verbazing van de inzender indenken. De door de staatssecretaris aangelegde norm is ons in deze niet duidelijk”.

II. In de *GENEESKUNDIGE GIDS* van 2 september 1965 vermeldde de hoofdredacteur, wijlen de arts J. A. Putto, de samenstelling van de commissie. Hij voegde daaraan toe:

„In de commissie mis ik de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de oud-geneeskundig inspecteur A. P. N. de Groot.

Beslist afkeurenswaardig is, dat er een vertegenwoordiger van de on-

vervolg op pag 3

Hoe is de stand, Mieke?

vervolg van pag 2

bevoegden (Ned. Werkgroep van Practiserende Genezers) is benoemd".

III. Naar aanleiding van bovenstaand naschrift in Medisch Contact van 10 september 1965 oordeelde de hoofdredacteur van de GENEESKUNDIGE GIDS (30 sept. 1965): „het is mij bijzonder duidelijk: de staatssecretaris heeft hiermee willen aanduiden, dat de politieke heren toch wel prijs erop zouden stellen, dat verschillende onbevoegden, die praktiseren, dus overtreeders, bevoegd zouden worden verklaard, eventueel onder bepaalde voorwaarden.

Het is wel tekenend, dat een bewindsman het niet aandurft een vertegenwoordiger van bovengenoemd organisatie en plaats in een dergelijke commissie aan te bieden. Wat zullen andere Wetsovertreders gnuiven".

IV. In MEDISCH CONTACT van 19 novembr 1965 is een artikel gepubliceerd onder het hoofd: Vragen over adviescommissie onbevoegd uitoefenen der Geneeskunst. Wij laten hier de volledige tekst ervan gaarne volgen:

„De Tweede Kamerleden mevr. Brautigam en de heer Lamberts (beiden Partij van de Arbeid) hebben de staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid, Dr. A. H. J. Bartels, een drietal vragen gesteld naar aanleiding van de instelling van een adviescommissie voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. In antwoord hierop verklaarde Dr. Bartels, dat deze commissie is ingesteld ten einde te onderzoeken op welke wijze het, verschillende aspecten vertonende, vraagstuk van de onbevoegde uitoefening der geneeskunst zou kunnen worden opgelost. De staatssecretaris wees erop, dat minister Veldkamp op 2 juni 1964 de Vaste Commissie voor de Volksgezondheid, op de vraag in welk stadium het beraad verkeerde over het rapport van de Ambtelijke werkgroep omtrent een eventuele regeling voor paranormale genezers, heeft medegedeeld, dat overwogen werd de oplossing, die in het rapport van de werkgroep werd aanbevolen, op haar beleidsaspecten te laten bestuderen door een niet-ambtelijke commissie.

Bij de samenstelling van deze adviescommissie is deelneming van

de Vereniging tegen de Kwakzalverij aan haar werkzaamheden niet aan de orde geweest, omdat het, aldus de bewindsman, in het onderhavige geval niet gaat om bestrijding van de kwakzalverij als zodanig. De bewering van de vragers over het uitgebreid documentatiemateriaal inzake de bezwaren en gevaren, die gepaard kunnen gaan met het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, waarover de Vereniging tegen de Kwakzalverij de beschikking heeft, onderschreef de staatssecretaris, doch was daarnaast van oordeel, dat, indien bezwaren en gevaren, gepaard gaande aan onbevoegde uitoefening der geneeskunst naar voren dienen te worden gebracht, zulks stellig kan worden overgelaten aan de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst, die vier vertegenwoordigers als commissielid heeft aangewezen.

Op de vraag of de staatssecretaris alsnog een vertegenwoordiger van de Vereniging tegen de Kwakzalverij wilde uitnodigen in de adviescommissie zitting te nemen, antwoordde Dr. Bartels, dat het bij hem op bezwaren stuit te bevorderen, dat dit gebeurt. De vereniging is medegedeeld, dat zij, indien zij dat wenst, zich te allen tijde kan wenden tot de voorzitter van de commissie. Deze is namelijk bevoegd personen en instellingen tot het bijwonen der vergaderingen uit te nodigen, teneinde door de commissie te worden gehoord".

NAAR AANLEIDING VAN dit antwoord moet ons allereerst van het hart, dat van een interdepartementale ambtelijke werkgroep in eerste instantie mag worden verwacht in haar rapport vooral ook beleidsaspecten te verwerken. Zij toch moet geacht worden op dit onderdeel volkomen ingewerkt te zijn. Het is en blijft ons een raadsel op welke wijze een niet-ambtelijke commissie inzake beleidsaspecten een gefundeerder oordeel zou kunnen uitbrengen dan een werkgroep, die alle departementale knepen kent.

In de tweede plaats zijn wij ontsteld te vernemen, dat de staatssecretaris van mening blijkt te zijn, dat het — in het onderhavige geval — niet zou gaan om bestrijding van de kwakzalverij. Moeten wij hieruit opmaken, dat hij op het standpunt staat, dat manipulaties van z.g.n. paranormale „genezers" niet onder dit begrip vallen? Onderschrijft hij dan niet de stelling, dat wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoenissen (gezondheidszorg is voor deze lieden een te hoogdravend woord) kwakzalverij in optima forma is?

Verder is zijn mening, dat het naar voren brengen van bezwaren en gevaren, gepaard gaande aan onbevoegde uitoefening der geneeskunst stellig kan worden overgelaten aan de vertegenwoordigers van de Kon. Ned. Mij. tot bev. der Geneeskunst een fictie. Deze vertegenwoordigers zullen stuk voor stuk de eersten zijn te erkennen, dat hun documentatiemateriaal ver achter staat bij dat van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

Ter zake van zijn stelling, dat het de vereniging vrij staat te allen tijde een „hearing" door de commissie aan te vragen is hierboven reeds uitvoerig uiteengezet welke intrinsieke waarde daaraan moet worden toegekend.

Wij zouden willen besluiten met te wijzen op een passage uit het interview, dat de journalist P. van der Eijk onder het opschrift: „Vereniging tegen de Kwakzalverij wordt buiten de deur gehouden", verschenen in de Tijd-Maasbode van 11 september j.l. met ondergetekende, publiceerde:

„De staatssecretaris heeft geschreven, dat de vereniging te duidelijk partij is, welk argument de heer De Groot doet opmerken: Alsof de N.W.P. geen partij is. Men wil met die commissie ergens heen."

En dan tot slot de vraag: Hoe is de stand, Mieke?

A. P. N. DE GROOT.

Gevaar van te veel

DE WERELDGEZONDHEIDSRAAD (WHO) heeft gewaarschuwd, dat het gebruik van medicijnen door jonge mensen, dat het karakter van een epidemie begint te krijgen, drastisch onder controle gebracht moet worden. Een commissie van deskundigen van de WHO zegt, dat het gebruik van verdovende en stimulerende middelen, die niet internationaal als narcotica geklassificeerd worden, onrustbarend toeneemt.

De commissie beveelt zes maatregelen aan:

1. verkrijgbaarstelling uitsluitend op recept;
2. volledige controle vanaf de productie tot de distributie;
3. een vergunningsstelsel voor de producenten;
4. beperking van de handel tot geautoriseerden;
6. vestiging van een stelsel voor controle op import en export.

De commissie zegt dat er op het ogenblik honderden medicijnen in omloop zijn die onder controle gebracht zouden moeten worden.

MET FAMILIE VAN DE KERSTROOS

DE REDACTEUR VAN „Melk”, het orgaan van de Coöp. Melkcentrale G.A. is onlangs op bezoek geweest bij de heer M. L. Dingemans te Brielle, die bij koeien met een hard kwartier (uierontsteking) het „kroppen” toepast. Het voordeel is, dat hij kan blijven melken, hetgeen bij een behandeling met een antibioticum niet kan.

Het helpt niet altijd, aldus de heer Dingemans, „je moet er vroeg bij zijn”.

Uit Maasland heeft hij een plantje meegenomen ('t zou uit de bergen komen) en dat voortdurend in leven gehouden tot het in de winter van 1963 bevroor. „Uit Maasland heb ik toen een nieuwe stek gehaald”. Van dit plantje neemt hij een paar worteltjes, spoelt de grond onder de kraan er af en bindt er een touwtje om. Dan maakt hij met zijn zakmesje een snee in de huid van de bil van de bewuste koe. „Ik neem altijd de tegenovergestelde bil (als je achter de koe staat) van het zieke kwartier, maar dicht bij het uier”. Nadat hij met zijn vinger de huid wat heeft los gemaakt, worden worteltjes en touwtje er in aangebracht. „Nou en dan gaat 't zweren”, zegt hij; hetgeen men zich kan voorstellen! „Soms wordt 't zo groot als een vuist, maar dat moet ook, want dan trekt 't kwaad uit het uier naar de ontsteking”. Na 12 à 48 uur — al naar gelang de mate van uierontsteking waar het dier aan lijdt — haalt hij het „takkebosje” er weer uit. Na 2 à 3 dagen is de uierontsteking verdwenen. Op deze manier heeft hij al heel wat dieren — ook van collega veehouders — behandeld, vertelt hij; daarmee een gebruik in ere houdende, dat proefondervindelijk kennelijk resultaten biedt. „Maar de veearts moet er niets van hebben”!

„ALS IK DE werkzaamheid van deze methode wil verklaren”, zegt de heer N. A. Commandeur, oud-inspecteur van de Veeartsenijkundige Dienst en Volksgezondheid, voorzitter van de Koninklijke Maatschappij voor Diergeneeskunde. „Ik zie dit als het forceeren van een ontsteking. Daardoor wordt een grote bloedtoevoer aangebroken; de witte bloedlichaampjes die daarbij in snel tempo worden „aange- maakt” tasten de ontstekingverwek-

kende bacteriën aan... Maar dat is theorie van 100 jaar geleden. De inzichten zijn nu juist heel anders: koel houden — en daarom werkt men wel met ijsblazen — om de ontsteking af te remmen. Het gebruik is al heel oud. Het bewuste plantje, *Hellaborus Viridus*, is familie van de Kerstroos. In de omgeving van Leiden treft men het niet meer aan, maar bij Overschie kan men het nog wel vinden. Trouwens er zijn meer oude gebruiken”. De heer Commandeur, die hiervoor grote belangstelling aan de dag legt, vertelt er een paar van. „Weet u wat goed tegen pof ofwel timpanie bij een koe is? Bindt het dier een zwart sajetroadje om de buik. Maar als 't niet helpt is een probaat — oud — gebruik, wanneer de boer zelf (en hij alleen) een stukje van de tong van de koe afbijt... Of het paard dat in een spijker trapt. Haal de spijker er dan direct uit en sla die in de rechter deurpost (of dat de rechter deurpost van binnen dan wel van buiten gezien is, vermeldt het verhaal niet). Heeft de spijker echter erg diep gezeten, dan moet je de spijker, vóórdat je die in de deurpost spijkert, in het spek steken”.

Tenslotte vertelt de heer Commandeur het verhaal van de „elsebagger”. Vroeger vond men dat bij aan uierontsteking lijdende dieren een probaat middel. Bij zo'n dier moest je het uier direct met warme koemest insmeren. En als dat niet hielp, na één dag de bagger van de sloot waar elsen langs stonden, er omheen smeren. De diepere zin hiervan zoekt de heer Commandeur in het de duivel met Beëlzebub uitdrijven.

Rolstoelen voor de deur

GERARD CROISSET WAS weer het onderwerp van de nodige publiciteit. De Wereldkroniek noemt hem in een groot artikel „Nederlands eerste paragnost”, de Haagse Post wijdde een opstel aan hem naar aanleiding van een Amerikaans boek over Croiset door Jack Harrison Pollack: „Croiset The Clairvoyant”. Volgens de Haagse Post belooft deze Bantam Pocket een bestseller te worden. Het artikel in de Haagse Post begon aldus:

„De Utrechtse Willem de Zwijgerstraat is uiteraard een rustige straat. Maar voor nummer 21 kan het opmerkelijk bedrijvig zijn. Menige rolstoel wordt er geparkeerd. Hoopvol begeven invaliden zich naar binnen. Het geld dat zij meebrengen zorgt voor magnetiseur Gerard Croisets comfortable living. Voor zijn deur staat een Austin 1600”.

Wij lezen dan verder nog dat de oudste zoon van de thans 56-jarige paragnost een restaurant drijft in Harmelen. Een andere zoon, de 26-jarige Gerard is beeldend kunstenaar; ook hij heet paranormaal begaafd te zijn. „Bij zoon Henri en dochter Nanni zijn de — nog — geheimzinnige eigenschappen (wij citeren woordelijk de Haagse Post) minder overgekomen”.

Gerard Croiset sr. heeft geen kennis kunnen nemen van het Amerikaanse boekje, omdat hij geen Engels kan lezen. Hij zei tegen de verslaggever van de Haagse Post: „Ikzelf heb er geen cent voor gekregen, stom hè?” Waarop mevrouw Croiset: „We hebben wel gehoord dat die Pollack sinds z'n boekje een nieuwe flat gekocht heeft”.

Onvoldoende strijd

HET VRIJWEL ONTBREKEN, althans het achterblijven van het multidisciplinair sociaal-geneeskundig onderzoek in ons land doet vrezen, dat de oplossing van het vraagstuk van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst voornamelijk zal berusten op aprioristische meningen en politieke machtsverhoudingen.

Objectieve, op medisch en sociaal-wetenschappelijk onderzoek berustende inzichten zullen daarbij geen rol van voldoende betekenis spelen. Dit schrijft de redactie van het tijdschrift voor sociale geneeskunde, het veertiendaagse orgaan van de Algemene Nederlandse vereniging voor sociale geneeskunde. De redactie uit het vermoeden, dat de strijd tegen de kwakzalverij terrein aan het verliezen is.

„Het in gebruik raken van de kwasie-wetenschappelijke en onschuldige klinkende term „paranormale geneeskunst” in plaats van het oudhollandse kwakzalverij wijst in die richting.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50. voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2.50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.